

ANNEX

**EL PROCÉS D'ESTANDARDITZACIÓ DE LES
LLENGÜES, ESTUDI COMPARATIU I
APLICACIÓ A LA LLENGUA AMAZIGHA**

**CARLES CASTELLANOS
BELLATERRA NOVEMBRE 1997**

TESI DOCTORAL

**"EL PROCÉS D'ESTANDARDITZACIÓ DE LES LLENGÜES
- ESTUDI COMPARATIU I APLICACIÓ A LA LLENGUA AMAZIGHA -"**

Carles Castellanos

ANNEX 10.3. Recull de lèxic interdialectal amazigh

**Departament de Traducció i d'Interpretació
Universitat Autònoma de Barcelona**

Bellaterra, Novembre de 1997

Index

Observacions preliminars.....	3
Sigles i abreviatures utilitzades en aquest recull de lèxic amb les referències corresponents a les fonts.....	4
Metodologia utilitzada en l'explotació de les fonts.....	6
Observacions referents a la transcripció.....	8
Secció 1*. Lèxic referent a la casa.....	13
Secció 2*. La numeració. Els nombres i les hores.....	20
Secció 3*. Lèxic referent als aliments i als àpats.....	24
Secció 4*. Lèxic referent al cos humà; accions, sensacions i qualitats.....	32
Secció 5* Lèxic referint a les persones i al parentiu; propietats i accions personals.....	49
Secció 6* Temps cronològic, espai i definidors.....	56
Secció 7* Animals i plantes.....	63
Secció 8* Natura, paisatge, ciutat, cultura escrita i viatges.....	76
Secció 9* Treballs manuals i eines.....	92
Secció 10* Professions, nacionalitats, vestits, festes i jocs.....	101
Secció 11* Verbs i formacions paraverbals bàsics.....	113
Secció 12* Verbs de moviment i de treball.....	115
Secció 13* Verbs de funcions.....	128
Secció 14* Verbs de percepció, comunicació i relacions.....	134
Secció 15* Verbs de reflexió, coneixements i sentiments.....	142
Secció 16*. Adjectius de qualitats materials.....	145
Secció 17*. Adjectius de qualitats personals i noms abstractes.....	153

Observacions preliminars

L'objecte d'aquesta part és l'estudi de diferents àrees lexicals per tal d'exposar un nombre determinat de variants del lèxic comú. No es tracta d'un estudi exhaustiu del volum de lèxic que farà necessari per a un tractament suficient amb finalitats estandarditzadores (entre 5.000 i 7.000 termes) sinó únicament d'un parell de milers de termes, és a dir, bàsicament de les àrees ja desenvolupades al llibre *La Llengua Rifenya* (1995) (*sigla RIF, a la bibliografia*).

Això vol dir estudiar unes 2.000 nocions del lèxic bàsic per tal d'arribar a destilar-ne unes 1.220 per al lèxic comú en la proporció següent:

- 10 àrees de noms i numerals (amb un total d'unes 800 nocions)
- 5 àrees de verbs (amb un total d'unes 300 nocions)
- 2 àrees d'adjectius (amb un total d'unes 120 nocions)

El total d'elements lexicals recollits (tenint en compte el conjunt dels parlars consultats) ha estat de l'ordre dels 10.000.

(Els verbs són enunciats en la 2a persona singular de l'imperatiu, fora que no es faci constar altres - com alguns verbs de la secció 11 i els 13§45...13§48 verbs impersonals, enunciats en 3a persona del singular. Algunes de les equivalències recollides en les seccions 16 i 17 corresponents als adjectius són de fet formes verbals que apareixen enunciades en la 3a persona masculina singular).

L'objectiu de l'estudi del lèxic és oferir material d'anàlisi per tal d'establir uns elements per a un lèxic de base per a l'Amazigh Comú, aspecte que és elaborat a l'apartat 11.3. *Estandardització del lèxic*.

Aquesta tasca de recull i d'elaboració ha estat portada a terme a partir de diferents fonts pertanyents principalment als tres parlars fonamentals de referència. En podeu trobar les dades completes a la Bibliografia general d'aquesta tesi. Les sigles i les abreviatures corresponents a aquestes fonts són les que exposem tot seguit:

Sigles i abreviatures utilitzades en aquest recull de lèxic amb les referències corresponents a les fonts:

Fonts referents al Rifeny (o Tarifit):

Rf: La llengua rifena (1995)

I: Ibáñez (1944) (Diccionario Español-Rifeno) {referències dialectals: Eq: Bujqaia; Kl: Kelata; Bw: Beni Weryaghel}

J: Justinard (1926) Manuel de berbère marocain (dialecte rifain)

Ca: Cadi, Kaddour (1987) Système verbal rifain [Informació referent al lèxic dels verbs]

Eventualment, LH: Laoussi (1927) in Hesperis (Le dialecte Berbère du Rif) i L (v. més avall) obra consultada en els casos en què aquesta obra fa referència al parlar rifeny (R).

Fonts referents al Taixelhit (o Tachelhit):

ML: Mohamed Lamzoudi (1988) (Initiation au dialecte berbère)

De: Destaing (1920) (Dictionnaire Français-Barbère (tachelhit))

{Distingim dins aquesta font: DeT=Destraing Textes; DeJS=Destraing Evangile de StJean}

L: Laoussi (1920) (Mots et choses berbères)

LH: Laoussi (1927) in Hesperis (Le dialecte Berbère du Rif) quan fa referència al taixelhit (C).

If: Ibáñez, E. (1954) Diccionario Español-Baamarani (Diccionari de l'amazigh d'Ifni). {Amb informació també, a la introducció, del parlar dels Ifau Semiat (àmbit d'estudi del De); IS}

O: Ouakrim, Omar (1993-1994) (cursos d'amazigh - taixelhit - a la UAB 1992-1994)

Fonts referents al Cabilenc (o Tagbaylit):

D: Dallet (1982), Dictionnaire Kabyle-Français

Hy: Huyghe, G. (1901) Dictionnaire Kabyle-Français/Français-Kabyle

MM: Mouloud Mammeri (1976) (Tajerr'umt n Tmazigh)

Gt: Glossaire arabe-français-kabyle à l'usage du corps médical et para-médical en Algérie. Direction Générale de l'Action Sociale, Imprimeries "La typo-litho" et Jules Carbonel réunies - Alger (s.a.)

Fonts complementàries:

= Parlar Tuàreg

Ta: Masqueray, E. (1893) Dictionnaire Français-Touareg (dialecie des Taloq)

F: Foucauld, C. (1952) Dictionnaire Touareg-Français (citat per Dallet (1982)(D)).

= Parlar Tamazight (o Berber)

L: Laoussi (1920) (Mots et choses berbères) quan fa referència a aquest parlar (B)

LH: Laoussi (1927) (Le dialecte Berbère du Rif) quan fa referència a aquest parlar (B)

Tf: Taifi (1991) Dictionnaire Tamazight-Français

= Parlar dels Beni Snous

DeS: Destaing, E (1914) Dictionnaire Français-Berbère (dialecie des Beni Snous)

Fonts de tipus general:

L: Laoussi (1920) Mots et choses berbères

LH: Laoussi (1927) in Hesperis (Le dialecte berbère du Rif)

CH95: Chaker, Salem (1995) Linguistique berbère. Études de syntaxe et de diachronie

CH84: Chaker, Salem (1984) Les Emprunts Arabes (Chap.11, pp.219-225) in Textes en linguistique berbère

Éd. CNRS Paris

Bkr: Buidatge de "El-Bekri" (segle XI dC) in Chaker (1995)

Sz: SUAREZ, Manuel (1989) Amawal n tmaziɣ tarrort, Nueva Gráfica, Agüere

Tgh: Revista Tifinagh

Informadors individuals:

HB: Hassan Benhakeila (R) (Nador)

SB: Salim Benkaddour (R) (Lhusima)

SA: Said Allach (R) (Lhusima)

HA: Hassan Akioudi (C) (Agadir)

MT: Mohamed Tilmantine (Q) (Càbilia)

Abreviatures referents als diferents parlars, àmbits i fonts de neologismes:

R=Rifeny (tarifit) (especificant algunes vegades formes dialectals locals: Bq, Kl, Bw al costat de la font "I" tal com ho hem indicat més amunt)

C=Taixelhit (taixelhit) (especificant algunes vegades com IS=Idau Semlal (v. Jf))

Q=Tagbaylit (cabilenc)

B=Beraber (denominació utilitzada per Laousi)

PA=Panamzigh

AN=Amzigh del Nord

NA=Neologisme d'Amawal(1990)

NB=Neologisme de Boudris(1993)

Abreviatures gramaticals, remissions, altres llengües

sing=singular

pl=plural

f=femení

pers=persona

dim=diminutiu

an=estar d'annexió

col=nom col·lectiu

int=forma intensiva de l'aorist del verb

ar=terme d'origen aràbic

cf=confronteu amb un element igual

v=vegeu

+ = a més de la font esperada per a cadascun dels parlars principals, que no és citada [és a dir, a més de Rf / ML / D; v. la Nota al final dels diferents paràgrafs de l'apartat següent] donen després del signe "+" d'altres fonts citant-les explícitament.

>>= continua (la informació referent a un mateix terme)

Metodologia utilitzada en l'explotació de les Fonts

En l'objectiu de cercar elements per a l'elaboració de l'Amazigh Comú partim fonamentalment dels tres parlars escollits com a referències principals (tarifit, taixelhit i taqbaylit) hem fet un primer buidatge per tal d'establir de manera clara aquestes tres referències.

Pel que fa al Tarifit hem partit fonamentalment del nostre treball precedent "La llengua Rifenyà" (1995) (Rf) que consta d'un miler de mots i en segon terme de la consulta sistemàtica de la font més extensa i fiable fins avui, el diccionari d'Ibáñez (1944) (I) (que consta d'uns 7.000 vocables). Ocasionalment incloem també alguna referència a Justinard (J) (amb un miler d'entrades) i d'una manera molt esporàdica a Laoust (L i LH). Per a completar el recull de verbs hem fet un buidatge exhaustiu de les taules que figuren al final de l'obra de Cadi (Ca) (Tables 1 - 9, pp.136-162).

Nota: Si no consta cap referència, el mot rifeny situat a l'esquerra dins el conjunt de formes amazighes prové de Rf.

Pel que fa al Tacelhit hem partit de tres fonts fonamentals: Laoust (L i LH), Mohamed Lamzoudi (ML) (un miler de termes) i Destaing (1920) (De)(uns 6.000 vocables). En alguns casos recollim també anotacions interessants afegides manualment a l'exemplar del diccionari dipositat a la biblioteca de l'INALCO, provenints de diferents textos: "Textes en Tachelhit" (DeT) , "Évangile de Saint Jean" (DeSJ) etc.

Sovint, hem consultat també el diccionari d'Ibáñez (1954) (If)(uns 6.000 vocables) referent al parlar d'Ifni (antic territori sota dominació espanyola). Segons aquest autor es tracta d'un parlar molt pròxim al recollit per Destaing (1920) abans esmentat, tal com és explicat a la introducció del seu diccionari on es limita a assenyalar petites diferències fonètiques i una trentena de mots divergents.

Nota: Si no esmentem cap font concreta, el mot que figura en posició intermèdia dins el conjunt de formes amazighes és extret de Lamzoudi (ML).

Pel que fa al Taqbaylit hem partit fonamentalment de Dallet (1982)(D) que és la font més abundant (uns 13.000 termes) i més fiable. En alguns casos hem recorregut també a Huyghe (1901) (Hy) (uns 4.000 vocables) i en algun cas esporàdic a Mouloud Mammeri (MM). En algunes àrees concretes (parts del cos, aliments, malalties) ens ha semblat també oportú contrastar les dades amb les del Glossari (GI).

Nota: Si no esmentem cap font concreta el terme que figura a la posició dreta dins el conjunt de formes amazighes, com a pertanyent al parlar taqbaylit, és extret de Dallet (1982) (D).

Les formes més dubtooses corresponents als tres parlars fonamentals del nostre estudi han estat també contrastades amb informants nadius.

Sovint hem consultat, a més, les formes pròpies dels parlars tuàreg [Foucauld(1951) (F), Masqueray(1893) (Ta)] com a referència de reforç, generalment per a dilucidar la identitat de la forma menys interferida.

D'altra banda, hem consultat també d'altres parlars intermedis per tal de reforçar les tries lexicals adequades. En aquest sentit hem recorregut a referències al parlar Tamazight (o Beraber) de l'Atlas Mitjà (situat entre el Tarifit i el Taixelhit) i al parlar dels Beni Snous (al sud de Tremissèn, entre el Tarifit i el Taqbaylit) amb l'objectiu de reforçar la tria d'algunes formes en els casos de més diversificació lexical. Per al Tamazight de l'Atles Mitjà ens hem basat fonamentalment en Laoust i en algun cas hem consultar el diccionari de Taïfi (1991) (Tf). Per al parlar dels Beni Snous hem acudit a la font esmentada de Deslaing (1914) (DeS).

De manera esporàdica ens hem servit també de diferents reculls no referits a cap dels parlars esmentats en concret i que presentaven aspectes interessants, com els treballs de Laoust (1920) (L), Laoust (1927) (LH) i també Chaker, Salem (1995, 1984), amb citacions pròpies d'aquest autor (CH95,CH84) i amb citacions seves (in Chaker-1995) d'El-Bakri (segle XI) (Bkr). Per a alguns casos hem recollit també referències menys rigoroses com les dels llibres de Suárez (1989) (Sz), de Cubillo [CUBILLO, Antonio (1986) *Antropónimos guanches y bereberes* Ed. Benítez Centro de Estudios Africanos. Santa Cruz de Tenerife-Las Palmas, pp.83-87] i de la Revista Tifinagh (Tgh). Aquestes darreres són, però, fonts que mostren algunes de les tendències usuals en el camp de la neologia, i és per aquesta raó que presenten un cert interès.

Observacions referents a la transcripció:

Consideracions generals:

Utilitzem el sistema de "transcripció simplificat" (*La Llengua Rifenya*: pp.16 i 21) d'acord amb el qual transcrivim els signes estàndards de la manera següent:

- 1) ε->`
- 2) γ-> gh
- 3) ڻ->dj
- 4) ڦ->tc
- 5) t, d, s, z, r, j, l, h-----> t', d', s', z', r', j', l', h'

D'altra banda, hem adaptat, de manera general, les transcripcions utilitzades pels diferents autors de la manera següent:

- 6) De manera general *hem suprimit les espirantitzacions* de les oclusives "t", "d", "k", "g" i "b", pròpies dels parlars del nord, escrivint en cada cas la corresponent oclusiva. Escrivim així sempre: "t", "d", "g", "b" en lloc de "t'", "d'", "k'", "g'" o "b'" (fora del cas en què volem remarcar explícitament l'existència d'espirantització).
- 7) Sempre que n'hem tingut dades prou fiables *hem transcrit per mitjà de "ʷ"* la labiovelarització: "arekʷti", "aggʷren", "ssukkʷar", "akʷbal"...
- 8) Sempre que en tenim dades clares, *restituïm les semivocals "y", "w"*: taqbailit -> taqbaylit, mrau -> mraw
- 9) En tots els casos *restituïm el vocalisme simple* que porta a les reduccions o>u; e>i. (només mantenim les "e" i les "o" dels mots dels parlars tuàreg).

Pel que fa als diferents casos concrets de transcripció en relació a les diferents fonts del nostre treball, exposem en els quadres d'equivalències que figuren més avall tots aquells que discrepen de la grafia estàndard. (Si no ho esmentem explícitament, apliquem en tots aquests casos les consideracions generals exposades més amunt). L'ordre que seguim és l'establert a l'hora de descriure les diferents fonts al començament del capítol.

Fonts del Rifeny:

Ibaiez (I)

â -> ^	Ex: aâaddis -> a'addis
g -> gh	Ex: agrum -> aghrum
j -> x	Ex: ejs -> exs
ŷ -> j	Ex: zemijŷa -> temijja
š -> c	Ex: ešš -> ecc
z -> t	Ex: zemarz -> temarz
ç -> z	Ex: ameçian -> amezian
x (ix) -> c	Ex: setxermin -> setcermin; zajsaxz -> taxsact

Reduïm sempre "r" a "r". Ex: erbser -> erbs'er

Justinard (J)

ou -> u	Ex: tadjount -> tadjoun
ch -> c	Ex: achtar -> actar
tch -> tc	Ex: ouitchuna -> utenia
kh -> x	Ex: kheld -> xeld'

Cadi, Kadew (Ca)

ð -> c	Ex: aððf -> adcf
ŷ -> gh	Ex: neg -> negh
š -> c	Ex: ſuq -> cuq
ž -> j	Ex: žmar -> jmar
h -> x	Ex: hðS -> xes's'
ŋ -> ng	Ex: seŋ° -> seng°

Les consonants tenses, transcrits amb majúscules per l'autor són representades amb la grafia estàndard, és a dir, com a consonants dobles:

K->kk, C->cc... Ex: zdMar=>zemmimar

Advertim finalment que hem afegit la vocal neutra "e" en verbs com C -> ecc, K->ekk...

Forts del Taixelhit:

Lamzoudi (ML)

ou->u	Ex: aghroum -> aghrum
ch -> c	Ex: ouchchen -> uccen
kh -> x	Ex: affroukh -> affrx

I hem observat també les conversions generals 1) i 5) exposades més amunt a les "Consideracions generals".

Destraing (Dc)

š -> c	Ex: ešš -> ecc
ž -> j	Ex: žder -> jder
þ -> x	Ex: lþell -> lxell
"u" volada -> °	Ex: agg'ren -> agg°ren

També hi hem simplificat i normalitzat la notació vocalica, d'acord amb 9).

Laoust (L, i LH)

g -> gh	Ex: tamgart -> tamghart
dž -> dj	Ex: ažedžid -> ajedjid
š -> c	Ex: ešš -> ecc
ž -> j	Ex: ažedžid -> ajedjid
þ -> x	Ex: eħs -> exs; aħo -> axu

També hi hem normalitzat la notació vocalica, d'acord amb 9).

Ibáñez (Ifni) (If)

ā -> '	Ex: āalem -> 'alem
ğ -> gh	Ex: ağrom -> aghrum
j -> x	Ex: ejser -> exser
ŷ -> j	Ex: aŷeb -> a'jeb
š -> c	Ex: ešš -> ecc
ç -> z	Ex: argaç -> argaz

Fonis del Cabilenc:

Dallej (D)

g -> t	Ex: tigejj -> tidejt
zz -> zz	Ex: igezzem -> igezzem
ç -> tc	Ex: uççi -> utctci
j -> dj	Ex: ljjil -> ljjil

Desestimem la distinció entre oclusives no espirantitzades (marcades amb un punt sobreposat) i espirantitzades. Notem aquestes consonants espirantitzades, tal com ja ho hem comentat a la consideració general 6): d, g, k, t.

Harghe (Hy)

â ->	Ex: râud -> r'ud
t -> gh	Ex: alfum -> alghum
h, ð, š, L, ž -> h', d', s', t', z'	Ex: metrahh -> met'rah'
ñ -> x	Ex: atbac -> axbac
t -> tt	Ex: turar -> tuurar

Desestimem (tal com ho hem advertit a la consideració general núm. 6) les espirantitzades notades b, d, g, t que són notades b, d, g, t. "Hy" no incorpora l'article àrab als termes d'aquest origen utilitzats en el parlar cabilenc. Només hi hem afegit l'article quan n'hem pogut tenir la certesa que corresponia a un ús atestat.

Glossaire arabe-francais-kabyle (GJ)

ou -> u	Ex: armou -> armu
a" -> '	Ex: aa'hour -> a'rur
d" -> d'	Ex: ad'ad -> ad'ad
h" -> h'	Ex: leh'lak -> leh'lak
k" -> x	Ex: elmouk" -> elmux
r" -> gh	Ex: r'er -> gher
s" -> s'	Ex: es'ah'a -> es'ah'a
t" -> t'	Ex: tit" -> tit'
z" -> z'	Ex: az'rem -> az'rem
ch -> c	Ex: tichert' -> ticer

Desestimem (tal com hem advertit a la consideració general núm.6) les espirantitzacions (grafiades en aquest cas d', g', k' t') que transcrivim d, g, k, t, t' també l'espirantitzada "v" que transcrivim "b" (ivawen -> ibawen).

Fonts complementàries:

Parlar Tuâreg

Foucauld (F) (parlar Tamahka)

g → g	Ex: agenna → agenna
ž → z'	Ex: imžad → imz'ad
k → q	Ex: tamāhak → tamāhaq
r → gh	Ex: éreid → égheid
k → x	Ex: ak → ax
ŋ → ng (nasal velar)	Ex: berenjen → begħorġen
ou → u,w	Ex: ebrou → ebru, ouāl → awāl, taourirt → tawwirt

Transcrivim les vocals breus sense diacrític i mantenim la transcripció que fa Foucauld de les vocals llargues (amb accent circumflex) i de la nasal palatal (com a "ñ").

Masquerons (dialecció tuareg-Taïtagħi Tali)

ch → c	Ex: accel
kh → x	Ex: lexiad'
dh → d'	Ex: ad'ad'
ou → w,u	Ex: wali, anu
z',s' → z,s'	Ex: amaz'eli
r' → gh	Ex: aghelam

Parlar Tamazight (Beraber, segons Laoust)

Tellī (T)

š → c	Ex: ešš → ecc
ž → j	Ex: ažegħid → ajedjed
ħ → x	Ex: hess → xes's'
ġ → gh	Ex: agrum → agħnum

Parlar dels Beni Snous

DeS (Destraing, Beni Snous)

Per als sons espirantitzats DeS utilitza "θ" = l, "ð" = d, "χ" = k

Per a la resta de transcripcions d'aquesta font DeS, v. "De" (a Fonts del Taixellit)

Secció 1*. Lèxic referent a la casa

Català/Français	Tarifit/Tacelh'it/Taqbaylit
151.casa/maison	taddart(+I)/tigemmi(+De, If)/axxam(D9C0) (J:axam)
152.cabana/cabane,hutte,gourbi	a'ccu(I)/ah'cuc(De, If, RA)/a'acuc (HassanEt'iceu); If:ta'acuc)
153.habitació, cambra/chambre	axxam/ah'anu(+It)/taxxamt(D901) (J:axam) (De, If:tah'anu)

Observacions referents a 151,152,153

variants:

(D9C0:axxam=també:maison, foyer)
(LH,J:axxam=maison(Rif))
(D971:a'cuc=gourbi,hutte,bicoque)
(I:chouza,cabaña. A més de "a'acer" distingeix:
- anuwar: cabaña rústica hecha de palos, cañas y ...pared de merla
- a'acuc: hecha de estera
- tazeribt: tugurio,cabaña donde se refugian los pescadores)
(L.2:gourbi- taddart,amazir: hutte- agelluy,a'acuc)

Commentari:

Laoust(1920) comenta que el mot "taddart" és trobat a més dels sentits de "casa" i de "gourbi", amb els sentits de "village" (Zouaoua), "chambre" (A.Mjild,A.Warain,A.Seghrouchen), "rez-de-chaussée,étable" (imerghan), "rucher" (A.Isafen,A.Bââzma). A més el masculí corresponent "addar" és consignat com a "gourbi" entre els Bou Oulli.

Aquest mot significa "village" entre els cabilencs del Djurdjura.

Segons Laoust el mot "axxam" vol dir "tenda" pels Berabers i "village" pels cabilencs, els quals anomenen "tazeqqa" la "maison construite en pierres" (aqui caldria recordar també el mot "tazeqqa"=maison(Rif)).

El mot "tigemmi" en cabilenc és un arcaisme que vol dir "familia, unitat domèstica" (CR95:16).

El mot "amazir" també té diferents significats regionals a part de "gourbi": "lieu de campement", "centre du douar où sont parqués les animaux" d'on es deriven altres significats com "fumier", "corral de mouton". Una forma de la mateixa arrel "tamsirt" s'aplica al lloc "d'emplacement d'une tente", al "champ de culture établi à proximité des habitations" i per extensió vol dir: "territoire, pays, contrée". Amb aquest sentit es diu "tamurt" entre els Berabers occidentals i els rifencs.

La confusió que recull Justiniani (J) entre les nocions de "casa" i de "cambra" al Rif no ha pogut ésser confirmada per cap més font. Amb tota certesa la transcripció sense "xx" tensa ("axam") és un error.

164.llar(de foc)/foyer (feu)	tigherghart/takat/lkanun(ar) [If:chimenea=tanfust;Rif:qaddus n edduxxan] [De:les pierres=inkan;le feu=takat;le tout=kanun] (v.1528:cuisine,cuisine)
165.aixoploc,ráfec /refuge,abri	aseqqif(I)/asqif(L.3)/asqif,aseqqif [I:cobertizo](D787;"aseqqif"(ar)]
166.tenda, tendal /tente	'iecu, aqeydun/taferruit(IF), taxzant(IF)/acluh', aqid'un(Hy) [If:"taxzant"-trozo de tela para cubrir la tienda] [Hy:acluh'=tente de nomade; "aqid'un"= tente de soldat,de forain] [De: de personnage=axzan;des nomades=taxiamt, agit'un]
167.castell /château	tighremt, aqastiyu/tighremt, agadiz(HL)/lber'j+0:ar) [I:castillo,alcazaba=tagħaqfa(KL),taqseb(Bq)] [BKR:taghrem-château,citadelle](De:fort,forteresse-agadir) (v.8564 -"castell","fortalesa")
168.pis,trespol /étage	tisi(I)/taduli(HA,L.4),tisfri(L.3)/tagħur'fet(D626,ar) [I:piso, suelo de habitación o terreno] [If:piso bajo, patio=asaraq][De:taskka] [L.3:tisfri-maison,demeure(Nefousa)] [L.4:=couverture,étage]
169.pis,apartament/appartement	pisu/taduli(HA)/tagħur'fet(D626,ar) [I:piso alto=tegħrifet][If:tabaqqa(ar)=pliso] [C:IfXVII=taskka](HA:també=t'ebqqa,t'aġja)
170.sostre;teulada /plafond;toit	tazeqqa/azgez(HA)/essqef(D78),ar) [If:tađidli-techo;akufat=parte inclinada de la azotea] [De:plafond-l'saq, isiljan(pl):toit=ak"fet; [L.4:tađidli=couverture,étage)
171.terrat/terrasse	tazeqqa(H)/azur(LS)/es's'deh'(D:ar)

Observacions referents a 168, 169, 170, 171

El mot "tađidli" és recollit amb el sentit de "trespol" i de "teulada" per "I" i amb el sentit de "sostre" per "If". D'altra banda, "tazeqqa" és segons "Rif" un sostre i segons "LH" un terrat; i "taskka" és segons De un pis.

172.graner /grenier,grange	tasraft,ermers(I)/agadir(C),tasraft(IF)/tasraft [De:case a grains=agħażu](D791:silo,fosse)
-------------------------------	---

1513.taula/table	t'abra/lmida,t't'ebla(HA)/lmayda,t't'abla [O:"lmayda"="lmida" (ar.) table basse et ronde] (Hy:t'abla) [If:també:lmissa:lmaidaw mesa más grande;redonda=lmefra] [If,De:t't'abla]
1514.cadira/chaise	rkursi(+I)/lkur's'i(if)/ak'ersi (RB:rkwasi) (SB:rksi) DeS=ikursi (De:ikur's'i) [D420; també:"akerai","lk'ersi","lkur'si" - siège individuel: tabouret, chaise (ar.) (Sz225;asiento=tighimit,tadakk'sat)
1515.mirall/miroir	tisit:+i)/lemri(if,De),talmerit(i)/lemri [O:lemri (ar.)] [Ta:tisit]
1516.llum/lumièra	tfawt/tifawt/tafat (D189), tafukt (D201) [I:tefauct] (De:tufawt) De:tafat-objet lumineux [O:"tafat"-lumière,clarité;"tafukt"-lumière du soleil] [D189:R:taffaut] (v. 8623)
1517.racó, cantó/coin	taghmart/tigmert(if)/tigmert (If:"coude") [D616,617:+ighmar="coude","coin",>> >>"angle":variant formal:tighemmert(Hy)]
1518.porta/po ^r a tawwart/tiflut(+De), taggurt(De,if), taflut/tabburt	[I:Touareg:"taflut"; "iflu"(Tazerwalt); aquest mot vol dir també "battant de po ^r a" (A.Nd'lz)]
1519.pati interior /"patio"	amas n teddar(i)/ammas n tgemmi/amrah', abrah' [Segons L i ML el pati en general(cour) és:"asazag"] (RB:remrah') (cour intérieure=abrah') D44, Hy1, amrah' (D515, Hy)
1520.clau/clef	ermeftah'(i)/tasarut/tasarutt (SB:remeftah')
1521.finestra/fenêtre	tburjet, erkazi/arriah'(if)/t't'aq(D841) (If:recull també "tarriah't") (Hy:també: "ttag"; De:grande fenêtre=ar't'ish')
1522.paret/mur	acarcuz, zh'id/agh'rab(+De,if)/lh'id (I:recull també "imissi" (Tilt, Zmizek) i amb un sentit pròxim="muralia":"ağadır") (Fa: recull també per al cuàreq:"lexiadh" (If:de piedras sin argamasa-agħarram)

1923.clos/enclos	aferay(I)/agrur(Oe)	ababeddar, tazeqqa, afraq (D221)
	[I:cercado] [If:amrali, amrabi]	[De:afraq-tonces etc.RA]
1924.estable,cort		
/écurie,étable	arrwa, ajjam/agghumi(I)	adaynin
		[De:étable-agalluy]
1925.femer/fumier	tazubact()	abedduz, amazir(De)/aqabuc, agudu
	[I:estercaler]	[D:distingeix "aqabuc" pròpiament "fumier". de "aqudu"="dépôt de détritus"]
	[If:recull abluz=estiércol hecho en el corral)	[Hl:recull amdduz com a "tos de fumier"]
	[C:IfXXV:ammedduz=montón de estiércol]	
1926.biga/poutre	tah'naat(+I)/tah'nit(L,4)	ajgu(B362), asalas (D775)
	[I:Bq:tah'naat] [De:agejdi;petite poutre-agezun]	[DeS:tah'naat] [If:tigejdit] [My:ajgu,p.équarrie-asalas]
1927.escala		
/escaliers	asanen, edruj/isk'fal(RA)	taskala/t't'r'uj(D155)
	[L:"taskala" és traduit per "échelle",és a dir."escola de mà"]	[If:Variant-asækful] [De:isukfel(sic)(pl.de"asukfel"(sic)=marche)]
	[RA: també:task'felt]	[D:marche=taseddart,tiskalin]
1928.cuina/cuisine	tagħarġħart/anwal(De,RA), a'xīc(RA)	takuzint
	[D:assenyala l'origen francès de "takuzint"]	
	(L: dàna el mot "aqrif" als sentits de "obri" i "cuisine")	
	[If:takat=umbre,hogar (v.194)] [De:també=axorzi]	
	[RA: també=ikuzina]. Son corrents mots compostos de "axxam n..."(sala de...):axxam n temessi(I), taxxant u sebbwi(D)	
1929.aixeta/ròbinet	tasebbha/lbud'	(I5), luck(Se, If)/tabermint
	[If:recull "aqaddus" amb el sentit de "cata")	[D:variant :"tabermint"] [If:rosca] [RA:lbud'=btoc]
	[De, If, RA=boc du robinet-lbarbzuz] [RA=rubine)	
1930.olla/marmite	marmita,taydurt(I)	lgamilia(RA)/tuggi,taccuyt
	[D:"taccuyt"=marmite en terre=tikint:De, KL]	
	(By:qualifica "tuggi" de "marmite pour le lait")	
	[I:recull també "taqnuct" (Eq) i "tegharġhist"-olla...para hacer manteca]	
	(De:de terra o d'aram per al cuscús=taydurt)	
	(tasilt=m.pour le couscous! Hy! smot interdit(D))	
	[De:chaudière-tefed'na(d'aram):asmas(de terrissa)]	

1§31. tapadora/couvercle	aghémmus(+) / asergul/tadimt, aghummu(ar.) If:variant:taserqult;De:taserg'elt D:obna"tadimt"-bouchon, couvercle Kasan B:taqqebart]
1§32. tetera /théière	abarrad(+) / lberrad(-De) / aberrad(ar.), abeqz'aj(ar.)
1§33. cullera/cuillère	taghanjact/taghenjawt(De)/tijgh'elt(D619) If:recull"taghenjawt" i la variant:"tijghult" D:recull també "agh'enja"-iouche(ar.) L:"taghenjayt"(Beraber,Zenéte);"tasukalt"(Toataeg) (Desaghenja-cuillera grossa)
1§34. ganivet /couteau	uzzar(+I) / tuzzalt, ajenwi(De), imus(De) / tafrut, ajenwi, elmus (I:taxadmit,"armes") [tuzzalt;134](g,gras-taxadament(R);taxalit;L) (D:especifica;"tafrut"-artisanal;"ajenwi"(ar.)=poignard;"elmus"-petit) (Sz196:punyal=tasarit;sabre=qekkin,awat) (Sz191:espasa=ajallit,awas)
1§35. plat/assiette	t'ebsi/at'ebsil,t'ebsil/tad'ebsit If:t'ebs'il [If,De:tat't'ebs'ilt] D:recull també "ad'ebsi"-plat(plat gros,plata); (Sz240:taqessult;platillo-taghezzalt)
1§36. got/verre	erkas/lkas(+De)/lkas
1§37. escudella(plat fondo) /tadjine(assiette)	t't'ajin/t'ajin/ad'ajin If:variant"t't'ajin"
1§38. embut/entonnoir	anfif(i)/infif/lembud',inifif If:inifif-embudo de esparto (Rf:zmeh'gen)(De,L:inifif) (I:Bqermah'egen)
1§39. sabó/savon	s's'abun/s's'abuni+RA)/s's'abun If:tar's'abunt-pastilla de sabó (De:s's'abun)
1§40. catifa /tapis(sol)	qat'ifa,tazarbact/tazerbit/taz'erbit(D956) If,De:tapis de laine=ih'anbel)(D:recull:tikd'ift=t.de hautelaine(ar)>> (EA,ML:estora-agertill)>>i tar'akna amb el mateix sentit]

1541.tisores/ciseaux	timacrad' (+) / tuzlin / timqessin (D682) [Hy:variant;lemqess] (Sz241:tuzzlin(C)) (De:tuzzlin)
1542.pinta/peigne	tamcat' / timect't' (+De) / timcet't' (D482)
1543.llit/lit	rectu, tassut/tisi(HA) / aag'en(D262), usu(D751) [D751;especifica:"usu"-literie étendue sur le sol (jac). I "tissi"-couche (gruix, d'alguna cosa) [I:recull variant;"aricatu"] (Sz225.Dc:usu) (Sz225:sonler=alektu; colchón=amet'r'eh')
1544.fllassada /couverture	afarrac/lfrac(HA) / tafer's'adit, taduli [I:manta="tamanta", "tamartat"; muy basta="sacu" (transcrit:saxu)] (De:asaddul; de laine-h'aik) [L:"tafersatt"-couverture européenne] (HA:isewi-fllassada de tota) [D:"tafer's'adit"-c.de fabr.industrial] [D:"abut'wil"-grande couverture à rayures]
1545.llençol/drap	sabana/lizar/timelh'eft, lizar' (D:"lizar"-=drap, rideau) [I:variant:"erizar"-=sábana con que se cubren las rifeñas]
1546.cobrellit/couvre-lit	s'abana/agaffu(If) / taduli, taferracit [I:tarizart=colcha] (Sz225:redreón=taferracit)
<i>Observacions referents a 1544, 1545, 1546</i>	
Diassenyala: "tadulih"="tout ce qui sert à couvrir" és a dir; "cobrellit", "fllassada". Existeixen confusions semàntiques i connexions entre aquestes tres denominacions (i.e: "tarizart" (1546) és el femení de "erizar" (1545); "tafersatt" correspon a "tafer's'adit" i s'aplica a un tipus específic de fllassada)	
1547.coixi/coussin	tsunta/abia', tasumta, aulk/tasumta (L, If: "tausat't'"=oreiller)
1548.gexxa /jarre	agdur, aydur/lxibit(De, HA), tixhibit(HA) / lbila(D21), akufi(D397) [L36:afilal] [De:carafe-tabuqqait] [D:"akufi"-grande jarre à provisions (If:aghurraf-verre en métal(HA) "lbila"=grande jarre pour la réserve d'eau "zachali"-grande jarre pour l'huile gairelement]

1549.ampolla,botella
/bouteille   **taziyat**(xf,i)/**talbet't'at**(L,De)/**tager''ett**(B681)
|I:erd'umet|(L:tacabrit||De:tar'r'd'umt)

1550.galleda
/seau aqduh',abuqar/tasse'd'elt(+HA),ased'el(HA)/abidun(D10),es's'td'el(B809)
[L,413;a,encuir=maga] (diminutus=D10;abidunt:B809;tasse'd'lett)
|HA:imenjer|

1551.càntir
/cruche   **tabarrat**(l),taxessart(l),tabeqqict(I)/agdur,taqellalt/abuqal
[I:sinonims-aghessar,aqebuc,abarriq,tamqaddart,tah'abict]
[I:formes de Sq:tagemburt,taqellart]
[I:per a llet-taqessart,taqedih't]
[I:botijo com pitón="tabriqt";...grando="abarriq"]
[I:gargoulette="talber'r'at";
petite cruche,cruchon=aqelluc,abuqqal)
[D:"abuqal"=pot à ansa et souvent à bec, pour boire]
[If,HA:abuqqal:c.redondo y cerrado-tamerqult;cantarillo-as'aliu]
[If:especie de puchero-agdur||De-talber'r'at])

Observacions referents a 1548, 1549, 1550, 1551 (v. també 9539 i 9540)
Segons J: "aqduh" = "aqdur" = cruche/càntir (és a dir que, en aquest cas, el mot en rifeny per "galleda" = "aqduh" = és utilitzat, en una variant rifenyà + en tacelhit, per a denominar el càntir). D'altra banda, un mateix mot "agdur" (escrit també "aqdur") és utilitzat per a designar una "gerra" en tarifit i un "càntir" en tacelhit + i també un "pot en terre avec une anse" en tacballit(D1). El mot "abuqal" i les seves variants i formes derivades (abuqqal,abuqar,tabuqalt) serveix també per a designar diferents tipus de recipients oberts o tancats, de terrissa o de metall i de mides variables.

Secció 2*. La numeració. Els nombres i les hores

Nombres cardinals

En rifeny (*tarifit*), la designació amazigha dels nombres ha desapregut. Exceptuant el nombre "1" (*m. ijjen* (*ijj*)/*f ijjent* (*ijt*)) la població de llengua amazigha utilitza actualment al Rif la numeració d'origen àrab (v. més endavant). En cabilenc (*tagbaylit*) s'han conservat els nombres "1" (*m yiwen* /*f yiwet*) "2" (*m sin* /*f snat*); tal com ho podrem observar, les formes d'origen àrab en ús a la Cabilia són molt pròximes a les utilitzades al Rif. En el parlar taixelhit, existeix la numeració completa. Tot seguit adjuntem aquesta numeració tal com és exposada a Mammeri (1976:57) i a Lamzoudi (1988:28). Corregim la grafia (faringalització i tensió) segons observacions de MA.

Kifra   Nombres cardinals en taixelhit (masculi/femení)

1.	yan / yat
2.	sin / snat
3.	krad' / krat'
4.	kkuz' / kkuz't
5.	semmeus / semmust
6.	sd'is / sd'ist
7.	sa / sat
8.	ttam / ttamt
9.	tz'a / tz'at
10.	mraw / mrawt
11.	yan d mraw/yan d mrawt
12.	sin d mraw/sin d mrawt
13.	krad' d mraw/krad' d mrawt
14.	kkuz' d mraw/kkuz' d mrawt
	... ...
20.	mrawin*
21.	mrawin* d yan/mrawin* d yat
22.	mrawin* d sin/mrawin* d snat
	...
30.	mrawin* d mraw
31.	mrawin* d yan d mraw/mrawin* d yat d mraw
32.	mrawin* d sin d mraw/mrawin* d snat d mraw
	...
40.	sin id mrawin*
41.	sin id mrawin* d yan/sin id mrawin* d yat
42.	sin id mrawin* d sin/sin id mrawin* d snat
43.	sin id mrawin* d krad'/sin id mrawin* d krat'
	...
50.	sin id mrawin* d mraw
51.	sin id mrawin* d yan d mraw/... d yat d mraw
52.	sin id mrawin* d sin d mraw/... d snat d mraw

60. krad' id mrawin*
 61. krad' id mrawin* d yan/krad' id mrawin* d yat
 62. krad' id mrawin* d sin/krad' id mrawin* d snat
70. krad' id mrawin* d mraw
 80. kkuz' id mrawin*
 90. kkuz' id mrawin* d mraw

* en lloc de "mrawin" és corrent ``acrin" (v. més avall).

COMENTARI REFERENT ALS NOMBRES CARDINALS

Els nombres d'origen àrab usuals al Rif i a la Cabilia són els següents:

Rif/Cabilia (Rif, MM)

- 1. wah'it/ -
(només utilitzat per a l'hora)
- 2. tnayn/ -
- 3. trata/tlata
- 4. arb'a/r'eb'a
- 5. xemsa/xemsa
- 6. setta/settsa
- 7. seb'a/seb'a
- 8. temenya/tmanyia
- 9. tes'a/tsts'a
- 10. 'acra/'acra

- 11. h'id'ac,hit'ac/h'dac
- 12. ten'ac/tnac
- 13. tret'ac/tlett'ac
- 14. rba't'ac/r'ba't'ac
- 15. xemst'ac/xemset't'ac
- 16. sett'ac/settsac
- 17. seba'attac/sb'at't'ac
- 18. tement'ac/tment'ac
- 19. tesa'atac/tsts'at'ac

- 20. 'acrin/'acrin
- 21. wah'id-u-'acrin/wah'ed-u-'ecrin
- ....
- 30. tratin/talatin
- ...
- 40. arba'in/r'b'in
-
- 50. xemsin/xemsin
- ...
- 100. mia/meyya
- ...
- 1000. erf/alef

La numeració en taixelhit més habitual acostuma a utilitzar també denominacions d'origen àrab "acrin" (en comptes de "mrawin", per a expressar el "20" i per a els compostos: "41"="sín id 'acrin d yan"...) i per a les desenes ("50"=xemsin (MM)). Els noms "100" ("mya") i "1.000" ("alf") també són designats en àrab.

Cal advertir també que la forma "mrawin" per a designar el "20" no es pot considerar pròpiament amazigh ja que la seva morfologia és àrab (terminació del dual àrab en "-in").

En el parlar tamazight de l'Atlas Central el nombre "1" és "yun" (Tf).

Per a la reconstrucció d'una numeració pròpiament amazigha caldria tenir en compte dialectes que han conservat més bé les designacions originals (Tamz'abit i Tamaceght, sobretot). Reproduim les formes que dóna Mammeri (1976):

<u>Tamz'abit</u>	<u>Tamaceght</u>
masculi/femeni	masculi/femeni
1 iggen/igget	iyan/iyet
2 sen/sent	essin/senatet
3 cared/caret	kerad'/kerad'et
4 okkoz/okkozet	okkoz'/okkoz'et
5 semmes/semmeset	semmus/semmusset
6 sez/sesset	sed'is/sed'iset
7 saa/saat	essa/essahet
8 tam/tamet	ettam/ettamet
9 tes/tesset	tez'z'a/tez'z'ahet
10 meraw/merawt	meraw/merawet
-----	
11 maraw d iggen	meraw d iyan/merawet et yet
20 sent temerwin	senatet temerwin
-----	
50 semmeset temerwin	semmuset temerwin
-----	
100 twines(twinas)	tamid'i(timad')
200 sent twinas	senatet temad'

1.000 twinest tameggerant	agim(igiman)

Nombres ordinals

251.primer/premier	amezwar/amzwarut(+De)/amezwaru(MM, D962) (I:amezgaru(Bq); amezwar(Kl))
252.primera/première	tamezwart/tamzwarut(+De)/tamezwarut(D962) (I:tamezgarut(Bq); tamezwart(Kl))
253.primers/premiers	imezwura/imzwura(+De)/imezwura(D962) (I:imezgura(Bq); imezwura(Kl))
254.primeres/premières	timezwura/timzwura(+De)/timezwura(D962) (I:imezgura(Bq); imezwura(Kl))

285.últim,darrer /dernier	aneggar/amggaru(Do)/aneggar(??,D269) (I:aneggar(Bq);aneggar(K1) MS:igran)
286.última,darrera /dernière	taneggart/tamggazut(Dc)/taneggarut(??,D269) (I:taneggarut(Bq);taneggarut(K1))
287.últims,darrers /derniers	ineggura/imggura(Dc)/ineggura(??,D269) (I:ineggura(Bq);ineggura(K1))
288.últimes,darreres /dernières	tineggura/timggura(Dc)/tineggura(??,D269) (I:tineggura(Bq);tineggura(K1))

Per a formar els altres ordinals en rifeny i en cabilenc es posa davant del nombre per al masculi la particula *wis* (el que és o fa...) ; i per al femení, la particula *tis* (la que és o fa...).

289.segon/second,deuxième ...	wis sin/wis sin/wissin(MM)
290.segona/seconde,deuxième ...	tis snat/tisanat/tissnat(MM)

Nombres collectius

291.parell/pair	tyuya/tayug'a(Ds)/tayuga(D920) (I:tiuya(Ki);tiuga(Bq)) D920:ambé=tayug'a (I:tayuga)(HA:tayuga)
-----------------	--

Hores

2912.l' hora/l'heure 2913.la una/une heure	tsa't / ssa't / asrag (Ds:tsa'at)
	wah'it/lweh'da(HA)/lweh'da
2914.és la una /il est une heure	aqqa-tt d wah'it/tellkem lweh'da(HA)/a ttan d lweh'da (HA:tarbe-tellia lweh'da)

(És a dir, que per expressar les hores s'utilitzen actualment els nombres àrabs, també per a designar el número "1").

Secció 3*. Lèxic referent als aliments i als àpats

<u>Català/Français</u>	<u>Taxifit/Tacelh'it/Tagbaylit</u>
361.menjar/aliment,alimentation	macca(+I)/amatcu(HA,De,If)/utctci (D755;tg'ella-a base.de.céréales:lmakla(arl) (175;tamecent) [Hy:utci,lmakla] (175;efegex;timetca,tmetca,utcu)
362.pa/pain	aghzum/aghrum/aghrum
363.blat/blé	imendi, arden/irden; If, De, HA1/irden (LH:imendi=céréales(R,A,C)) HA:també:farina; (D706:assenyala que "irden" és plural) (D706:F:éred)
364.espiga madura,gra/épi mûr	taidart(I)/taidert(If,De)/tidert(Hy) (KB:tiyder) [D919:tayadrett,tiycerett] (Sz104:tayadret)
365.farina/farine	aren,farina/ag'rn,awren(HA)/awren (De:agg'ren;crés fine-selghagh:farine grossière-ibriyn) (D874:awren-farine grillée:D52:ubriz-mélange>> (If:agg'rn,awren) >>pour le couscous)
366.pasta de farina /pâte de farine	acti,arecti/la'jin(If,De)/arukti(Hy),arek'ti
367.cuscús/couscous	seksu,sayeu/seksu(+De,If)/seksu(Hy,D769) (Hy:també:kuskesu)[If:+t't''am] (D:recull també:t't'am=couscous,nourriture de base) (v. 3670,3671)
368.blat de moro/mais	zumbi/asengar(If,De)/ak'bal(D391),ghaktu(LH) (If:talkubalt=mazorca) [De:épi de maïs= tasengart,>> (I:maiz-eddara tamegrant)>> tamernut ssenger) (I:mazorca(panolla)=zumbi) [267:talkubalt=épi de maïs) (D191:épi de maïs=tak'bal]
369.llevat/levure	antun/taxmirt(HA,L77),tasemmumt/ighess
370.pa "de pagès" /pain rond et gros	angur,tacnift/tangult(+De),tah'kukt(HA,If)/aquriz (Hy:taqurizt)
371.sèmola(dolça) /semoule(douce)	tax'emmit/ssmid(IF,De)/essmid(ar)

3§12.carn/viande	aysum(LH:R,B) /tifiyyi/ aksum (L79 variantes: "tifi", "tafia", "tafiu") (Ta:isam) (CH84.117, De:"tifiyl") (De:dans le langage des enfants="aksun", "bibbi")
3§13.ou/oeuf	tamedjate/taglayt(+if,De) /tamellalt(D,S1.32) (LH:taglait(B,C),tasedelt,tazdelt (Touareg,Mzab)) (Ta:variant:tasedalt)(De5:tameillalt)(CH64.222:zamalat)
3§14.menuts/abats	(S8,SA=s) /ilawan/ afwad(0241) (L8:taguwart=tripes)(Rf:tripa(menjar)=takricht) (I:adan.takricht=callos,tripas)
3§15.aigua/eau	aman/aman/aman (Sk:aman)
3§16.vi/vin	binu(Rf) /ccerab(zA)/eccr'ab(D105) (I:ccerab) De:ccr'ab,lexmer (If:ccerab,lexmae) [D901:+lex'mer'] (Hy:crab,h'aram boisson défendue) [Sz286(tamaceght):asmad]
3§17.olí/huile	zzect/ezxit(IF,De)/zzit (Ta:ahatim) (Si:comenta l'origen divers dels mots següents: (fenici) tahatimt (~ "hati" Egipci: "di" Líbi) (greco-llatí) aleo (àrab) zzutin, zzutin, zzit)
3§18.sucré/sucre	ssek°ar/ssek°ar(SA)/essk°er (De:ssuk°ar) (ML20:sukkar) If:issukkuar)
3§19.llct/lait	aghi/tag°fayf(zA)/ighi (If:takfait) (G132:ighi=petit lait) (If:l.de.camells-akfai;l.cua:jada-talulut>> >>1.primera.calostro=adexs,at'eks;suero-amanc>> >> u dexs:l.recién ordenada=takfait stih'en) (Ta:ax)

3520.xerigot/petit lait	aghi accir(+I)/aghlu(HA)/ighi (I:"accir"=svero) [De=l.aigre,petic l.-aghlu] (L80:variants:aghghlu,axu,axxa,aghi,ighi) (If:aghlu) [Hy:tradueix "ighi"-lait aigre]
3521.llet fresca/lait frais	aceffay(+I)/tag ² fayt(HA)/ayefki (L:izebber(Ntifa)) [De,CH84,195:ax ² fay] (L:variants:axfa,ikfi,takfit) (If:takfait;"de camella"-akfai) (D:"lait cru"-ayefki alreddad "lait frais"-ayefki ajdid) [Hy:akfay] (Ra:kefay) [De:l.caillé=takfait)

Observacions referents a 3519, 3520, 3521

L80: assenyala que "axu" vol dir "le lait d'une manière générale", però el fet que hom no begui la llet fresca i que hom prefereixi " le petit lait" fa que "axu" i els seus derivats designin el xerigot (petit lait). Segons aquest autor la "llet fresca" és anomenada "aghi acfai" i de maneres semblants en diversos dialectes.
 De vegades només s'expressa l'adjectiu: "acfai" etc.
 Per al mot rifeny "accir" (de 3520) vegeu la nota de L a:3523.

3522.mantega/beurre	trusi/udi,tudit(De)/udi (If:precisa"udi"-manteca cocida "tudit"-manteca fresca) [De;"udi"-beurre salé non fondu;"tudit","tamudit"-beurre frais) (LH:precisa també:beurre frais=tudit,tamudit, tamendut) [Bkr;"udi"-beurre fondu)
3523.formatge /fromage	takemmart(HA),kisu/tiklilt,talh/asut/aguglu,tiklilt (D:tradueix;"aguglu"-caillé;"tiklilt"-petit fromage blanc;"ighunen"-fromage du premier lait d'une vache) (Hy:fromage-aguglu,agugli) [EA:furmaj] (L:variants:taklilt,takeliltc,ticililt,ticlelt) (L:recull tambo:agugli,aguglu,qisi(D),Nefousa), agisi(Aurès),takemmarit(Mzabi),takemmart(Touareg) (L:"ikkil","atcii","acir"-lait caillé) [If:jjben]
3524.sal/sel	tamedjah't(ar.)/tisent(De,if)/lemelh' (I:tarellah't);ta;tisent) [CH84,194:0=melh']
3525.mel/miel	tammant/tamment(+De)/tament (Hy:recull també "tament")

3926.vinagre/vinaigre	erzedj/lxell(If,De)/lxell,lexeld(D896)
3927.pela, pell/ épluchure,peau	aqcar,tirmect/iferkki(HA)/iq'cer'(D646) (If;z'r'uha) [D:peau,écorce] (Hy:aqcer)
3929.tomàquet/tomate	t'umat'ic/tamit'act(If,De)/t'umat'ic (D:variants:t'umat'ac;"une tomate"-tat'umat'ict) (D:(col.i nom d'unitat)-+tamit'ict,tamit'ict) (Hy:variants:tmat'ec,tamt'em) (L:timit'ac)
3930.patates,trumfes/ pommes de terre	bat'at'a(-HA)/bat'at'a(HA)/lbat'at'a (I:rabet'at'a)
3931.arrocs/riz	ar'r'uz/erruz(If)/er'r'uz (HA:cambé-arrewz) [De:er'r'uz]
3932.mongeta seca,fesol/ haricots secs	djubiyet/llubya(If,De)/llubya,llubyan (HB=llubiyet)(Des=llubiet) [O:D443,Hy: (De assenyala:peu connu au Sous;>> >>en dit quelquefois=ibawen ughyut)
3933.fava/fève	baw/abau(If,De),ibiu(if)/ibiw (en plural, en tous els casos:"ibawen")
3934.pèsols/petits pois	tinifin/tinaffin(De,HA)/ajilban(D367) (D:variant:j'j'elban:D43;"sauvages"-tiberdekket) (De=també-tinifin:HA:a ciutat=jelbana) (If:tinicut-nom de la planta)
3935.cigrons/pois chiches	rh'umes(i)/lh'imez(De)/lh'emmmez'(D326) (HA:rh'imez)(If:lh'ims') (Cl.30:lh'ammer') (EA:lh'irz) [D326:usitar-ah'emmuz']

3636.nap/navet	tareftit(i), edjeft/tirkmin(pi)/lleft(ar) [Hassan B:djeft,tareftit](If,De,KA:tarkkint) [L:recull:tageliat,tirakmin,tinaffin,tifallaft]
3637.llentilla/lentille	x'ades(i:ar)/tiniltit(+De)/l'eda(ar) [Hassan B:re'des] [If,De:també:tilintit]
3638.carxofa/artichaut	xx'acef/lmercuf(HA)/tifechwett(D213) [Hy:variants;tifghut](D213;rête d'artichaut) [I:erxutcef](Ltaffa=artichaut(A,Ndhir)) [D,Hy:taga=artichaut(plante)(Szl001)] [G129:artichaut=lqarnun:articahut>> >>sauvage=tifaghwa](De:a.sauvage=tafgha) [De:tagemmut;feuille d'a.=aqenrif,aqernif) [If=agenrif] (HA:agenrif=fulles de palmera >> >>,bastó,picó (maçó) per a aplatar la terra)
3639.all/ail	ticcart/tiskert(De,If)/ticcert [I:ticcert,ticcart)
3640.ceba /oignon	az'alim(PA),zebs'er(SS) / az'alimi(L420)/lebs'el(ar) [I:cclective=zebs'er](Drtambé=tib's'elt:un oignon) [I:tabes'ert](IH:també:tabsete(R)) [De,If:naz'alim] [HA:azalim ("i" no faringalitzada)]
3641.alberginia/aubergine	badenjax/biteljan(+It,De)/batenjal
3642.carbassa/courge	taxsact/taxsayt(+De,If)/taxsayt [I:afequij,tafaqlujt=courge] [L:taghessinet(Couareg)] [If:redonda y muy gruesa=taddorgemuzt]
3643.cogombre /concombre	pipinu,taxyart(I),tafqust(I)/lexiar(if)/lexiar' [I:afeqqus=cogembre, variedad de pepino](De-agan) [Hy:afeqqus=concombre long] [KL:taqqaqyt=pépin] [G:assenyala un altre significat:afeqqus=melon] [L:assenyala que "lexiar" és arab i que el mot amazigh fora tagħeċċim (Couareg)] [NB:rexyar]

3544.meló/melon	milun,abettix/lemnun(HA),swihla(HA)/abet't'ix (I:mo transcrit cap "t"); D:melon="afequus" (v.Hy:afeggus=concombre long(3543) [L420:Q:afqus=melon vert) (L419-20:recull també:abetsix,abettix,aftix i per al "melon vert"=agan,agerrum,aghes's'im,takssaint) (De:lemnun=melon rond à peau rugueuse) [L419:imenum=melon>> >> mör,javne (Ii:lemnun=melón de forma redondeada) (De,If=lebt'ix)(HA:swihla=melo dolç)
-----------------	--

Observacions referents a 3541, 3542, 3543, 3544

Es tracta de nocions semànticament pròximes i que demanen un tractament conjunt.
Per exemple el terme *afequus* és utilitzat amb diferents sentits (3543 i 3544).
També - segons L - el terme *tagerrumt* [que té una relació evident amb *agerrum* (meló verd) de 3544] té el significat de "carbassa" a Dj.Kefousa.

3545.sindria/pastèque	delli'a/ddellah'(If,De)/ddella' (I:edderah')[lkuar(C)][Det:dellah'] (L:assenyala que el mot acaba en "h" en tots els parlars del Marroc i en "h" a Algèria i a Tunis i que pot ser un manlleu de l'àrab. També recull les formes <i>tciledjest</i> i <i>tilegzt</i> (Touareg) que poden ser autoctones)
-----------------------	---

3546.esparrec /asperge	parraghuc,asekkun(I)/azui,azzui(If)/iskerci(27691 (De:azdu)(HA:aberghuc)[Hy:skum][G1.28:sekum-asperges] (L504:zénètes-asekkum;C,B-azzut)
---------------------------	--

3547.préssec/pêche	xxux/lxux(If,De)/lxux(ar)
--------------------	---------------------------

3548.taronja/orange	llecin/litcin(+De)/tetcina (Ii:latcin)
---------------------	---

3549.poma/pomme	tteffab'/teffab'/tteffah' (De:t'teffah')[Hy:variant:tfah']
-----------------	---

3550.pera/poire	tafirast/tafirast(If,De)/tafirast (HA:pera=bu'wid)
-----------------	---

3551.albercocks/abricots	rmeecmac/lmecmac(If,De)/lmecmac
--------------------------	---------------------------------

3552.pruenes/prunes	rbarquq(-I)/lberquq(If)/lberquq
---------------------	---------------------------------

[De:col;tiberqiqect;
[SA;lbereqeq;ummitat;taibexquqt]

3653.raim/raisin	ad'ir/ad'el,ad'il(LA,De,If)/ad'il (LE:raisin-tizuwrin(R),azemnum(B);(I:uva,pl-tizuwrin)
3654.magrana/grenade	tarremant/erremman/er'r'emana (I:col-erremman)(De:r'r'emana)
3655.fig/a/figue	tazart/iqur'r'an(S),tazart(LA,De)/tazart (I:H:tazart(R,B,C))(If:"una figa"-aqurri n tazzart) (D:distingeix:tazart="figue sèche":tabaxist=f.fraiche! (L:tradueix "tazart"=figuier,figue sèche; aqarru=figue verte)
3656.fig de moro /figue de Barbarie	tazart n thendect/aknariy(SA)/aker'mas (I:variant:tazart n tarumit);(S:tarumit) (De:aknariit)
3657.garrofa /caroube	tasrighwa/tikid'a;(If,De,L504)/taxer'r'ubt(ar) (L504;B=taslihua)
3658.dàtil/datte	tiyni/tiyni;(If,De)/ettmer' (Ta:tieni)(I:Bq:ettemer)(G:31:etsmax)
3659.ametlla/amandes	djuz,lluz/lluz(+De,If)/lluz
3660.nou/noix	taghyact/talgerga't(If)/lj'uz(ar) (De:col:algerga')
3661.oliva/olive	azemmur,zzitun/zzitun(If)/azemmur (De:zzit;olivier sauvage-azemmur) (KB:olivera salvatge-azemmur)
3662.menta/menthe	ne'na'(HB),teminta(I)/liqamt/nne'ne' (Hy:també:timajja)(C:enne'ne'-menthe poivrée) (De:nna'na',l'enzar)(D:fleggu,felghu-menthe pouliot) (If:hierbabuennenna'na',liqamt)
3663.pastis/gâteau	pastili/lh'elwa/leh'lawa (I,Bq:tagħaraut-tortita o roscia)
3664.fideus /vermicelle	zefdawec/taca'arit(s78)/ber'misal,tih'emx'in (Hy:recuill-fdawc (lfedawc?))

3565. àpat / repas	macca/tireamt(+De), tiram(pl)/tireamt (LH:variants:tawala(repas,tour))
3566. esmorzar /petit-déjeuner	ariyyeq/fd'ar(ML), lefd'ur'(L,HA)/leftar', leftur' (De:lefd'ur,azkkif)(Hy:fad'ur',ft'ar,ft'ur)
3567. dinar/déjeuner	amecri/imekli/imekli(D+94) (D,SH: tradueixen per "diner") (LH:variants:imekli,imkeli,amecli) (LH:amekli(Touareg))(De:"imekli"=vers 1G heures)
3568. sopar/diner	amensi/imensi(+De)/imensi (LH,D:tradueixen per "sopar") (LH:variants:amensi(Arrés etc) mensu (Touareg);munsu)
3569. berenar/goûter	amecri(I)/asniger/tanilt (LH:variants:aggaz,usual,alias;ambé:tameddit,>> >>wazduit,muzzuit)(If:wazuit)(Hy:tanilt) (De:goûter,repas=aggaz,wazduit,amgiyel(ar?),mughn)
3570. mena de cuscús amb llet agra/ couscous au lait	ssakuk/sikuk(L)/seksu s yighi (HA:ssaykuk)(De=sly-a) (v, 357, seksu)
3571. cuscús de grans grossos/ couscous à gros grains	tibarkukcin/berkukes(De,Hy)/berkukes(Hy,D+?) (HA:aberkuke,taberkuke)(D+?taberkukest:moins gros)
3572. te/thé	atay/atay/llatay(D+66)
3573. cafè/café	rqahwa/lqehwa(+HA)/lqahwa (SB:rqahwa)(De:lqahwa)
3574. farigola, timó/thym	za'ter(SB,HB)/ azuk'enni(HA)/ zze'ter(ar) (L502:Ichqern=aduccan(cier,de,xacal))(Hy:aklil) (De:azuk'enni)(D:ccih'=absinthe,thym algérien)

Secció 4*. Lèxic referent al cos humà; accions, sensacions qualitats

451.cap/tête	azedjif/agayyu (CN), aqellal/aqer'ru' [LB:R,I:cap=azellif] [DH:aqerru(B)] [G1:aqarrui](DeS:(ROI)aqernu') [L:recull:uxas,auxas=bout,extrémité,sommet; chef,autorité/i també:ixf,aqcaci] [D:ixef=tête,sommet extrémité;If:ixf,mateix sentit] [Ta:ighef] [L:considera=aqellal,"aqer'ru'", "agayu" derivats de noms d'objectes:"cruchen","seau"] [RF:recull: aqayu'a=cap gros,gran cap]
452.cara/visage	aghembub, udem/udem/udem (D142) [D:recull també:aqadum=cara,especte i adamum=partie inférieure du visage,museau] [L-110:també:aqemmu,iquanna] [I:recull "udem"-cara;"aghembub"-cara,picel] [D142:f:udem]
453.boca/bouche	aqemmum/imi(+de)/imi (D479) [If:taqamut=boca dc fuego(fusili); D666:b..ouverture=aqemmuc=grosse b.:L-110] [L:també:aqmu=bouche(A,Ndir),bec(Izayan,Zemmur)] [De:b,d'animal=agamum,acemmu;grande b.=aa'amma; Carimi]
454.llavi/lèvre	ayencic / ancur(HA) / acenfir [I:l,inferior-agencic,uwaddai,ancuc(Bq),ayencic(K1)] [I:l,superior-agenfir,nennej(K1),nedara'(Bq)] [If:anfur=mâchoire(HA)] (De:l,inferieure=anfur,axaum;>> [L-113:tancé:taxencuct,axnum]>>],supérieure=ancuc,anduc]
455.nas/nez	anzaxn/inzar(HA)/anzaren (D592) [I:inzar;pl:anzaren] [O:inxar="nariz";inxar="nas")] [If:tinizar;anzar-del camello] [L:tinzar,axemim,aghanjur (v.nota 3)] [D592:tinzar=narine;inzar=nez,péj.;aghanjur'=gros nez] [D592:F:teñezt=narine Ta:andjer,tichart]

456.galta/joue
 agmiz,taggact(I)/lh'ank/amayeg(D528),lh'enk(D328)
 |I:precisa;amgiz,amaggiz,agobhuz(Bq)=queix("carrillo")|
 |L:lh'ank(ar),aggai,adjez,agga,taggait,taqjait,magg,>>
 amoggiz,tmaqqaz,iguzzan,temijaz',adjez',aggai,aquili>>
 >> taqult,qq'1,ac'lli,gullan,aggeri[De:amadel][By:amaig]
 [De\$;lh'ank,ameggiz,aghessar][D:amayeg-galta,queix]
 [J:aggai,taggact] [ta:adjez'] |L:Touareg-agaz]

Observacions referents a 452, 453, 454, 455, 456

Aquests cinc conceptes s'han d'analitzar conjuntament a causa de llurs relacions semàntiques. L-110:assenyala com a etimologia dels mots com **aqemmu** = prefix **aq** + **imi** (boca). Aquest prefix **aq, ak, ax, agh...**, forma també les designacions **armum** = llavi, **axemim** = nas. Cal assenyalar la utilització d'aquest prefix amb designacions de "boca" derivades d'"imi" (deduïbles permutant "m" per "b": "mum"=>"bub"); **aghembub** i de "bec": **aqabub**, **aghembub**. Aquest prefix s'aplica també a **anfur**(llavi); **agenfur**, **akenfur** = morro, i a angut (nas); **taghenjur-nas**, **taghenburt-bec...**.
 "I" recull també a la pag.112 nota 3:**amadel-mâchoire;amadl,amadel-joue**.
 "I" puntualitza referint-se a "mejilla" i "carrillo": los rifeños confunden a menuda estos dos termes". (v. 7541"morro")

457.front
 /front
 tanyart(+I:K),tawerna(I:Bq)/iginzi(O)/anyir(D529)
 |D3:taynart(3,9);igenzi(C)[My:aniix,aindur]
 |L-112;també:amul;puntualitza:dans la plupart des
 parlers, c'est d'une racine "ir" ou "nir":airi,agr1>>
 inir,anir,ainner,tainer,tinert,tiniert,taniyert>>
 taynart,,taurna;|J:aynar|(De:igenzi)
 |De5:tiyyert,tinier,tinnert,tanier|
 |Ta:timmi|(D529:F:sourcil=énor=front:Ghdam.)

458.celia/sourcil
 timmi/timiut(De)/timmiwin(D480)
 |D:timmi(sing)-les dues celles o el front|
 |Du:pi:timiwa,timiwin|(If:izula)
 |D:variant:tammwiwin|(D:F:enariTouares)|
 |D480:F:timmá-(front)|(Ta:iner;
 |L-112:també:tammiu,timmau,tamaut...|

Observacions referents a 457 i 458

Com podem observar el terme "timmi" serveix per a designar tant el front com el conjunt de les celles. Aquesta confusió semàntica també s'observa al mot en tamaiquet "énor"(F). "iner" (Ta). D'altra banda, "Ta" assenyala a més els mots "anyir" i "tanyart" en el sentit figurat de "sore" (chance), sentit que també recull "D". La forma "itulu" es pot comparar amb la forma "iz'ula"(De) recollida a 4517.

459.llengua/langue	irs/ils(-De)/iles(p:65) (pl.:ML:alsiwer/D:ilsawen/I;iresawaen) (D465:F:iles)
4510.paladar/palais	anegh n uqemmum/angha(if,De)/anegh,inegh (I:a'rur uqemmum,anegh uqemmum,anagh u.) (Gl:angh) (L-114:també:inegh,anghan,illegh,allegh)
4511.gorja/gorge	tmijja/agerjum(LH,De)/agerjum(p274.ar) (D:també:agerjuj,tagerjujt,tagerjunt,abuh'cic) (LH:gorge=agerjum(B,C) I:també:tagerjunt,teh'anjurt(Bq) (Hy:gosier=taghuct)(De:gosier=tagqait) (Gl:taghuct=gorge;ixf ugarjum=gosier)
4512.dent/dent	tighmest/uxs/ugel(0256) (XL:pl:uxsan) O:axw's(pl:ix'san) (D:axed's'a-u-denture:tughmest-molaire) (L-115:tughmest,uxs,awxs,tuxst,isin,asin) (De:ax's) De:dent incisive:tax'st (If:ugl (surtout molaire et canine)) (DeS:tighmest) (Tf:tughmest,tighmest)
4513.queixal/dent molaire	tasart/azerg(if,De)/tughmest(0617) I:tasirc n tighmest:tighrest(Kl);tasirt(Bq) (O:f:taghhest:taghmost(Ghadames)) (DeS:tisira)(I:azerg,tisiyert(A.Narain)) (If:tighmest ughus(dent pour croquer)) (Tf:ugl (surtout molaire et canine))
4514.ullal/canine(dent)	aghmuz/tukt't'(If)/ugel (I:uyer,wyer uwid'i(Kl),uget(Bq)) (D256:tradueix "ugel"=dent/incisive,canine) (I-114:tugh,gh'bi,ugel,tugelt=incisive,uger,tujelt) (DeS:enrab) If:tigwelt,tighmest n igdil (Tf:ugl (surtout molaire et canine)) (De:azenzegh)

Observacions referents a 4S12, 4S13 i 4S14

Observeu les iterferències entre les diferents designacions de les dents. La designació del "queixal" en taqbaylit correspon a la designació de "dent" en tarifit. L'arrel "gh-m", "gh-b", designa en uns parlars els "ullals" i en d'altres els "queixals" i encara en d'altres les "dents" en general.

4S15. ull

/œil   tit't' (pl:tit't'awin)/t'et' (pl:allen)/tit' (D832) (pl:allen) (D440)
             [LH:B,C:tit' (pl:allen)
             |O,LH:t'it') [Ta:tedht (pl:tidhtawin)]
             [O:Għadmej:awell]

4S16. pestanya/cil

abriw/irgel (if)/irgel
             [i:aber;pi:aberiven]
             [Ta:"iläggen"-cils] [G1:argalem]
             [Det:s'at'at uwallen]
             [L-113:abliun,acbab,arħalt t-tit']

4S17. parpella

/paupière   a'ddis n tit'(i)/irgel(+bet)/lecfar (D80), irgel (D713)
             |D713:"irgel"-cil;l'ensemble des cils d'une paupière:paupière]
             (By:lecfar,irgel) (D80:occfer',lectur') (G1.23-lecfar)
             (Occ:borrò dos paupières:iz'ula)

Observacions referents a 4S16, 4S17

En força parlars existeix una certa ambigüïtat semàntica entre aquests dos conceptes "parpella" i "pestanya".

4S18. orella

/oreille   amejjun/amez'z'ugh (O, If, Oe) /amez'z'ugh
             (L:ambé:amezzug,amzugh,timnejjet)
             (By:recull també:imejjja!)

4S19. barbeta

/menton   agħesmar/taqsmart (HA) /agh'asmar (D630), tamart (D512)
             |De:taxxesmarti| D:tagħżeemart:ghusmar (Għadmej)
             |G122-tamart|

4S20. barba/barbe

tmart/amax, tamart/tamart
             |D:atcamar(pé).!!|

Observeu que "tamart" és utilitzat per a 4S19 i 4S20

4§21. <i>bigoti/moustache</i>	<i>craghem/ccireb(+L-113), claghem;xx/ claghem(D91,ar)</i> <i>(I:acer'aghem, accenabar)</i> <i>[L-113:també:l'asafar, aqman, imesvan(Touaregt)</i> <i>(Ta:aclaghem, imesvan)</i>
4§22. <i>cabellera/chevelure</i>	<i>acenkuk/azzar(KL, If)/acebbub</i> <i>(De: acakkha; If: ajakka)</i> <i>(D: amz'ad-poil, crin, cheveu)</i> <i>(L: cheveu-inzid, amz'ed', azau (Ghdamés)</i> <i>, zaf(B. Shous)) Gi:acebbub)</i> <i>(v. 4§57.pél/poil 1 4§58.cabell/chevelu)</i>
4§23. <i>trena/tresse</i>	<i>aqitu/takut't'ust(HA)/tazarezt(D746)</i> <i>(L: aqez'z'aú(Dj. Nefoussa, cf. "azau" 4§22))</i> <i>(De:takiut't'(HA=antic))</i> <i>(L:takiut' -tresse d'enfant)</i> <i>(If: acakuk-trenza grande)</i> <i>(Ey:t. de cheveux-tizlemt, amzur)</i> <i>(Ey:tresse plate à trois fils-tazarezt)</i> <i>(Ta:asakat-tresse de petite fille)</i>
4§24. <i>coll/cou</i>	<i>iri(-i)/ameggerd'(o,12)/amger'd', tamger't' (D273)</i> <i>(LH:cou=tamgert(B1)) Gi:taclalt, augir, gerjum=larynx;</i> <i>(L:amgerd', agerd', tamgert;"iri"-épaule, dos(Zouaoua);>></i> <i>>> arrel "krm":takrimt(Dj. Nefousal, takurumt(Ghdamés), >></i> <i>>>tacrunt=gorse (fem samam); pl:tikermim-partie supér.du>></i> <i>>>dos;tikarmi, axarmin-dos(quelques dialectes rifains);</i> <i> D697:iri-épaule,dos,cou;F:éri-cou) D273:cou,nuque,encolure;</i> <i> I:cuelle,pescuzeo dc ave=majarnid;</i>
4§25. <i>clatell</i> <i>/nuque</i>	<i>ijiman(-Des)/amger'd', tah'jamt(HA)/amgher'd'</i> <i>(D:amgher'd'-cou, nuque)</i> <i>(L:tah'adjamt-nuque)</i>
4§26. <i>espatlla/épaule</i>	<i>taghrut, ghix+i, 3qi /taghr'ut't'(HA)/ighix</i> <i>(D, 31:tayett(D.923,1041)) O:ighil;</i> <i> D:ighil-épaule/partie supérieure du bras;bras,muscle;</i> <i> D:taghr'ut'-épaules If:ighir)</i> <i>(LH:épaule=taddaxt(R):ighir+B,C);</i> <i> L:"ighil" tammé sentit figurac en topónims(C);</i>

4527.esquena/dos	a'xur/akrum(HA,De)/a'xur(D997),azagur(D936) [LH:dos=akarmin(B),tixa(B)][D697:irax=dos,cou,épaule] [LH,If,De=tadawt] [Ta:azuri](Gl.21:a'xur, azagur)
4528.braç/bras	aghix/ighil(IF)/ighil (Ta:aghil-bras droit) (Rifpi:ighadjen)
<i>Observacions referents a 4524, 4525, 4526, 4527, 4528</i>	
cal observar les diferents connexions semàntiques:	
- "irix" vol dir "coll" però també "espatlla".	
- L'arrel "k-r-m" vol dir coll (4524) però també la part superior de l'esquena (4527).	
- "ighil" i "ighir" designen el braç en general, i també més concretament el "braç" i l'"espatlla"; i arreus amb "(m)-g-r" serveixen per a designar el "coll", el "clatell" i l'"espatlla".	
4529.pit/poitrine	idmaren/sed'er(o)/idmaren [If,Ta:idmaren]
4530.cintura /taille,ceinture	abyas(-LH:B)/tag'at(HA)/agus(D270) [LH:ceinture-abekkas(B),aggues(C)] (De-agg'as)
4531.melic/nombril	ta'but'(I),temit'(I:Bq)/abud'(De)/timit'(S)
4532.colze/coude	taghmart ughix/tighmart(IF)/tighmer't,ighmer' [D6)6-617:ccin,angle;couder;variants;tigh'mer't,igh'mer] [Sz142:ighil]
4533.mà/main	fus/afus/afus [pl:ifassen(Rf,C,ML,D)]
4534.palmell(de la mà) /paume	taraqa ufus/tiddikelt(o)/idikel,tidikel (I:tareqqa ufus,tisi ufus(Bq)) [II:tidikel]

4635. <i>pev</i> , <i>cama/pied, jambe</i>	<i>d'ar/ad'ar/ad'ar'</i> [L:adar] (G1:aqejjirz;jambez) (D:també:aqweddam-pied,pas)
4636. <i>talo</i> <i>/talon</i>	<i>inirrz(LH), nearez(I:K1)/awerzz(LH, If)/ag'ezz(D278)</i> [E8:anarrz][L:surz,surz,agurz,inirrz] (I:Bq=initrez)(LM:talon-inirrz(B)) Ey:surz
4637. <i>dit/doigt</i>	<i>d'ad'/ ad'ad/ ad'ad(D172)</i> [I:d'ad](O:ad'ad') Ta:adhadh) [L:també:tukud'(Dj).Nefousat]
4638. <i>ungla/ongle</i>	<i>iccar/askar(LS), isker(L-119)/iccer</i> (LH;ongle-iccer(R,B))[Ta:isker] (pl:accaren,askaren)
4639. <i>cuixa/cuisse</i>	<i>tamezzat/tagh'ma(L), tiqert(O)/taghma</i> [L:observa:"tame'stat'"(ar.)] (D:tame'stat'=cuisse de poulet;cuisse d'enfant) (G1:tamezzat') [L:també:taszext,tasuyt,tazuct] (Ta:taghma)[It:també:amzer] (If:imesel,agorbi(interior),taghma(exterior)) (D: també aqesbud'=gigot,cuisse,belle cuisse)
4640. <i>cul/cul</i>	<i>taxna/ax'ma(HA,L-117,De), taxna(Ii)/ttez'z'</i> (Ta:tez' L:imeslan=fesses) (D,G1:tameccact-fesse) (C:ames's'ad'=cuisse,hanche, os coxal(V."tame'sstat'"(4638)) (If:cadera-taghrut't')
4641. <i>cor/coeur</i>	<i>ur(+I)/ul/ul</i> (L:ell)
4643. <i>cervell/cervelle</i>	<i>emerghigh/malleghf(HA)/allagh</i> (L:al,alil,alex,f,anelli,f,illlex,f,alixux,allen) (L:akelkel=touareg)(De:allexf)

4544. pulmons/poumons	taxut/turt/turet [G1:turte:turte:turte:t]
4545. fetge/foie	tsa/tasa/tasa [pi:tisawin/tasawin/taswin]
4546. melsa/rate	inarfed/inarfed' (If, De)/ad'ih'an(Hy, D175) [De5:nirfed]
4547. ronyó/reins	tiz'x'ar/tigz'x'elt(De)/tgz'elt(Hy) [T;K1:tiyyzzert;pi:tiyyzzet;Bq:tigezzert;pl:tigettat Des:tiyz'x'al; (De:pl:tigz'x'al);(If:tiiz'elt;tigz'al)(D282:tigz'x'elt)]
4548. ventre/ventre	a'eddiss/adis, ah'lig/a'bbud', ta'abbut' (Hy, D969) (De:adis, ah'lig, abeddiss)(G1:ta'abut, a'adi) (If:ah'lig, tah'ligt) Hy,D969:pl:ia'bbad', tia'din) (Hy:a'ddiss;pl:i'ad'en)[D993:a'ensis;D668:aqensis) (ta:bedaghshor(de persona);medjebaz(d'animal))
4549. estómac/estomac	taxremant u'eddiss/iliwi(De)/akerciw(D417) [G1:axarciw](Hy:kerc,akerciu)
4550. budells/intestins, boyaux	adan/ilawan/az'x'em(D957) [De:adan (plural);
4551. collé, testicule	amedjar/aglay(De, HA), axrid' (HA)/tamellalt (D497) (If:pl:imonyata) [D865:tawellaqt:D880:awtem,tawtem) [Hy:aqellal,taiumt]
4552. cony, vulva /con, vulve	ah'ecun /bcci(HA), a'ttic(HA)/matat (Hy) (L-117:també=ah'ecun)(HA;saxe femeni=ax'na) [L-117:abeci]
4553. os/os	ixa/ ixs(HA,De,CH84,127) / ighess(D629) [If:ighs](Ta:ighes)

4654. crani/crâne	aqeccuc/agra ixfiDei/axeccuc
4655. mandibula, barra/mâchoire	agheasmix/agj(De)/agh'essmar(D630) [D630:Ghad:ghusmar=menton] (v. 4619) [De:mâchoire inférieure/taqja nizdar, amaignha]
4656. costella/côte	taghezdist/ighezdis(De, If) /t't'abeq(D634) [HA=ahgazdis; pl: ighezdisen] (De, HA, If: fausses côtes)>> >>tighezdist [Gl: ighal, bard1] (092: tarbé: iberdi) [De5: aghezdis, taghezdist] (Hy: aberd'i; côtelette-taberd'it) [Tf: ighezdis(pl)] (D42: tiber'i, aber'di-côté de la poitrine) [If: agheddis-os du ventre]
4657. pèl, poil	zut'u/izbel/anz'ad, cce'r'a [I: zut'u; Eq; anzed] (D: "ccc" ramus poll, un cheveu) [Ia: imz'ad] (D: anz'ad=poil, crin, cheveu) (D: aec'er'=poils, pelage) (D: erric=plumes, poils) (De: izbel, arbal) (v. 4658. cabell/cheveu)
4658. cabell/cheveu	anzed' (I) /izbel(De) /anz'ad, inz'ad (O: F: imz'ad) (De: col: azzar; (CH84, 131: O: anz'ad) (O: inecwan, anciwan=cheveux, plumes (v. incew)) (De: també: ilbezzer) (v. 4657. pèl/poll, 4622. cabellera/chevelure)
<i>Observacions referents a 4657 i 4658</i>	
Tal com s'esdevé en moltes altres llengües les designacions referents a "cabell" i "pèl" es confonen en algunes parlares. Aquest sembla que és el cas del taixelhit, del tagħxaylit i del zuareg en els quals el mots "izbel" i "imz'ad" designen respectivament aquests dos conceptes. D'altra banda, el mot "anz'ad" utilitzat en cabilenç per a designar "pèl" es troba en una forma semblant "anz'ad" en riteny amb el sentit de "cabell".	
4659. poll/peau	tirmect, ixem{:}/ilm(ML, De) /ag'lim(D257) [I:tirmek, tirem{:}!Ca:ilem] (Gl: aqulim) (D: Fraghħim) (v. 4616. cuir) (=7938)
4660. carn/chair	aysum/tifiyyi; Ii, Mi/aksum(D426) (Tatian) (L: aysum, axxum, ectum) (De: tifiyi)

4561.greix, llard/graisse	tadunt/tadunt(if,De)/tasemb,tassemt(D778) (D,Hy:lexli'-lard) (Q778:F:èsim)(Ta:graisse=tadent;g,fondue=visin)
4562 .nervis/nerfs	izuwzan(I)/iz'ur'an(De)/iz'ur'an
4563.saliva/salive	ikufan/ilefzan/imetman (If:amermur,tilutfa;baba-abedda) (Gi:isusfan,imetman=crachats,salive) (Ta:tesutaf,aliddatanimavxt) (De:zlaadda,amermur)
4564.suor/sucur	tidí/tidi/tidi(D;128,Hy) (If,De:I'areg) (D:F:tildé)(Ta:tidí)
4565.llàgrima/larme	amet't'a(I)/amet't'a(De,If)/imet't'i (pl;imet't'awen)
4566.uxina/uxine	ibecicen(I)/iberdan/ibez'd'an,ibeccan (De:ibez'd'an)
4567.mocs /morve	ixruren(I:Bq)/ix'lilni(sing:ax'lili)(HA)/axlul(D996) (I:Ki:iogninen) (De:imeghilien) (L-121,De:axlul:pl:ixlulen) (De:axxaxlul:pl:imeaxlulen)
4568.sang/sang	idammen/idamen/idammen (Is plural.Didona=idim, en singular) (Ta:ateni)(De,CH84,126,L-121:idammen)
4569.bilis/bile	izzi(I)/iz'i(O)/iz'i(MM) (If:Hieiz-iz'i:bilis=amen n iyzi)(Ta:aselas)
4570.pet/pet	azarrid/takuzz'z'it(De)/at'est'ux(D642) (pedo ruidoso-i:abeziz)
4571.lluifa/pet	akeffif/akuzzi,takuzzit(if)/uxid'(D708)

4572. ferida/blessure	ayezzim/tiggeast (De) / l'jach' (D380) [I:Kl:analyzim,alizim;Bq:ajerah'] (Sz199:aqqas) (If:aqgas,tiggeast) (D644;fonte=qiqiq) (Hy:jach')
4573. esgarrapada /égratignure	axebbic/axebbac (:f) / axebbacen,ixebbic (DB87, 888) [If:axebbj] (Hy:axbac,axbic,taxbict)
4575. tatuatges/tatouages	tiggaz/lucam (De, If) / ticred', amecrad' (D106) [If:p-iikeriwia]
4576. malaltia/maladie	zebrac/tamad'unt (De, If) / at'an (Hy, D178) [L-147:també:at't'an,azenzum (Tilit)] [De:at't'an=éblenements,douleurs] [Des:Gl:D291:Hy:leblak] (Ta:turna)
4577. febre/fièvre	taula, smana/taula (De, If) / tawwla (DB63) [I:timessi] (Ta:tazzaq) [D150:adeeqdiq;D593:anazir ("non admis par plusieurs")]
4578. dolor/douleur	zehriq(:) / at't'an (De) / esst'er' (D816)
4579. tes/toux	tusut/tusut (De, HA) / tusut (D752) [If:tusut] (De, If:écernement=tinzi) [L-148:Tuareg], Ta:tusut] (L-148:takuh'ut) [D252:tagh'guh'-estossecs,"quinte de toux"]
4580. constipat /rhume	erruah' (I; Kl) / errwah' (HA) / abeh'ri (D16), ad'u (D170) [I:Bq:azgu] (L-148:adeh'sam,takuh'ut) (De-zzum) [De:in "écasser":(est rhume=tusut)] [Des:asemmed',et'r'uh',buhrava,wedu,tusut]
<i>Observacions referents a 4579 i 4580</i>	
Són conceptes que es confonen en l'ús d'alguns parlars. El 4580 (constipat/rhume) té relació amb "aire" i "vent" (v. 852, 8575)	
4581. diarrrea /diarrhée	a'eddiz yuzzar,abarrud(I) / azz'ab,adz'ig (De) / abar'r'id' (D43) [If:asrab] (Hy:ah'uli,tazzela,ta'abbut';vulg=bu-tira,abered')
4582. còlica/colique	admar(:)/azebar(m),angaz' (De) / amar (D513)

		(Hy:t'ifric,t'a'ma,abghan n ta'bbat',aqzan n ta'bbat'[[L.148:azebar,tuzbirin] (D513;F:amer)[Ta:diarrhée;tiffet])
4983.	xarampiō/rougeole /jaunisse	buh'amrun/buh'amrun(L-148)/buzeegg'agh(D63) (T:buh'emrun(Bq),buzeeggawxt(K1);(D:tabuzeegg'agh) (Hy:tabuzguaght,tabuzuggaqht) L-141:berzium (DeS:buh'amr'un,h'arbubec,buzeegg'agh)
4984.	ictericia,aliacrä /jaunisse	buseffar/bus'ffar(de)/s'awragh(D874) (If:sauragh) Hy:sauragh,bus'ffair
4985.	reuma,dolor /rhumatisme	buzadjom/buzellum(IF)/zellum(D943) (D943;"zellur"=rhumatisme,sciatico) (D816:re'st'er=rhumatisme,douleurs; (If:amekrez,tighersi stifyi) (DeS:re'st'er)(Dertighersi n tifyi)
4986.	medecina,medicament /médicament	asfar(I)/asafax(+De, If)/ddwa(D165) (I:reddua) (L148:asafar) (Hy:dua) Ta:asafar
4987.	perfum/parfum	xxih't(SA),kurunya(SA)/tujjut(De)/xxih'a(D717) (M178:tujjut',xxih'a)
4988.	fred/froid	as'ommad'(I)/as'ommid'(De, If)/asemmid',tasemmid'(D779) (M1:asemmed) [Hy:asemmad',asmad'](Ta:basemmed'i)
4989.	son/sommeil	id'es/yid'es(De, If)/id'es'(D182) (M1:its')[Ta:id'es]
4990.	cansament /fatigue	rweh'ran/rrmuuit(De, If)/aqr'as(D680) (I:rweh'ran) If:rrmuuit (Hy:'aggu,'atay) (De:tah'fufu)
4991.	olor/odeur	xxih'et tes'beh'();ad'u(De)/xxih'a(D717) (O, If:tujjut) If:ad'u-fragancia (De:ad'u)(Hy:xxih'a) (DeS:xxih'et)

4592. pudor /mauvaise odeur	azrib'et(I)/tuj'jut(o)/es's'man(D013) [Ey?:əʃh'an](If;lamer)(DeS:amors'ud)
4593. fam,gana/faim	raz'/ laz / laz'(D472,Hy) [I:raz][L:Rif:laz](If:laz') De:l'az')(Ta:laz') (S8(expr.familial):buh'eyyuf] [I:buh'iyuf:mucha hambre](v.11618,kenir fam)
4594. set/soif	fad/fad(IF)/fad(Hy,D190) [De:rufu plus rarement "fad"] Ta:fad)
4595. societat /cassasiement	ajiwen,tyawent/ccebbe` (De, If) tawant(D15),ecbe` (D15) [I:c;jiwen(Verb)] De:ajiwon O:F:tawant Ta:jiwon
4596. lepra,llebrosia /lèpre	anejdam/lejdam(De, I:) nejd'am,lberrs'(Hy) [Hy:nejd'am:ar,"jd'am"];O:50:ber's=taches sur la peau]
4597. éczema,nafra/eczéma	tfuri/tafuri(IF) lemez'd'(0514) [RF:pl;tiffuta)
4598. estatura,talla/stature,taille	tiddi/tiddi(De, If) lqedd(0648) [De:des pieds aux épaules] (Hy:qedd,qama,tomghur) [v. 6535=grandaria]
4599. bogeria,follia/folie	tibbuherya/anufel(De) tisselbi(D772) [I:tibbuheriya](If:tnufyl) Ey:tiderwict,tiselbi (Ta:elhlm{ac.}) D286;lebbal
4600. petó/bise,baiser	taqemmunt/asuden(De) asuden(Hy) [Sz213;asuden](I:asud'in(K1),asud'im(Bq)) (If:asudem) Ta:mulli
4601. crit/crit	teghuyet(I)/tagh'yyit(HA) tighwisin(pi) (D632) [De:tighri];If:taguyet D621:appel,cri:tighri) (Hy:tiwigha,ssaghha,tieugha)(Ta:taqherit,tihubba,teghuet) (ML:taghuyut)

4§102.riure,rialla /rire (action)	tadeh'h'act(I)/tad's'a(+De)/tad's'a(D,Hy) (DeS,If,De:tad'sa) [Tated'oxxa]
4§103.cop/coup	ticti/taiti;If,De)/tiyita(D§79) (I:tiyti) [DeS:tiyti,tiyta] [Hy:tiita,ah'uclim] [Taciwiti]
4§104.cop de puny/coup de poing tiyti s udubbiz(I)/tukkint/uddiz [If:tukkint] [De:tukk'int] [Hy:uddiz,bunia] [Ta:tetawek]	
4§105.bufetada /gifle	abarqi(I)/amerriq(HA) /abeqqa,ibeqqis (I:aseqqir,amdarat) [De:amerriq,adommil] [If:amriq,abariq] [Hy:abqa,abqid]
4§106.qualitats/qualités	imerkiden/ayad(KL:89)/tbia',h'ala(Hy)
4§107.existència,vida /existence,vie	tuddart/tudert(De,If)/tudert I:tudart (If:tasult)
4§108.bondat /bonté	tamelia,xxar/l'adlant,afulki(De,If)/lehhu(D449,Hy) (I:tus'ebh'ant-beillesa) [Sz213:afulki(C)] (If:tar'ilt) [Hy:jud,fedel] [Ta:tulluq]
4§109.força /force	am'az,jjehd(I)/jjhed(II),x's'eh't(De)/tazmert(Hy,D946),jhed(Hy) [Ta:tighorad] [D363:ijehd=força,vigor] [Hy:zuer:D962:x's'war'a] [força,salut=D686:leg'aya,1qewwa,D144:tidmert,D248:tag"ecrit] [Hy,D608:ighil-força,brado]
4§110.suavitat,finor /douceur	terghegh/tilgg'ghi(HA)/tiz'et't'(D929) [If:ser fino:iśdīd:fino:asdedai:finura:tiśdī]
4§111.feblesa /faiblesse	tumumt/ed'a'f,z'elled'(HA)/xrehma(D716) [I:tugərirt,ad'a'f] [Hy:ad'i'if, and'fu]

4§112.llengua, llenguatge /langue, langage	awar();/awal/tameslayt(D523),iles(D465) [Rf:Neol:tutlayt](D862:awal-parole,diction,proverbe)
4§113.bellesa/beauté	az'ri(Rf,I;Kl)/zzin(IF,De)/zien(Hy),ta'en curt(D992) [If:d'd'aafet;(D886:ennur';D810:s's'ifa;D8)6;s's'ur'a; Ta:tihusai] [Hy:acbah',aunn']
4§114.germandat, germanor /fraternité	tawmat(Rf,I)/tag'mat(HA)/tagmatt(D261) (Ta:tagħeq)
4§115.pau/paix	aarah'/lehma(HA,De,If)/l'afya,lehma(Hy,D97a,D292) [D217:tifrat-paix,concorde][Ta:leghafit] (I:aserah')[If:ihena][Hy:s'lah']
4§116.perill /péril,danger	amihi(HA),xxat'ar/lxat'ax(HA,es) /lxuf(Hy,D913),lxat'er (I:tiudi,tudajet)(I,De-es)[Hy:tauh'la,uh'l]
4§117.hostilitat /hostilité	re`adawet/lkaran(ar.)/`adauc,axa'am,m'zd'a(Hy) (If-es)[Hy:mxas'ma]
4§118.sacrifici /sacrifice	tagħarrxi(I)/tighexxi(IF)/ad'bah'(Hy) (I:de "hacer sacrificios,degollar") [De-es] ("tighexxi" es préplement "degollement"; "sacrifici" es en (C)itafaska(HA))
4§119.prova/épreuve	akayad/verb:arm(HA)/*rad'(Hy),lmetta(D518) (If,De-es)
4§120.llibertat/liberté	tirelli/tfukku(IF)/tilelli [If:libération:terz'um] (Hy:lib..permission:tesrih',tażżemt) (I:tizmar)[Ta:tilelli]
4§121.manera/manière	amc / anau(De) / akken(D408) ("anau"-espèce,type/també e>>>(Hy:s'ifa,t'bi'a) >>pot traduit par "alki"-għika) (De,If=qəkkir)

4§122. buit, buidor /vide	ayyar/txwa (If, HA)/ilem(D455), axujed' (Hy) (HA:buit,buida=yuga,tuga)
4§123. plenitud/plénitude /vide	accar/la'mmart (HA)/tacart(Hy) (If:de "llenar"-l'mmat,la'mmart) (HA:étre plein-i'mmer,iktar)
4§124. ofec/étouffement /vide	aghufi/telghai (If)/aq'bar', leq'ber'(D642) (Hy:asnerqemex,axuaq,twird'ust)
4§125. correcció, rectificació /correction /vide	asegged /s's'ab (If), annan(De)/z'ebbi(D648), (Hy:aggerrez,asselhu)
4§126. empresonament /emprisonnement /vide	aqen /tuqqna (HA)/ah'bas(Hy) (I:detención-teghima)[If:de "encerrar":tuqna] (HA:detenció,empresonament-ammaz)
4§127. tranquil.litat, calma /calme /vide	arsa, tarum() /errah't(If, HA)/er'r'ah'a(D744) (HA;també:lehna) (Hy:hna, 'afia)
4§128. intranquil.litat, neguit /inquiétude, souci /vide	axerwed' /lhul, lhemm(HA)/aghilif, ah'ebbix, lhemm(Hy, D) (I:arham,annus)(Hy:axmim,taxmim,h'ir)[D221:aferfud-souci latent] (HA:"ihul"=cosa preocupat)(souci,inquiétude-aghamil(D616),anazgum(D593)) (souci,tracas=agh'bel(D600)(peine,souci-lmah'na(D492),lmerta(D518)); (souci,géne,honte-l'sbr'a(D970),tmergida(D511)) (souci,colère=ih'eccir(D304));
4§129. responsabilitat /responsabilité /vide	tanebdadt, aghalaf/tamassayt (HA)/iraw(D697) (HA:tamsggart)(De=s)
4§130. patiment, sofriment /souffrance /vide	tamarra/tad'en (If), takerrayt(De)/qrh'(Hy), ssikis(D770) (D75:cedda)[D270;ugur][Hy,D10C5:i'atab=souff.,dérangement]

4§131. amor/amour	tayri/tairi (If, De) / l'azza, ah'mal (Hy) Ta:tara, seuf (Hy, D299: lem'h'ibba=amour, amitie; I:ermah'inbet (D752:tasa=amour maternel) [CH84:158:q:lh'ubb]
4§132. rancor, rancúnia /rancune	tusma/lh'sat (SA) / cceh'na, tabn' emmett (Hy, D84, 31) [Hy:aghullu (D343;tuh'sift) D682:lemqassa] (I; odio=rachabet) [If, De:s]
4§133. avaricia /avarice	cd'art/tassast (If), teqerriz (HA) / cceh'a (Hy, D83) (I:kl:tubxir:Bq:taqzuzi) [Hy:tiqqujmert (b. Fraouzen)] (De-s)
4§134. generositat/générosité assxa/esma (KA, sr) / tafent'azit (D210) /mauvaise éducation	[Hy:s] (If, De-s) D193:lef'd'al=bonté, générosité afzegh/gar t'erbit (HA) / yir ttrebga (D699) (I:falta d'educacio:xet't'a) (De-s)

Secció 5* Lèxic referint a les persones i al parentiu; propietats i accions personals

551. persona

/personne   **astraras/madden**(De:pl)/ajent' id'(D374), lxe1q(D899)
[I:benadem](If:benadem)(Hy:amaxluq,iman)
[Ta:awadem, amghar,iman]

552. pare(el meu pare)

/père(mon)   **baba/baba**(ML,De1/baba(D4)
[pl:erwallain](It:bba;pl:idbba)
[Ta:abba;son père-ti-s]

553. mare(la meva mare)

/mère(ma)   **yemma/imma(+De), immi(O)/yemma(D921)**
(I:imma,yemma)[De:yemmi,yemmi,ummi]
(De:sa mère:wa-s,umma-s,imma-s)
(Ta:anna,tamghart:sa mère=ma-s:pimmat-)
(If:inna)(H:immi,inna,yem)[CH84.113:C:yemmi]

554. fill(el meu fill)

/fils mon)   **momi/iwi**(ML,O)/emmi,momi,mimmi,memumi(D470,480)
[Lk:fils=mommi(R,B),yiu(C)] | If:iwi
(I:emmi(K1)) | I:Bq,De5:memmi
(De:yiwi)[D847,If:fils de...+0...]
(D847:recull:"u-","w-", només en nomes propis)
| If:fill de-id...pl-idan,mit;

555. fills(els de)

/enfants(les gens de)   **ayt/ayt(O)/at(D819)**
(De5:at)(Ta:eg;dag)
(I,De:pl:tarwa)(De5,D737:array)
(Ta:tut,meddan)(CH84.107:Q,C:enfants=array)

556. filla(la meva)

/fille(ma)   **yedji,yelli/illi**(ML,De,DeS,It)/yelli(D866)
[Lk:filles=idji(R);
(I:illi)(Ta:yelli)

557. filles(lesmeves)

/filles(mes)   **yessi/isti**(De, If)/yessi(D923)
(I,DeS:issi)

558. fill gran/ainé

amenzu/ixfeddi(De)/amenzu(D507)
(germà gran:azitit();babba,babba(If))
| If:gate=bba|

5§9.filla gran/ainée	tamenzut/tixfeddit(Be)/tamenzut (I:germana gran:zera)
5§10.mainada,progenitura /progéniture	tarwa,arraw(I)/tarwa,lah'cum,arraw(O)/arraw,tarwa (I§:enfants=tarwa(R,B,C)) D:arraw=fild;tarwa=descendance)
5§11.família /famille	tarrawt(Rf)/takat(Be,CH84,133)/tafamilit(D208) (I:taddart,ih'ermacon,tarwa) If:tarwa) CH84,133=lfamilyal (De:f. consanguine=afus)(O:familia,casa,llar=axxam,lwacul) (D1012:famille.épouse;la'yal) (Hy:d'erria,d'erga) (D687:tagayemt=grande f.) Hy,D737:tarwa,arraw,tarrawt; (I:parentela=tavmet) (Ta:daq)
5§12.germà(el meu germà)frère{mon}	uma/gma/egma(D260) (De,O,CH84,114:g'ma;De:g'ma) (Ce5:uma) (Ta:ama)
5§13.germana(la meva)/sœur	wetma,utmwa/ultma(ML,De,If)/weltma(D865) (I:wertma) De5:ultma,wetma,utmwa; (Ta:welatma)
5§14.germans(els meus) /frères(mes)	ayetma/aytma(ML,De,If)/atma,aytma(D825) (I:aytma)
5§15.germanes(lesmeves) /sœurs(mes)	yesma/istma(Be,If)/yessetma(D923) (I:issemat(R),switma(Bq)); (De5:yessma,issme)

Observacions referents a 5§10 i 5§11

La introducció d'un llatinisme ("tafamilit", parcialment adaptat "lfamilyal") i l'existència de mots que signifiquen també "casa" ("taddart","axxam") o "llar de foc" ("takat") fa pensar que la necessitat de família no apareix ben distinta en els diversos parlars. La diversitat en la designació dels fills o de la descendència ("tarwa","arraw","tarrawt", tots d'una mateixa arrel, però també és significativa.

Observacions referents a 5§14, 5§15

Remarquem la composició d'aquestes formes "aytma...", "yesma..." a partir de 5§5 ("ayt") i de 5§7 ("yessi"....).

5616.besso/jumeau	acniw/ikni,iknuw(De)/iken(D411) (If:ikor,pl:akniun) (Rf:pl:acniwen)(DeS:acniw) (It:acniw(Kl),icen(Bq)) [Ta:ikni;pi:ikciuen] (DeS:akniw,iken;pl:ikxiwen)
5617.germā gran/frère ainé	azizi(I)/dadda(O)/dadda(Hy,D128) (De=e) D:128:grand frère, oncle paternel (D:926:zizi-grand frère, oncle) (D100,I:germā de sang-acqiq)
5618.gemana gran/sœur ainée	para(I)/ibba(HK)/nanna(Hy,D530) (D536:grande sœur,tante,cousine) (O:lalla) D536:F:nanna-maman
5619.home/homme	aryaz(Rf,I:Kl)/argaz/argaz(D715) (I:Bq:argaz) ML:també:arjili (D829:aterras-individu) (espous,maritt:aryaz(R),argaz(C,Q))
5620.dona /femme	tamghart/tamghart/tamet't'ut(Hy,D527) (I:mujer=tamghart,temettut,tisedent) HK:femme-tamet't'ut(R,B) (tamghart:pl=tamgharin) tamet't'ut(Q):pl=tilawin (tisednan=mot plural literari a Q) (D,Hy,Tf=tamghart-femme âgée) (esposa,muller=tamghart(R,C),tamet'tut(Q),addiwt(Ta) (Ta:tamod't (pl:tid'id'in)) esposos:lmuzijen(Hy)
5621.avi (el meu) /grand-père(mon)	baba-s n baba,jeddi/jeddi(HA)/jeddi(Hy,D359) (Rf,I:semblant:baba n yemma...) (I:ejeddi) De:baba amghaz D359:jedd-grand-père,ancêtre (De=q-p paternel=baba afqir=q-p maternel=tima) (Ta:ticenti=mon grand-père) (Ta:g-p paternel=masumma=q-p maternel=masenti=)
5622.àvia(la meva) /grand-mère(ma)	yemma-s n baba,h'enna/jedda(HA)/jida,settia,yaya(Hy,D1) (Rf,I:semblant:yemma-s n yemma) (I:h'enna(Kl),nanna(Bq)) ML:inna (De=q-n paternelle=jabtti=q-n maternelle=jedda)

5§23. avis/ grand-parents	rejdud/lejdud(De, If) / ijduden, lejdud(Sy) [I:erejdud] (lf:lejdud=abuelos, antepasados; (avantpassat:imerwura;Rf, I:K1);imegura(I:Bq)) (If=iddadda(uncles paterns-HA))
5§24. néf/petit-fils	ayyaw/ayaw(If) / ayaw(D926) [I:ayaw] [D:ayaw=enfant de sa fille ou de sa sœur] [If,De:yiw-s yiwi;pl:tarwa yiwi;f:ill-s yiwi]
5§25.oncle(el meu) /oncle(mon)	xari,'ami/xali,'ami/xali(D113);dadda(D128), 'emmi(D988) (els noms separats per ";" són "oncle matern";"oncle patern") [HA:oncle patern=dadda] [D926:xizi-grand-frère, oncle]
5§26.tia /tante	xatci;'anti/xalti:'amti(De)/xalti(D113);'emmti(D988), nanna(D536) (els noms separats amb ";" són "tia materna";"tia paterna") (E:xarti;)HA:també=sibba] (DeS:xalti:'amti) [D536:F=nanna=maman]
5§27.sogre /beau-père	adegg"ar, amghar/adugg"al(De, If)/amghar', ad'egg"al [I:amghar=paredelmarit;aduggar(liduwan)-pare.de.la.muller] [Ta:adeggal](If,De:pl:ad'ulan) (sogra=tamghart(Tf);radeggalt(Ta))
5§28.gendre/gendre	adugg"ar(I)/aduggal/ad'egg"al [If:ad'oggval] [D183=tout parent par alliance]
5§29.cunyat /beau-frère	asrif/aduggal(I)/alwes(D468), aslif(D773) [De:plus jeune="ayyal/plus âgé="ammal] [D468:F:alegges] (D468:alus) [D:discingeix:alwes=germà del marit;aslif=marit de germana]

Observacions referents a
5§17, 5§18; 5§21, 5§22; 5§25, 5§26; 5§27, 5§28, 5§29

Observeu, en primer lloc, el paralelisme entre 5§17 i 5§18. En segon lloc, els encreuaments semàntics entre "germà gran" (5§17) i "oncle patern" (5§25); i entre "germana gran" (5§18) i "tia paterna" (5§26). En tercer lloc, els encreuaments existents en la denominació de les tres nocions darreres ("sogre", "gendre" i "cunyat") anomenades en algun parlat amb una mateixa designació: "aduggal". De tot plegat se'n dedueix l'existència de diferències entre la línia materna i la paterna i la consideració de l'edat com a criteri distintiu en algunes relacions de parentiv.

5530.festa de casament /fête de mariage	urar/tameghra(IF,De)/tameghra(D623),adrid(D159) (D336:lh'erk)
5531.casament /mariage	remrac/tamghra(O)/tiissulya(D776),jjwaj'(D382) (fa:tediot)(D382,Hy:zzwaj)'1(Hy:nesba)
5532.nuvi/marié	murray/isli(IF)/isli(D771) (I:asti)(Sz210:isli)(fa:iediu)
5533.núvia/mariée	tasrit/tislit(O,if)/tislit(D772) (D772:mariée,belle-fille)(Ta:tediu)
5534.solter,fadri /célibataire	a'ezzi/a'zzi(O,if)/a'zzi(D165) (Sz222:amber)(If,Detanbur)
5535.nen,xiquet /enfant	ah'enjar/ah'ecmi,affrux/abghur,aqcic (I;<>de 3 a 5: ah'enjir(K1);affruh'(Bq)>> =>de 5 a 10: ah'ermuc>>(De:ah'ecmi,azzan,attol,ar'r'ad',arba) =>de 10 a adolescència: ah'aram (If;<>de 7 a 10: affrux)(Hy:aqcic,agrur,ah'da) (azar,abarad')
5536.noí /garçon	ah'ram/ah'ecmi,affrux(O,If,C#84.108,ar1)/abghur(D633),aqcic(D643) (De:també=a'iyyal,azzan)(D643,Hy:plural=> arraq) (If:azzau,azzan,e's'abi)(Hy:aqcic,agrud') (7a:abarad')

Observacions referents a 5535 i a 5536

La distinció entre les nocions "nen" i "noí" no és clara en el conjunt dels parlars.

5937.orfe/orphelin	ayujix/igigil (IE,De)/ agujil (D254,Hy) [LH:orphelin=abujix(R),awujil(B)] [I:ayujix(Rl):abujir,agujir(Bq)] [Ta:djuhil]
5938.infantesa, joventut /enfance, jeunesse	temzi/temz'i (EA)/ temz'i (D531,Hy) [D531-jeunesse](De:jeunesse-maz'z'i) [Hy:tilumz'it-jeunesse] [Ta:jeunesse-tamed'sit]
5939.nom/nom	isem/ismi (ML,De,C)/ isem (D777) (cognom:takniat)(If:isem) (HA:Ayt Basman=assagh)
5940.amic/ami	amedduker/ameddak'l (De,O)/ ah'bib (D299) [ML,If:ameddakui]
5941.vei/voisin	ajjar(Rf,I)/adjar/lj'ar' (D378) (If,De:adjar)
5942.tribu/tribu	taqbirt(:)/taqbilt/l'er'c (D999)
5942.convidat /invité	anewji/anegbi,inegbii (HA)/ inebgi (D538), ame'r'ad' (D1000) (De:hôte,invité=inebgi)(If:inegb) (HA:+inebgi,açbil)
5943.autres(estrangers) /autres	midden/iad'nin,wayyad',wis sin (If)/ medden (D487) (D487:les gens, les étrangers, les autres qui ne sont pas de la famille)
5944.gent/gens	iwdan,midden;LH /midden(LH)/ medden (D487) [LH:gense=midden(B)](Ta:eddenet,=idden) [ML:medden](If:midden(pl):

5945. mentida

/mensonge

axarriq [LH:R, i] /tikerkas (LA:C) /ixerrurra (D905)
 (D51:m., fourberie-tiberxidas) [D395:iekdab]
 (LA:B:ih'ellal) [D372:mensonges,histoires-tijunaa]
 (D267:calomnie,mensonges,histoires-tagħuri)

5946. fortuna

/fortune   **arzaq** (SA), **aggrax** (SA) /ayda (If, LH), **rreżq** (If, HA) /rezg, **rezq** (Hy)
 [Ra:sort=rreżq;diners=tamexxirt] (De=e)
 [Hy:ghajnejja,silla,aqla,melk]

5947. rencontre

/rencontre

anmuqqar /almuqqar (SA) /amlili (D497)
 (I:amerqi (Kl);tamseggart (Bq))
 (De:lieu de rencontre-anmuqqar)

5948. reunión

/réunion

ajmu' /tamunt (De) /lejem'eyya (D371)
 (I:agezau (Bq);ayeray (Kl);junta,ayuntamiento=jem'a st)
 (D44:réunion par convocation=aberrah')
 (D277:réunion,assemblée=egraw)

Secció 6* Temps cronològic, espai i definidors

En els parlars estudiats el vocabulari per a designar el temps cronològic és molt influït per altres llengües.

Per a dir els set dies de la setmana (que identificarem amb les numeracions 65d1, 65d2, 65d3, 65d4, 65d5, 65d6, 65d7) els rifenys ho fan amb designacions d'origen àrab de la manera següent:

tnayn - dilluns/lundi; **trata** - dimarts/mardi; **rarbe'** - dimecres/mercredi; **rezzmis** - dijous/jeudi; **ejjem'a** - divendres/vendredi; **essaft** - dissabte/samedi; **rh'ad** - diumenge/dimanche.

Cubillo (1986:85,86) (v. referència al començament del present capítol C3) exposa per als dies de la setmana els neologismes següents:

asyur (dia de la lluna), **asmanar** (dia d'Orió), **asawra** (dia de l'Osa Menor), **aswadet** (dia de Canopi), **asatri** (dia de Venus), **assad'al** (dia de la Terra), **asafuk** (dia del Sol). A la revista "Tifinagh" (Tgh) (núm.5-6, pp 33-37) apareixen les designacions següents: **asinas**, **akras**, **akwas**, **asemwas**, **asedyas**, **asamas**, **synas**.

Semblantment a la designació de la setmana, per a expressar els mesos de l'any en rifeny es diu el mot "mes" = "ayur" (o el mot d'origen àrab 'char' [ħar]) i un nombre d'origen àrab de l'1 fins al 12 (que indica cadascun dels mesos de gener fins a desembre).

Són però habituals en el territori de Tamazgha els noms dels mesos d'origen llatí com els següents:

(incloem també designacions alternatives corresponents principalment a Ifni, (segons "If") i al Rif (segons "I")).

65m1.gener/janvier   **ennaix(L:302)**
   (yennayer(D, If), iannair(Hy, If, De), inaz(G1), 'acur(IF))
   (erh'aguz(I;Bg);

65m2.febrer/février   **braix(L, If)**
   (fur'ar(S), jebrari(Ry), cebrari(Hy), furar(G1), febrayar(IF))
   (xubrair(De), xubraii(De), ar'scur(IF))

65m3.marc/mars   **mars(L, If, I)**
   (magh'res(D), maghres(Hy, G1), mar'a'(De), lmulud(IF))

65m4.abril/avril   **ibrir(L, De)**
   (yebrir(S, G1), ibrir(Hy), ibril(Hy), tab'almulud(IF))

65m5.maig/mai   **mayu(L, I)**
   (maggu(S), mayu(Hy), magu(G1))
   (mayyuh(IF, De), iken lmulud(IF))

65m6.juny/juin   **lulyub(L)**
   (yenyu(S), iuniv(Hy), yuniu(I, If), amezwaru unebdut(G1))
   (IF:wis wakniin lmulud(IF))

65m7.juliol/juillet	lulyuz(L) [yulyu(D), iuliu(Hy), yuliuz(I, If), alemas unebdu(GL)] [If:ayur ighunawen]
65m8.agost/août	ghuct(L,De,If) [ghuct(D,Hy,GL), aughrust(Hy), anegaru unebdu(GL)]
65m9.setembre/septembre	cutambix(L, If, I) [ctambir(Tgh)] [ctember(Hy), amerzwaru ixrif(GL), rradd'an(If)]
65m10.octubre/octobre	ktubex(L, De) [tuber'(D), tuber(Hy), xetobar(I) Alemas ixrif(GL)] [kt'uber(If, DeS), ayur stessi(If), yur nextuber(DeS)]
65m11.novembre/novembre	nuambir(L) [nuember(C), anegaru ixrif(GL)] [nuwambir(If, I)]
65m12.desembre/décembre	dujambix(L, De, I, If) [dujanbir(Tgh)] [buʃ'amber(D), liali(GL)] (D:didjember, dijember, bujember, nember)

(Cubillo(1986:84) proposa per als mesos de l'any les formes següents : innár, férár, mars, ibri, mayiw, yunich, yuliy, ghuccat, catember, tóber, wanbár, dejambér.
(he transcrit simplement com a "gh", "c" i "j" els caràcters corresponents)

I la revista "Tifinagh"(Tgh) proposa les formacions neològiques del tipus següent:yenyur, senyur, krayur,...emyur,...)

D'altres termes referent al temps cronològic són:

651.temps/temps	rweqt, zzeman/zzeman, luqt(If)/lmudda(D485) [I;erweqt,ezzeman] [D485:tamudi-peu vivant] [D947=ezzman-temps passé] [D468:lawan=temps,époque] [SA:rwaqt] [A:akud]
652.dia/jour	ass/ass(ML, LH, If), aef(ML) / ass(D753) [LH:jour=aṣṣ(B)] [pl:assat, aṣṣen] [D321:yum-expressions figurées et pour compter] (Decon entend par(aṣṣ;aṣṣ))
653.avui/aujourd'hui	ass a/ghass a, ghass/ass a, ass agi(D753) [I:nəħar a] [De:ghass, ghass, ghass ad]
654.de dia/de jour	s wass,s uzix/gh uzal(HA)/deg wass

655.mati/matin	ea's 'beh' /sbah' /s'abbeh' (DB051) [I:es'bah'] De:s'bah',zik s'bah']
656.migdia /midi	aryenhar/azal(HA), lghaila(IF)/et't'nac(D826) [If:nness wass,tuz'z'umt wass] [De:tuz'z'umt uwass]
657.tarda/après-midi	a'ecci/tazuit(IF)/tameddit(D486) [I:a'ci] If:tarde=tazuit; [De:taduggat,tazduit=de Sh. a Th.]
658.vespre/soir	tameddit/taduggat, le'cit/tameddit(D486) [If:anochecer=tilis] De:ta'duggat,tazduit,tazzuit) (D629:lmeghr'eb=le coucher du soleil, le soir; [De5:tameddit]
<i>Observacions referents a 657 i 658</i>	
No existeix una distinció clara en tot els parlars entre les nocions de "tarda" i de "vespre".	
659.alba/aube	refjar/lefjar(IF,De)/lefjer(D199) [I:erfejer]
660.nit/nuit	djizret,id'(LA)/ied'(ML,id'(LE,IF)/id'(D170) [I:H:nuit-id'(A,B,C)] If:pl:aden; I:elliret De5:id') D442:lli [Tf=id'] de nit:Rf=s djizret; I:s elliret
661.demà/demain	tiwecca/azekka(VL,De)/azekka(D932) [I:tiucca(K1),tudecca(Bq)] De5:aitca]
662.demà-passat /après-demain	farwayicca(I,Rf)/nafazzen,azruska(IF)/sell azekka(D770) I:Bq:far n tudeca,asiaden,asiden D770:variant:seld azekka De5:[far-waitca] De:nfaz'en,naf utekka
663.ahir/hier	idennad/idgam,ndiwass(ML,IF)/id'elli(D176) [I:id'ennad] De:id'gam,Id'gam,ndiwass If:id'gam) De5:id'ennad' If:id'ennat'

6§14. abans d'ahir	
/avant hier	faryidennad/asf an/sell-id'elli(770) I:fariid'ennad,id'ennad ia'dun) De:naf iqdam,naf n diwas
6§15. setmana	
/semaine	simana,ejjema'(1)/imalass(8A,ML)/ddur't;D162; If:imalas,ssimana [De:imalasi] Rf:aquesta setmana:simana yat Rf:la setmana passada:simana ya'dun Rf:la setmana vinent:simana i d-yegwan
6§16. mes/mois	
	yur, chax/ayyur(ML,De)/aggur(0270) I:echat,yur {If:ayyur,ayyur} [D82:cccher' (v. 8§66 "lluna")
6§17. any/an(année)	
	asegg^as/asuggas/asegg^as(0763) I:'am,essena,asuggas(Bq),asugwas(KL) DeS:asqq^as,asqq^as {De:asegg^as} {It:asuggas}
6§18. aquest any, enguany	
/cette année	asegg^as a/ghasegg^as-ad/asegg^as a I:gusuggasa,gusugwasa {ML66: gh assuggas ad} DeS:asegg^as a,- si, - ui
6§19. l'any passat	
/année dernière	aztat,azghat/nd'and'an(I+)/ilindi(0458) I:innat',irghiden(Bq),azedghat,azzeqhat(KL) If:fa dos anys=ad'inin/fa tres anys=ad'uwa'd'inin De:nd'ad'and',nd'ad'ana {De:fa dos anys=ad'anin} (ML66:asuggas ad izrin) {D770:fa 2 anys=cell ilindi} DeS:azzaghaz,azedghaz,azennad'
6§20. l'any vinent	
/année prochaine	imap(+I)/imal;If,De)/qabel(D640) I:també:men'sc(Bq),es..idiusin,as..idghalasen De:d'aqui a dos anys=imal yimal (ML66: asuggas ad yuckar) {D849:dans 2 ans=qabel} DeS,Tf:imal
6§21. primavera	
/printemps	tafsut/errebi'a(IF,De;ar)/tafsut(D231) I:errebi' {D704:er'rebi';moins employé} De:lwgħaq kifessu
6§22. estiu/été	
	anebdu(+I)/s's'if,es's'if(IF,De)/anebdu(D8) De:tanebdu

6923.tardor/automne **rexxif/lxerif,lexrif(I:f,De)/lexr'if(0906)**
(I:lxerifif)

6924.hivern/hiver **tagrist,tiyarza/tagerst(+De, If)/ccetwa(D112)**
(I:cetwet(Bq),ticerziwin(f.pl:K1) :ccetwa(G1))
(SB:citwit)[De5:lmectet,lmecta]
[Attagrest][If:tagerst]

Observacions referents a 6921 - 6924

Els noms de les estacions són interferits de manera variable per l'àrab segons els diferents parlars. Els noms genuïns amazighs són, però, també coneguts amb força amplitud.

Cubillo (1986:83) dóna per als noms de l'estacions: tafsit,ewilen,amenwān, taghrest; per a "estació":asemhoit(pl.tisembay); per a "any":awétay(iwtián)

6928.hora/heure **asrag(NA),tamert(NA)/ssa'at/ssa'a(D798)**
(I:tesa'at)(If:tesa'at)(ML:pl:saway')
(De:lwuqt(en preguntes);tsa'at(enumeració);

6929.minut/minute **tminut/dqiqa(De)/ddqiqa(D150)**
(I:tminut,dqiqa)(If:ddqiq)

6930.data/date **ettarix(I)/ttarix(Be:ar)/(fora d'ast)**

Recollim també en aquest capítol, d'altres elements lexicals de tipus temporal i espacial, i termes definidors:

6931.moment, instant
/moment, instant **tazehrit(R,I)/imik(HA)/tallit(D441)**
(If:imik n tes'a't,xra n tes'a't)
(De:imik n tes'a'at)(D403:tikkelt)
(D263:tag'nit-moment,état des choses)
(moment,instant-tirmelt(D727),teswi't(D798))
(D547:tanafa:moment agréable--estona)
(D:F:tallit=mois lunaire)

6932.una vegada
/une fois **twaxat(I)/d'ux, ya twal/tikkelt(D403)**
(I:turno,ocasión=amur,mur)
(De:twala(s):twal);tikkelt)

Observacions referents a 6928, 6929, 6932 i 6932

Hi ha casos clars de polisèmia:lwuqt=moment,hora; tikkelt=moment,vegada... D'altra banda, una forma relacionada amb "tsa'at" (com "teswi't") vol dir instant.

6§33. la part alta, el capdamunt
/le haut ar dama^t(I:Bq,SA)/afella/ufella(D204)
[I:kl=sennej]

6§34. la part baixa, el capdavall
/le bas swadday(Rf)/izeddar/wadda(an.)(D161)
[SA;ar wadday][De:izdar]

6§35. grandària
/taille,grandeur anect(I)/leqyas/temgh^oer(D508)
[If:taille=tagidda,tiddi]
[De:tagadda](v.4598-estatura)
(Ri:estatura=tiddi)(D646-taille,dimension=lgaddi)
(De,If=taille[De:des pieds aux épaules=tiddi]
(Hy:qedc,qama,temghur)

Observacions referents a 4598 i a 6§35

Existeix una certa interferència semàntica en la denominació de les dues nocions d'"estatura".4598, i "grandària".6§35, nocions que caldria distingir en una elaboració estandarditzadora.

6§36. interior/intérieur dazer(I)/ag^ons(HA,ML,If)/dazel(D164)

6§37. el defora, l'exterior
/extérieur,dchors barra(I)/berra(ML,De)/ber'r'a(D38)

6§38. mig(al mig de)
/milieu(au milieu de) erwest(I)/tuzunt/alemmas(D456)
(If,De:tuz'z'umt,tiz'z'umt(if)|
(Ex:en medio del camino=tuz'z'umt ugharas)

6§39. centre/centre amas(I)/ammas(If)/ttenas'fa(D578)
[De:tuz'z'umt]
(Hy:le meilleur-nes't,ans'aft,talemmast)

6§40. meitat/moitié azyen, argen(I)/mnass/nnefs'(D52)
(If:nnes's')[De:nnes's',argen][D935:azgen]
(Hy:nnes's',nes's',ns'af,argen)
(D:variants:nnes's',nes's')

Observacions referents a 6§38, 6§39 i 6§40

Constatem una certa conusió semàntica entre les nocions de "mig (al mig de)" i de "centre" en els diferents parlars. D'altra banda, per a la noció de "meitat", tot i haver-hi una forma autòctona ben implantada ("azgen"), sembla que el mot d'origen àrab ("nnes's'..."), sigui ben arrelat en algunes zones.

6541.tros,boci

/morceau et't'arf(I)/agzzumi(8A)/ah'jur'(D313),ih'dar(D309),ah'ar'r'if(D335)
|D:diminutius:ih'dert,tah'er'r'ift,abzay,abziz,tabzizt,awaznaw)
|D236:partie,morceau-afs'il,lets'el)(D222:tranche-tifergest)
|D:gros morceau=ah'adruic,acelduh')(D:de viande=awat'ul,aftat)
(8A:també=t'ert)(De:imik)(D:de vaisselle-test-taceq'lait)
(If:tager'z'uut;test=azqui;tall=tubbict,ubbic)
(If:de paafarkui;|If:de carn-aberzui)

6542.mena,espècie

/sorte,espèce (I,Rt,SB=a)/rrah't,anaw/ljens(D374),a's'enf(D814)
(If:especie=rrah'd')|D100:espèce,facon=eccogh'el)
(De:rrahd')(D113:race,espèce-acattal,ccatla)

Secció 7* Animals i plantes

751.animal,bèstia

/animal,bête rmar aynaw/lebhimb[HA]/lh'iwan (animacc;0347)
(If:lebh'aien-an.domèstico; (De:lebhaim(pl)) [DeS:pl:iwuh'uc]
'De, If:luh'uc-a.salvatge) (Rf:bèstia=zzayret) (Szi21:axu)
(I:zzaiet,rebeh'imet;a.salvatge=rWah'c) (D857;lweb'c=bête sauvage)
(D965;bête de somme-rrayla) (If,ML:bèstia de càrrega=lebhimb)
(I:acemila-azzaiet,erbehimet,addabat)

752.gos,ca

/chien ayd'i,aqzin(I,Rf:sheggaz(Rf)/aydi(De)/aydi,aqjun(CH95:16)
(I:fem:taqzint,tayd'it/tayd'it) [D657:aqjun=nøt grossier]
(O, If:ayd'i:pl:id'an) (De:aidi;pl:id'an) [D918:aydi;pi:id'an]
(Ta:aidi;petit chien:taiker)CH84.99:C=aydi) [D918:aqdi;pl:igdan]
(DeS:aidi,,aid'i:aqjau;pl:it'an) (De:ikzin-jeune chien)
(DeS:petit chien:aqzin) (If:perro mès chico-igrin)
(I:aqzin-perro mès chico y jóven) (If:iydi,igdi;pl:iyd'an,lgd'an,id'an)
(EA:aydi;pi:id'an)

753.gat/chat

mucc,amcic(Rf,I)/amuucc(+HA)/amcic,muc(D481)
(If,De:amucc) (I:anegmar(Bq),aneymar(Kl))
(D481:muc=nøt légendaire du chat)

754.ratoli/souris

agharda/agherda(ML,De)/amumad,aqmumad(D485)
(I:agherda) (If,De:tagherdayt) (Hy:aqmumad,tagherdayt)
(D625:tagherdayt=femelle du rat)
(D485:amumad,aqmumad=petit rat ou souris)
(Ta:skuti)

755.rata,rat/rat

taghardact(Rf,I)/tagherdait/tagherdayt(Hy)
(I:tagherdact=hembra del ratón) [D625:agharda]
(D625:tagherdait-femelle du rat) (Ta:kunder)

Observacions referents a 754 i 755

Sembla que la distinció de gènere gramatical en amazigh del nord (agharda-tagherdayt) estableix més aviat una distinció de sexe que no pas de grandària o d'espècie animal, tal com és en català i en francès.

756.mul/mulet

asardun/aserdun/aserdun
(I:aserdun)
(fem:taserdunt(I) /taserdunt(pi:tiserdan);

757.cavall

/cheval akidar,ayis/ayyis(IF,HA),ag'mari+HA,De,If)/a'awdiw(D1007)
(I:aqidar=caballo (Jejo) (DeS:sys! (pl:isan(ML,De)) (Ta:sis)
(I:yis,ies;pl:icsan,yisan)(If:aqmat=zaro) (Hy:a'udiu)
(akit'ar=métales(De),caballo padre(If))
(CH84.92:C-ag'mar;Q:a'udiu)(EA:ag'mar)

758.euga /jument	x'ewda,taymart (If:kl) / tag'mart (ML, If, De) / tagmart (D262) (Ta:tibedjant) [I:Bq:tagmart, r'ayad]
759.poltre/poulaïn	ijda' (Rf, I:Bq, LH:ar) / awidj (LH) (LH:B) / ajh'ih' (D364) (I:Kt:ireda') [If, De:ajda'] (By:ajh'ih', ajd'aun) (DeS:ijda', ajd'a') [Ta:ahudj]
7510.ase,ruc/âne	aghýur,asnus/aghyul (ML, De, If) / aghyul (D633) (fem:Rf:taghyut; I:taghyut) [fem:taghyut] (I:asnus=poilino, asno jóven) [De:asnus=ânon] (I:Ikebdanen:az'uq) [DeS:aghyul]
7511.camell/chameau	arghem(I) / aré'm (ML) / algh'em (D459) (LH:chameau=alghem(B), ará'am(C)) (If, De:aram) [DeS:alghem] (Ta:amadjar, amis; chameau de prix:aghelam) (Ta:chamelle=talem)
7512.porc/porc	ixef/ilef (O, De, ML) / ilef (D446) (Rf:fem:tireft) [D446; I:ef=porc, sanglier) (If:ilef=puerco; lh'alluf=cerdo)
7513.porc senglar /sanglier	ixef n rexra/ilef (If, De) / ilef (D446), ilef n lghaba (G1.28) (De, If, HA:butagant) [If:aberxui, batezd'it, butarrafut, butnifift) (DeS:ilef; vieux sanglier=acid'i) [Ta:azibara]
<i>Observacions referents a 7512 i 7513</i>	
Malgrat la introducció de l'arabisme "h'alluf" (lligat a costums tradicionals i religiosos), aquest camp semàntic sembla sense cap mena de dubte presidit per "ilef" com a mot genèric. La denominació diferenciada del senglar es trobaria amb l'allusió a algunes referències al seu hàbitat salvatge o boscata.	
7514.bou/boeuf	afunas/azger (LH, De, If) / azger (D936) (LH:beuf-azyer(B)) [G1:azger] (I:Bq:yughul) [D:F-azger] D2) O:afunas=rare (I:terro=afunas) [DeS:afunas, atgen] (I:tedo ganado vacuno-ifunasen) [Ta:esu, azger]
7515.vaca/vache	tafunast/tafunast/tafunast (D21C) (DeS:tafunast, hafunast) (vaca vella:DeS=tacqefit; If=tacqefent) (Ta:tes,tisut; [By:itisita; pl:tistan]) (vaches:D794:-tisita,tistan; F:itisita) (D737:vaca paridora=tanarawt)

7S16. vedell

/veau

ayenduz/a' alluc(Be, If)/a'ejmai (D982, G1.2B), **agenduz** (D264)
 [DeS:ayenduz] [De:akent'ur, ah'sie] | D264:génisse=tagenduzt
 [Ta:eloki, aberko, ihedel] | I:toro jove=xamwa.yusgu (Bq) | (If:a'jeli)
 | I: jõneqa:hembra jove=tamwat.tyuggu (Bq) | Ta:tahaghhat]

Observacions referents a 7S14, 7S15 i 7S16

L'arrel bàsica sembla ésser "funas" que serveix per a formar el femení "tafunast". El masculí sembla desplaçat per "azger", per la qual cosa alguns parlars han reservat per a "afunas" el sentit de "brau, toro". La forma "ifunasin" pot expressar el conjunt del bestiar vacum i el plural femení "tisita" fóra una forma preferent per al plural de vaca al costat del plural format morfològicament "tifunasin".

7S17. xai/mouton

icarri(+J)/ah'uli, **izimer(+HA)**/izimer (D948)
 (i:icarri(Kl);icerri(Bq)) | If:izimer, alqagh, aghla
 (DeS:icerri, ikerri, ufric, a'alluc) | D948-agneau
 (CH84, 96:C-ahruy,Q-ikerrri) | De:bélier-izimer | Tatekhar

7S18. anyell

/agneau

izmer(LH), izmar(I)/alqagh, alqqagh (LH)/izimer (D948)
 (DeS:izmer, izimer) | LH:agnneau-'alluc(B) |
 (Bkr:izimmer) | G1:izemer | Ta:akeruat, ibeker
 (D948-agneau) | D223:ufrik | D67:abe'r'at'ac

7S19. ovella

/brebis

tixai(-I)/tili, **tahruitt, taghla**(De, If)/tixai (D908, G1.27)
 [plural-D, I:NI-ulli; I:Bq=tatten] | [D908:P:tighsə=cabra;pl:ulli]
 [If:borrego-izimer:oveja-tili,tahruit,taghla:>>
 >>ovino-ulli,tatten,ahrui]
 | Ta:tiheli

7S20. boc/bouc

ah'ewzi/ankkur(De)/**aqelwac** (D664)
 (DeS:a'at'rusa, ajda') | If:ankur | G1.27:akelwac
 | Ta:ahulagh,bélier-exrar | (D318:ah'uli-jeune bouc)

7S21. cabra

/chèvre

tghat'/taghat'(+ir)/**taghat'** (D630, G1.27)
 | I:teghat | [DeS:teghat'] | [De:taghat't']
 | D318:tah'ulit,D664:taqelwact=jeune chèvre!
 | Ta:tighsi

7S22.cabrit	
/chevreau	ighiyd(+I)/ighid'(SA,:I)/ighid(D602) [De:ighejd] [Ta:ighid] [D67:abe'z'a-ss] [RH:igheyd] [D602:F:égheld]
7S23.mouflon	I-a/udad(+If,De)/D-a [Bx:r:udad] [Ta:udad]
7S24.gasela	
/gazelle)	teghat' uezghar(I)/azenk'ed(De)/izerzer(D953) [I:gacela] [De:gazelle] [LH:ighid' wutghar] [IIf:azenkud'] [D636:tagh'zalt] [D953:gaselle,cerf] [LK:gazelle=tamlall(B)] [Ta:petite taille=hanked'] [Ta:grande taille=edemi]
7S25.cérvol	
/cerf	tighaydet n wezghar/tarenkt(SA)/izerzer(D953) [I:ighiyd n uezghar] [IIf,De:s]
7S26.ramat{de cabres}	
/troupeau de caprins	tatten(I:Bq).ulli(I:K1)/ulli(+If)/ulli(D441) [I:pl:ərh'arrəg] [O:441:plural de*tixsi] [Ta:chèvre-pl:ulli]

Observacions referents a 7S17....7S26

Hi ha una certa confusió semàntica en alguns parlars entre les nocions de "xai.7S17" i d'"anyell.7S18" (izimir,izimer...ufric,ufrik). Concretament a més el terme de DeS "a'alluc" per a "xai" correspon al terme del parlar tamazight (Beraber) per a "anyell" i al d'Ifni per a "vedella". Cal assenyalar també que una de les designacions per a "boe.7S20": "ajda'" corespon a una de les designacions per a "poltre.7S9". Assenyalem, a més, les interferències entre les nocions d'espècies diferents com l'ovella i la cabra ("aghla" apareix a 7S17.xai i "taghla" a 7S19.ovella). Cal observar finalment que el nom collectiu "ulli", significa "ramat" d'ovins en general (tant de cabres com d'ovelles).

7S26bis.conill	
/lapin	aqninni/aq ^o lli, aq ^o nayni(SA)/awtul(D879) [I:Bq:aqninni;I:K1:aqnenni] [G1.28:aut'u1] [De:iq ^o llia] [IIf:iqunina, iqunia] [D879:lapin, lièvre] [DeS:tagenint, agnin, taqneret] [D264:agnum-petit lapin domestique] [Ta:a]

7526ter.llebre /lièvre	ayarziz(+r)/awtil(+If,De)/awtul(D579) [LR:lièvre=autul(B)] [Ta:tamerualat,lbeyz'uel]
<i>Observacions referents a 7526bis i 7526ter</i>	
Existeix una confusió semàntica entre les designacions de "conill" i de "llebre" en cabilenc. D'altra banda, la forma per a designar el conill apareix en taixelhit amb el prefix "l-", existent també en àrab.	
7527.eriqçó /hérisson	insi(I)/bumh'end(+RH)/inisi(D576) [If:bumeh'and] [De:bu mh'armed] [DeS:yensi,Insi,inseedj](If:Insi) [\$r108:Inisi](Ta:iforqhas)
7528.porc espi /porc-épic	azuy(I)/taruct(+De,If)/azuy(D743) [If:aruct=natho](Ta:tikensit)
7529.llop/loup	uccen(+I)/uccen(+If)/uccen (Ey=lwah'c(terre pour bête sauvage)) [DeS,Ta-s] Sz110;azidi
7530.xacal/chacal	uccen/uccen(+De,LR:B)/uccen(D97) [I,DeS;uccen] D119:uc'c'ay-llebter [Ta:abeggI] H9:xacal,llebter=uc'c'ay [SB=whar,ruhruh] \$B:llebres=uc'c'ay
<i>Observacions referents a 7529 i 7530</i>	
En la majoria de parlars és desconeguda una designació específica per a llop (En lloc seu és utilitzada la de "xacal" = "uccen").	
7531.guineu/renard /singe	ac'eb(H9,ar)/abaghugh(HA,LA)/abax'egh(D48) (I:ac'ab,awariu,Bq:uher)(De,If:abaghugh; [DeS:ac'ab,aya'ab,ixa'b] If:aba'kka] [Ta:xorhai,horki] ak'ao(SH,R,BH)
7532.simi,mona /singe	za'dud',s'adan(LR:R)/za'ad'ud'(LR)/ibki(S20),iddew(D161) [LR:singe=abaghush(B) (I,J:rqird) (DeS:1qerd:ar) D161:7:abiddaw) [Sz110:ibki] If:qermud=mono sin rabo (Ta:abibdo

7633.hiena/hyène	ifis/ifis (If,De) / ifis (D233) (I:iffis(Kl):turssra(Bq)) [Sz109:ifis] (Ta-ə)(D611:aghilas=hyène?(sic, amb interrogant)) Hy-ifis, aghilas)
7634.lleó /lion	ayrad,acehbbar/izem(+De,It)/izem (D946) (I:ayarad(Kl):izem,buharu(Bq)) D922:ayrad:vieilli (DeS:airad') Izz:izm; (Sz109:ayrad) Ta:ahar)
7635.lleona /lionne	tayarat',tizent(I)/tizemt(+De,If)/tasedda (D756) O:tagerzamt
7636.tigre/tigre	aghizas(+I)/aghilas(HA)/aghilas (De-If=D-DeS-Ta-ə)(HA:tigre=pantera;>> >> a ifni tigre=ileō:izm)
7637.pantera /panthère	aghizas(LH)/agerzam(LH,De,If)/aghilas (D611) (LH:B:panthère-aghilas)[Tf:aghelyas,aghelyas; (DeS:aghilas=lion,panthère) (Sz110:aghilas)(Tartaghsic)

Observacions referents a 7633...7637

Observem que una de les designacions del cabilenc per a "hiena" ("aghilas") és aplicada generalment a la "pantera". També podem observar una confusió en la designació de dues nocions diferents ("lleó" i "pantera") amb un mateix nom "aghilas" en DeS (7637).

D'altra banda, no sembla que el "tigre" tingui una designació específica i la manlleva de "pantera" o de "lleó" (v. 7636).

De fet D611, tot explicitant la vacil·lació sobre una designació precisa del mot "aghilas", inclou també el terme compost "izm aghilas" amb la designació genèrica de "fauve".

El mot "tasedda" (7635) podria estar relacionat amb "es's'id" (D807), designació del lleó en àrab.

7638.pell/peau	tizmet,izem(I)/ilm(Kl,De)/ag̊lim(D257) (I:tizmet,tizemt)(Ta:ilm)(Cl:ag̊lim)(D:F:ag̊lim) (= 4559) (v. 8516: "cuir")
----------------	---

7639.llana/laine => 9554

7640.banya	
/corne	ic(I)/iskt(+De)/icc(370) (I:pl:accawen;Bq:qic) (D115:iceew-cosse,bosse) (ML:pl:askiuen) [D:pl:acciwen) [D116:T:isek]
7641.morro	
/museau	acenfuf(I),aqed'mur(I)/agamum(De)/aqumum(D665) (I:aqacerir,agentif(Bq);ayenfit(K1)) [If:agenfur,aneue,antric] (RA:azamum,aqenfur,aqednum,aqemmu,taqemmut) (D903:axenue-museau(nen compris de tous)) [D142:adamum) (L-110:agenfur,akenfur) [Ta:ifontanen] (De-a) (IfXXVI,hacico;IS-agammum) (v.452-456,"cave","boca" etc,i Observaciones)
7642.ocell	
/oiseau	ajd'id'/agd'ed'/aftrux(D229) (I:ajed'id') [LH:oiseau=ajdjid(R),agellid(B,C)!!sic) (DeS:ajd'id')(De:agd'id') (If:aqed'id') (DeS:oiseau,petit oiseau-afrux) [D846:t't'ly'(emploi poétique)] (Ta:iged'ed')
7643.gall,pollastre	
/coq,poulet	yaz'id'(+I)/afullus(+De,If,LH:B,C)/ayazid' (D924) (LH:poulet=fidzus(R) (v.poulet)) [G12B:afrux tiazit'] (DeS:yaz'id') [Ta:tekahi]
7644.gallina	
/poule	tyaz'itt/tafullust(+De,If)/tayazit' (D924) (I:tyazit') [DeS:tyaz'it'!!Ta:tekshit]
7645.pollet/poussin	
	fidjus,afallus/akyau/itcewtcew(D115) (I:filius,awarrud) [De,If:akiyau] [DeS:cieu,afallus,afallus) (D:petit oiseau-afrux(229);isifeg,iserrifeg(194)) (D223:afer'r'u')-petit de la perdrix,poussin) [Ta:ø]

Observacions referents a 7642...7645

El mot "afrux" (7642) derivat de l'àrab sembla basar-se en la noció de "descendència" (v. també "nen.5535" en taixelhit) i no sembla el més adequat per a una designació estandarditzadora per a la noció "ocell". D'altra banda, els mots formats sobre "fullus" o semblants són utilitzats en designacions diverses que caldrà regularitzar en una estandardització.

7546.colom/pigeon	adbaz/atbir(O)/itbir(D920) [De:atbir; f:tatbirt] [I:paloma=tadbeart(K1);tatbirt(Bq1)] [I:m:abdeor(K1);atbir(Bq1)(If:tatbirt) [Gl:itbir,ixla,azidd'ud'] [DeS:tadbirt,medbirt](DeS:pigeon=adbir) [tudó=ramier=az'ad'ud'(DeS):azd'ud'(I, If)] [I:cria,pichón=farruj] [Ta:tidebirt]
7546.coreneta /hirondelle	tafardjast/tifilellast(De)/tifilellast(D907) [I:tfilerest] (RA:ajukju) [De:fart'at't'u] [If:terter't'u,rimh'ijjít](D907:tfifilellast) [DeS:tfifilellast,hifilellast] [Ta:amestegh]
7547.alà/aile	afar(+I)/ifer(+I)/iferr(D218) [DeS:afar] (De:tfifert:grande aile-ifer) [Ta:efrav]
7548.ploma/plume	arric(I)/ abezdazz (RA)/erric(D743) [DeS, De:erric(ar)] (RA:pl:ibezdarn) (D541:insew) [Ta:aftau]

Observacions referents a 7547 i 7548

Tal com podem observar en algun parlar existeix confusió entre aquests dos conceptes ("ala" i "fulla") que l'estandardització hauria de delimitar. D'altra banda cal assenyalar que la designació col·lectiva de "plomes" ("erric") es confon en cabilenc amb la de "pèls". 4557.

7549.ou/oeuf v. 3513

7550.ànec/canard	abriq/lkanaz(RA)/abr'ik(D45,Gl.271) [I:tyazit'(aghæt't'æ')uwaman,erbarq] [DeS:lebrac,lebrax,lebraq](Ta:lf=o) [De:inconu au Sous-lbrak]
7551.àguila/aigle	jidar(:)/igider(De,If)/igider(D251) [DeS:i;idér](D:rapace=lbaz(61);afalku(206)) [If:lbaz](Ta:ihader)(D251:T:éheder)

7552.cigonya /cigogne	abellarej/berradj(HA)/ibellirej(D25) [I:belarej][DeS:abellarej,abcagcq] [If:bellarej,berradej][De:berrarej]
7553.perdiu /perdrix	tasekkurt(I)/tasekkurt/tasekkurt(D769,G1.28) [Perdix mâle:sh'aqu1(DeS):ih'iqel(0330)] [If:tasekkurt,tagnit't',w'ait][De:tasskurt][Ca-ø]
7554.corb /corbeau	abagher(LH:R)/agaiwarz(LH,De,If)/tagerfa(D273) [I:bagher] [LH:corbeau=ahqar(B)] [DeS:za'arfi,ja'arfi][Ta:aghaliidj]
7555.tortuga /tortue	iefari+i1/ifiket(De),butegra(De,If)/ifiket(D203) [DeS:ifiket,ifiket][D203:tifekert,afekrur,tafokrurt] [Ta:iforghes]
7556.serp /serpent	afighar/ablanki,alqmad'/azrem(D957,CH84.100) [I:figher][DeS:fighet,azrem][De,CH84.100:alqmad'] [I:cobra-azrem][If:alqumad',alegmad'] [De:Vieux serpent=ablinka][If:serpiente muy gruesa=ablinka] [Ta:accll][Sz:lli:azrem][De:coquieuvre=amzawwa]
7557.llangardaix,lluert /lézard	tazermumect/azelmemuy(HA)/tazermemmuct(D958) [I:tazermumuct="lagartija"] [De:tazelmumut] [HA:f:tazermemuyt][If:azelmamur:f:tazelmumut] [De:tigglit][O:igili][D958:lézard gris des murailles] [D24:lézard panthérin=tabellich'lah't] [DeS:tanejdamt,tazelmumuyt][Ta:agezzerem,amteghqeh] [I:ah'nue,migges,ah'attencar="lagarto"] [Ta:poisson de sable=tshallermult]
7558.peix/poisson	azrem/aselm,iselm(O)/aslem(D774) [I:aseter][NB:pl:iselman][De,If:aslem] [DeS:aslem] [D774:T:asuirey][Ta:asulimai]
7559.ostra/huitre	kukina(-H8)/wayel/tameh'h'ar't(D492) [I:ostra:taghurt,conche=tayghurt,tazghurt] [De:pl:idwa][De:coquille=qeaghla';If:wilin] [D375:coquille vide;ajagh'lal,tajagh'lal] [NB:assenyala=ostra,pagellida]

7560.mosca/mouche	izil(+I)/izi(+De, If)/ixi(D926) [LH:mosche-izi(R,B,C)] [DeS:izi, izily](D926:F, Da;ehA)
7561.abella /abeille	tizizwit/tazwit/tizizwit(D960) [I:tezizwi] ; De;tazduit;une abeille=tazzuit; (DeS:dzizwl.tizizwit) ; If:tizzevit; (NA:tazwitt)
7562.llagosta(de terra) /sauterelle	tammurghi/tammurghi(HA,De)/aber'r'e'qu(D53) [I:temurghi:mascle-staan] ; De:une sauterelle=tamurghit; [I:saltamontes=burxes(K1), burghes(Bq) ! [If:tamurghi;une saut.=tamurghit] (ta:takualt,feghfogh)(DeS:aber'r'u,tajracc,anviz)
7563.grill /criquet	burerx(LH:R)/awd'id'(LS), agaymrui(HA)/ajzad(D379) [I:qerqua(Bq) ; (LH:criquet=amord(B) ! (DeS:burerrad' (ar.?) ; If=e) ; Ta:afertakom)

Observacions referents a 7561, 7562 i 7563

Observeu la distinció entre els noms collectius i individuals (aquests acabats en "-t" ("tiziwit", "tamurghit") i la confusió entre les designacions de la "llagosta", 7562 i del grill, 7563.

7564.formiga /fourmi	tiketfet/tutfin/awet't'uf(D853) [I:taket't'uft] ; De, If:tud'fin;une fourmi=tud'fit) (D853:nom individual?:tawet't'ufc] ; DeS:tiyed'fec') [DeS:rixet'fin] (I:pl:txed'fin(K1);tiked'fin(Nq)) (D853:F:téat't'uf] ; Da;anelludj)
7565.aranya /araignée	qund'a/tatit(De)/tissist(D753) [I:qunda' (K1) ; yurilli(Bq)]
7566.escorpi /scorpion	taghardmawt/ighirdem(De)/tighirdent(D625) [I:téghirdent] (D625:ighirdem=menys usar) (D625:F:éghirden)
7567.cau,catau	

/niche	axbuc(I)/agrir/asg'en(D262) [I:medriguera];D888:axbud')
7568.arbre	
/arbre	ssedjert(I,LH:R)/cjert(ML), addag(LH:B,C;S104)/ttejr'a(D923) (De:ccejert,taddagt)[If:taddagt][CH84.160:C-ccejert;Q:tsesujra] (L:arbre=tasfitra(Mtouggal)
7569.figuera	
/figuier	ortu(I)/tazart(+De)/taneq'lelt(D573), tameghr'ust(D629) (De:tazart,taddagt n tazart)[D138:figuier māle:tadek'art]
7570.figuera de moro	
/figuier de Barbarie	tahendict(I)/taddagt n tekmarit(De/akermus(D419) (S101:akermus)[L499:Nefar-tarumit;B,Iznacen=tahendit] (L503:B=tahendit;Sous=aknari)
7571.pi/pin	taydar+i/ De, If, BA-c /azumbi,ttejr'a uzumbi(D946) (I:tayyam(A,Ndhiri))
7572.olivera	
/olivier	tazemmurt,tazzittunt/taddagt n zzit(De)/azemmur,tazemmurt(D948) (I:ssejert n zzitun) D948:olivier greffé) D927:o.greffé-ar'ebbu' (De:zzit)
7573.ullastre	
/olivier sauvage	azemmur(I)/azemmur+i+L504/ah'eccad(D303) (I+col. o dim:azemmurt)[L504:R-azebbu]; (L:azemmur,zebbu))

Observacions referents a 7572 i 7573

Hem recollit una certa ambigüïtat de designació entre aquestes dues nocions d'"olivera" i d'"ullastre" que caldria superar en una estandardització.

7574.garrofer	
/caroubier	tasrighwa(LH,I)/ikid'u(LH,De)/azer'r'ub(D905) (LH:caroubier=ticlit't'(A))[De:caroubier māle;(D905:taxer'r'ub);
7575.alzina	
/chêne vert	tasafat/tasafat(De)/ickir(D86) (De:on utilise le siège du "tasafat") (D759:tasafat-chêne vert à glands doux) (D247:iggi-alzina zvera)[D23:rouze=tabollet']
7576.attavara	

/agave	acfix(+i)/kennairya(IF:pita)/???? [i:pita=tambó:akerazyen(Bq)] [De=ø] [D,Hyo] [Sz103:(pita)=aykfilt(rifeño)]
7577.lentisque /lentisque	fadis(LH:R),fad'is(I)/tidegt(LH)/tidekt(D136) [LH:lentisque=tidact(S)] [L503:Ntifa=tidkt]
7578.margalló /palmier-nain	taizdent(LH,I)/tiznirt(LH,De)/dum(D143) [LH:palmier-nain=tigeedem(B)] [I:palmito=tigeedent(Bq)] [L503:Ichqern=tigez'd'en;Zemour=tiz'edem;Ntifa..=tiznirt]
7579.baladre /laurier-rose	ariri(LH,I)/alili(De,LH:B,C)/ilili(D441) [L503:Rif-ariri,Izayan-alidjil,A.Attawaniri,>> >> Scus-alili,Tuareg-ilel] [D441:Ftelel]
7580.blat/blé	irden(I)/irden/irden(D706,G1.31) v.353
7581.moresc,blat de more /maïs	eddara tameqrant(:)/asengar(De)/ak°bal(r391) [L.266:amesgur,asenger(isud),ddra'(B),killa(Gabilia)>> >>axlad,mestura,idli,qat'anya](J=)
7582.ordi/orge	imendi(I)/tumzin(+RA)/timz'in(D529,G1.32) [De:tumz'in] [D529:timz'in(col.);timz'er'-grain d'orge] [Sz99:timz'in] [Sz104:timandi-cereales] [L352:azenby=orge verte]
7583.canya /roseau	ghanim(I)/aghanim(+De)/aghanim(c619) [DeS:ghanim,ghalim,aghaliim][L:tiuli (Iqliwa)]
7584.espart /alfa	axi(:)/talamt(De,LH)/awzi(D872),leh'fa(D320) (LH:alfa-agz'ri(B))
7585.fonoll /fenouill	amsa(I)/lbesbas(De)/abesbas(D53) [L:temsaat(Zemour),amsa(Ihaban)]
7586.rosella /coquelicot	bena'aman(I)/tausisent(De)/wah'xir(Data) [L:taludat(Ida Gounidif),waluda(Zazerwalt)] [D365:fleur de coquelicot=jih'bud']

7887.julivert /persil	rm'equus(BB)/lma'adnus(De)/lem'ednus(D532) [SB:rm'agnus];:imz'i(Indovrat)
7888.flor /fleur	tannwart(I)/ajeddig/ajej'j'ig(362),lenwuar(D586) (De, If:ajjig)
7889.llavor /semence	ezzare'st(I)/amud(+De)/zzerri'a(D959)
7890.gra /grain	taxebbuet,taquqict(I)/aqqa(+De)/a'eqqa(D994) [Gl:timmist,afugh]
7891.palla /paille	xum(I)/alim(-De)/alim(D455) (D455;7:alum)
7892.gla /gland	abedjud'(LH:ar,J)/aderm(LH:B,C)/abellud'(D23) [I:belicca-abellud',erbellud'](De:aderna) [Gl,3';abelud']
7893.penjoll/grappe	azekum(LH)/tazzent(LA,De)/agazu(D262) [I:racime=azakkun](LH:askkun(B))
7894.espina/épine	asennan(I)/asennan/asennan(D783) [LH:épine-asennan(B,B,C)] [D783:fésin]
7895.fulla/feuille	afar();/afraw(BA)/iferr(D218) [I:pl:efariwen][ML,KA:pl:ifrawn](D218:col:feuillage) [De:afrau;col:ifar](D218:iferrrett=petite feuille) [CH84,165:C-afraw;Q:iferr]
7896.arrel /racine	azwarz(I)/az'urr(BA)/az'ar'(D954) [I:azwarz][Detaz'ur']([S2106:az'ar']) [CH84,162:C,Q:az'ar]
7897.tija,tronc /tige,tronc	agheddiw,azeqqur,taxenact(I)/tah'nact/agheddu(D802) [I:talle,tronco](De:agejja-tige)(D6C2=tige)(D657=aqejaux'-tronc) [Sx:azeqqur-tronc,böche(també;Q:D952=böche)]
7898.herba /herbe	arrebi'a(I)/tuga/leh'cic(D303,CH84,166,ar) [De,CH84,166:tug'a]

Secció 8* Natura, paisatge, ciutat, cultura escrita i viatges

851.cosa/chose	xh'ajet/taghawsə/taghawsə (D632), lh'aja (D3461) (DeS:lh'ajet=object) Bkr:arət=chose:Cf,touareg)
852.aire /air	re'win/ad'u(RA)/abəh'zi(bia) (I:terrih',rehva) (Sz68:azwu) (D295-lhawa) (v.4580"constipat" i les observacions >> >> a 8572."temps" i 8573."temperatura")
853.foc /feu	timessai (+LH)/la'afit (ML,De), takat (LH,De)/timessai (D520) (I:fuego-r'afit(Bq)) LH:feu-afa(B) D520:tambe:times,timess,timsei (CH84,187:C:l'afit (ar)) D520:F:témse)
854.roc,pedra /caillou,pierre	az'ru /az'r'u(RA)/ az'r'u(D955) (De:azr'u) (CH84,173:C,Q=az'r'u)
855.or/or	azegħ/uregh (ML,De)/ddheb (D134:ar) (I:urgh:Kl,ddehab:Bq) (D469:lwiz-mannal: (Tf:urgh) DeS,Ii:ureqħ) (D874:jaune,pale-avr'agh) (v.16925.groc/jaune)
857.plata,argent /argent	azref (LH)/nneqert (RA)/lfet't'a (D240) (LH:argent-nneqert(ar;B,C)) I:ennaqert,ennaqret: (C:nnaqurt) (CH84,191-neqq'ert)
858.ferro/fer	uzzar/uzzal/uzzal (D941) (Bkr:uzzal-fer)
859.coure/cuivre	nneħ'as(I)/nh'as/nħ'as (D560) (De:anas=cuivre rouge;tħħas=cuivre jaune) (Nassan B:nħ'as)
8510.terra/terre	car/akal (ML,LH)/akal (D401) (J:cali LH:terre-car(R),akal(B)) (akal=pays(Touareg) (CH95:16)
8511.argila/argile	traxt/ideqqi (De)/ideqqi (D150), a's'sens'al (D814) (I:teraxt:Kl;ideqqi:Bq)
8512.fang /boue	abedja` (R,J)/abluz,leghis (De)/ixmir (D901-boue,mortier) (I:abedja'=barro:abaryud-fango,lodo) (Sz127:alud') (D445:boue liquide=alud) (D944:boue sale-azuligh)

8§13. fusta /bois (matière)	tafrewt/asghar (De), aserghu (HA) / asghar' (D622) (I:taferwet,tafrwt) S105,128:madera-asghar') (De:també:ikecuden)
8§14. llenya /bois (à allumer)	akeccud/akeccud/tiq'cert (D646), aserghu (D730) (I:ikeccuden) [J:aqcud] [De:akeccud']
8§15. paper/papier	reighed(R, I) / lkaghed' (De) / lkaghed' (D411)
8§16. cuir/cuir	irem(I) / ilm(HA), jeld, ddebagh (De) / ag'lim (D257) (I:ilm) D205:afilali=ce ceinture, d'amulette) (I:f:ilm;cuero macerado=ilem inuan,ddebagh) (De:peau macérée=ilem yuwan,ilem inwan)
8§17. caxbó/charbon	rfeb' am(I) / lfazex (NL), tixgit (De) / legh'em (D98) (De:tixgin=cherban;tixgit=un morceau)
8§18. cendra/cendre	ighghed' (I, E) / ighd' (NL, LE) / ighed (D602) (I:H:cendre-tnifest(R), ighed(B)) [I:cesiza-tenifest(Bq)] (J:tnifest) De-ighd) [I=ighed]
8§19. fum/fumée	dduxan (I:ax) / aggu(+If) / abbu (D2), dduxran (D165) (J:arbub) (De:awwu) (D2:fumé épaisse) (Kassan B:dexan)
8§20. sutge/suie	timedji (SH) / ikufsan (LH) / abuk (D58), timulin (D497) (LE:suie-aslu(B)) [I:hollin=timelli) (De:aggunuwal-suie des cheminées) (De:du fond des marmites=ikufsan,ikulian,izemlan,imzan)
8§21. pols /poussière	re'ajaj, zghebret, tanegħda(I) / aqhebbar/aqħebbar (D601) (CH84,172:C-agħid'zur;Q-aqħebbar(ax)) (De:aged'zur')
8§22. color /couleur	ini(HA), kultur/lun(+De) / llun, nnul (D458) (I:elliven) (J:dfu)
8§23. lillum/lumière	tfawt/tifawt (+If) / tafat (D189), tafukt (D201) (De:tufawt) (De:afaw-objet lumineux) (D:"tafat"-lumière, clarté;"tafukt"-lumière du soleil) (D189:f:taffawt) (v.=1§16)

8524.claror /jour(clarté du)	tfawt(I)/azal(+z)/t't'aya,t't'iya(D845) (De:clarité=tifawt)(D845=luen,lumière,rayon)
<i>Observacions referents a 9523 i 8524</i>	
Aquestes dues nocions no són clarament diferenciades en els diferents parlars.	
8525.foscor,fosca /obscurité	t'ram(+z)/tillas(+,De,LH:B,C)/t'lam(Ray),et't'lam(D839) (LH:obscurité=taadjust(R) (I:obscuridad=talasr(Bq)) (D143:tadancact-demi-abscurité)(De9:tallest,et't'lam) (De839:et't'lam=ténèbres,obscurité)
8526.ombra/ombre	tiri(LB,J)/asklu(LB),amalu(ML)/tili(440) (LB:ombra-amalu(B))(J:umalu)
8527.terra,pais /terre,pays	tamurt(I)/tamazirt(+,De,LH:B,C)/tamurt(D512) (v. tamzirt=jardini(O)(CH95;16) (RH:camurt)
8528.muntanya /montagne	adrar/adrar,amadel(O)/adrar(D153) (O:adrar-muntanya,desert)(LB:adrar(R,B,C)) (Bkr:adrar)(De:adrar-montagne)
8529.turó,pujol /colline,petite colline	tawzirt(I)/awriz,tawzirt(+De)/tawzirt(D872) (Bkr:tawzirt(PA))(D872:tawzirt=hauteur du terrain) (D608:ighil,tighilt=colline,petite colline) (D872:F:tawzirt=tas conique)
8530.roca /rocher	tazzrut(I)/ajazif,izigg(FA)/az'r'u(D955) (De:izig,islí)(O:azru)(D955:az'r'u=ut=gros roches; (aghagh(Mozabito),adghagh(O)=pierre,rocaille) (If:roca,penasco=ighiz,ajazif,azulil;piedra=arru) (Bkr:aghagh=pierre sèche)
8531.vall /vallée	r'ewd'a/azaghaz,talat(O),tafrawt(De)/ut'a,azaghaz(Hy) (szac:tafrawt)(D229:tafrawt=toponyme de champ)

8§32. plana	
/plaine	agellar(I)/azaghār(+De)/azaghār(D952), lbed'h'a(O12) [Bxr:tam̩nna] D952;tazaghār't-petite plaine] (plaine, terres basses-ssah'el(O765);lud's(D445))
8§33. clot, concavité	
/cuvette	ayentur, ah'fur(I)/tafrāwt(O)/ah'muj, ah'uqed', amruj(Hy) [Bxr:plaine,cuvette=amaskur (també Touareg)]
8§34. pendent, rost	
/pente	tesawent(I)/abattib'(O)/tissedmert(O144) (De:g'ser) De:pente, descente-tag'sart; (De:taṣaunt=rampe forte(p.62)) (D427:descente,pente-ak'essar, amak'essar)
8§35. camí/chemin	
	abrid(+LE;A,B) / agharas(+L9) / abrid(D41), adr'iq(D182) (De:piste large=tahrida) D41:petit chemin=tabr'it'
8§36. carretera/route	
	abrid n t'unubin/agharas/abrid(D41) (De:tahrida)
8§37. frontera	
/frontière, limite	tilisa,tirisa/gir ikallen/h'add,tilist(Hy) (I:ermeh'aillet, erh'adada) (De:limite-iggaten(pl)) (Hy:pl=tilisa)
8§38. riu/rivière	
	ighzar(+SH,I)/asif(+De,IT,LE;B,C;Sz)/asif(O759) (I:rīc-agħżar(Bq) (Bxr:(A)sif) (De:S:igħżejt) (Tf:fleuve,rivière,oued-asif) (v. 8§39)
8§39. rierol	
/ru, petite rivière	tighzart/ighżer(HA)/tasift(O759) (I:tagħżart-riachuelo) HA:+tasift(menx usual) (If:ravin,cours d'eau d'un ravin-ighżer) (De=s) (If:petit ravin;tighżert) If-riachuelo-ighżer,tigżżert (Sz68:arroyo, riachuelo-tasift) (Bxr:24:ighżer=torrent,ravin(PA) v. 8§38)
8§40. riba/rive	
	agemmud/agummad'(II)/cet't'(O114) (I:tema n iġżżejjed) (Sz76:ribera=ixi)
8§41. font	
/source, fontaine	tara(+L9)/aghbalu(LE;C1,l'aïn(HA)/tala(D440) (I:source:tara,aghbalu) (Bxr:tala(?)) (De:source,fontaine-la-in,tifilit)

8§42.llac/lac	arimam,tanda/tamda(De)/agulmim,amrij(Hy) [I:tamda(Bq),tanda(Kl)][De:d'd'ait] [Sz74:agelman]
8§43.mar/mer	ill(NA),rebb'ar(+I)/lebh'ar(De)/lebh'er(D17) [Sz98:ill,ilell]
8§44.onada,ona /onde,vague	tamedswelt,xmujt(sr.)/tad'd'inga(if)/lmuja(D493) [I:ermujet][De:tat't'anga,tad'd'anga]
8§45.platja /plage	temma,playa/taghart/cut't,rif,iri(Hy) [I:ermarsa,tema n erbh'ar] [Cer bord de la mar,plage,rive-aftas] [If:aftas,taghart n ibah'ar][D-e] [Sz77:taftist]
8§46.illa/ile	tayzart/tigzirt,ag'mer(De)/tigzirt(Hy) [I:tagzirt(Bq);tayzirt(Kl)][D=e] [Sz74:tigzirt]
8§46.cap(de la costa) /cap	ixf,qabu/ixf(NA)/ras,ixf(Hy) [I:cabo de mar-arras][De=e][D=e] [If:extremo de las cosas-ixf]
8§47.estany/étang	ayram/iferd',ag'd'ay(De)/tamda(D486) [I:ayerman(Kl),agerman(Bq)] [I:dininetiu:tayermant(Kl),tayermant(Bq)] (v. 8§42;"llac" i 8§59"cisterna")
8§48.cova /grotte	ifri(+I;Kl)/ifri(+UN;B,B,C)/lgħar(D623),ifri(D218) [I:Bq;iferi][D;ifri=qrotte,rocher escarpé]
8§49.avenc /gouffre	axbus,afari,ah'fir(I)/ah'fir(O)/maylellif(D528),ane(D537) [De:adghieħiġ] [D616:lagħmiq]

8550.bosc /bois, forêt	rghabet(+I), tizgi(LM,I;Bg)/tagant(+LM,De)/tiz'gi(D936) [I;Bg:tagant] LM:forêt=I'arti(B) [D936:bosc espès=tiz'eqval] [D600:lghabba=sotabosc]
8551.camp/champ	yer(+I) /iger /iger(D270) [I;Bg:iger] (De:iger;pl:igran) Bkr:ager,iger(?) [D224:taferka] (D250:ag'dal=champ de céréales) [D530:tamazirt=champ près d'une ville] [D489:ameggal=champ labouré sans semaines]
8552.conreus/labours	iyeran(I)/tayyerza/tayerza(D923) [I:campos] (De:tayerza;pl:tyerzivin) [D489:ameggal=sing)-labour sans sémailles]
8553.hort(de fruiters) /verger	artu/ibh'iz,urti(De)/urti(D735), lejnam(D372) [HA:tibh'irt]
8554.hort(d'hortalisses) /potager	tabh'art/tabh'irt,urti(t;Bg)/tibh'irt(D17) [I:tabh'irt](De:tibh'irt) [D680:aqwir,qq'ir-petit potager] [D530:tamazirt=jardin potager près d'une ville]
<i>Observacions referents a 8551 8552 8553 i 8554</i>	
No hi ha una distinció clara entre les nocions de "hort(de fruiters)" i "hort(d'hortalisses)" (el mot "urti" o "arti" és aplicat per a ambdós conceptes, encara que per a l'hort d'hortalisses hi ha una designació específica i força generalitzada "tabh'irt" i formes pròximes). Laoust (1920:409) comenta, seguint d'altres autors que "tamurt" i "tamazirt" (8527, 8551) foren paraules derivades d'"urti".	
8555.rostell/chaume	ighedj/ighell(De)/ighlel(D604) [I:ighell]
8556.munt,pila /tas	a'urrie(I)/agudi(+De)/ahdum(D288), agraw(D277), a'emmur'(D991) (pecí tass-tagejgujt(D253), ta'emmurt(D991)) (I ^{6XXIV} :montón de tierra; ff=abaduz; IS=abadu)
8557.garba /gorbe	tas'mut'(?)/tadla(O,De)/tadla(D140), ameqqun(D667)

8558.pou/puits	anu(+I)/anu(+De)/anu(D537),lbix(D639) (Bkr:ires(també:tousreg))
8559.pou petit /petit puits	tanut(I)/tanut(O,De)/tanutt (ff:tanutt)
8560.cisterna /citerne	ayermam/tanut'fi(+if)/tamda(D486),lexzin(D916) (I:Bq:agerman)(D486:care,reservoir,bassin) (De:agPd'ay-reservoir)(De:tanud'fi) (v. 8542"llac" i 8547"estany")
8561.pont/pont	tileggwit(RA)/izzg'ar(De)/tigent'er't(D669) (I:ergandaret)(De:lgend'ert-grand pont)
8562.mas /ferme	farma/lfirma(RA)/leh'wac(D345),le'zib(D1014) (D345:ferme,métairie,exploitation agricole)
8563.moli /moulin	tasirt(I,LH:R)/azerg(ML),azzeg(LA)/tassirt(D790) (I:H:B:moulin=tassirt)(D790:tissirt,tasirt,tisirt)
8564.castell,fortalesa /château,forteresse	tighremt,aqastiyyu/tighremt,agadir/lebr'(D:ar) (I:castille,alcazaba-taqseft(KL),taqsebt(Bq)) (Bkr:aghrem=château,citadelle) (v.157;"castell")
8565.sol /soleil	tfuct(+LH:R)/tafukt(+De,LH:B,C)/tafukt(D201),it'ij(D837) (I:tefuet)(D:201:llum del sol,claror del dia)(CHB4,180:Q=it't'ij)
8566.lluna/lune	taziri/ayyur(+De)/aggur(D270) (I:yuz)(I:claridad de la luna=taziri) (D954:clair de lune=tiziri) (S274:aggur)(Bkr:zirri(AN)) (v. 8516 "mes":variantes=ayur,aggur)

8567.estel,estrella /étoile	itri(+I)/itri(-lh:a,B,C)/itri(D27)
8568.món/monde /brouillard	addunit(+I)/ddunit(+De)/ddunit(D146) (S275:am'd'al) D148=ddenyat:dans des formules arabes (D455:lumma-le mode musulman,le monde entier) [Hassan B;ddunit+]
8569.boira /brouillard	tayyut/taba's'urt(De)/agu(D247) (I:tayut(K),tagut(Bq) D246:tagut=boira baixa) (HA:tagut)(De:tagut=boira pixanera) [S269:age] (De:calitja(buée chaude)-iwiz') D612:calitja=tighli) (D613:boira espessa-aghemghum) D616:agh'mlik) (If:boira-tagut;baixa i calenta del Sahara=aquif>> >>baixa i molt espessa-taba's'urt;alta=idil>> >>vaporosa i calenta-iwiz;alta i fina=s's'il,is's'il) (Tf:fumée-aggu;brouillard,brume=tagg'ut) (Tf:brouillard très épais-ugg'ut)
8570.cel/ciel /arc-en-ciel	ajenna(+I)/igenna(+De,If)/igenni(D265) (I=celo,firmamento;cel,paradis-ejjenet) (D265=cel atmosféric-tignewt) (Tf:igenna;ajenna(Iziyan)) (S271:igenni) D265:F:agenna)
8571.arc de Sant Martí /arc-en-ciel	tasrit n wanz'ar/taslit n waman/tislit n wanzar(H) (I:tasert wenzar) De;taslit n waman/n wenz'ar') (S268;tislit n wanz'ar') If:taslit wenzar)
8572.temps /temps	rh'ar / lmenzel(HA) / lhawa(D295),lh'al(D318) (I:erh'ar,erhwa) De;lh'al) (Af:fa mal temps;rh'ar yexs'ar)
8573.temperatura /température	tazghelt (NA),zehwa/tirqqa(HA) /lhawa(D295) (I:erehwa) D295:climat,tempo,atmosphère) (HA:clima=imenzel) De,I(=e) (v."lhawa".8576,8577)

Observacions referents a 8572 i 8573

Existeix ambigüitat en alguns parlars en la designació d'aquestes dues nocions de "temps" i "temperatura", amb un mateix nom ("lhawa", "rehwa", "lehwa"), mot utilitzat també per a designar l'"aire.852" i també la "calor.8576" i la "pluja.8578".

8574.fred

/froid tes'med/asemmed'/asemmid',tasemmit'(D779)
 (I:as'emmadi)(De:akarram)(D276:froid glacial-agris)

8575.vent/vent

asemmid/ad'u,asemmed'(ML)/ad'u(D170)
 (I:as'emmadi,asemmid)(Det:ad'u-vent doux)
 [R:vent del vespre-azwu](De:r'r'ih')
 [D960:vent frais du soir=azuzu,azuzbu]
 [D:vent froid-acelyad'(93),ajebb'anbi(358)]
 [D16:vent frais-abeh'ri](D87:vent chaud-ccili)
 (Sz80:ad'u)

Observacions referents a 852"aire", 8574"fred" i 8575"vent"

Existeixen interferències amb 852("aire") en la designació d'"abeh'ri" també com a "vent fred"(8575). I en general els conceptes de "vent" i de "fred" es troben designats amb les mateixes formes o formes semblants. També hi ha interferències d'aquests mots amb "constipat"(4580).

8576.calor

/chaleur sehid/tirqqa,leh'ma(HA)/lh'amu(D323),lehwa(D295)
 (I:reh'mu)(De:tirghi)(D941:pleine chaleur-azal)

8577.canicula

/canicule smayem/ajivi(DeT)/anaghur(D622),urghu(D730),az'ghal(D95)
 (I:calor sofocante,bochorno:etsehid,essahed)
 (D593:grosse chaleur/mot non admis par plusieurs)-anazir,

8578.pluja

/pluie anz'ar/anz'ar(+HA)/lgerza(D270),lehwa(D295,ar)
 (I:anzar)(De:anz'ar)(CH84,176;O+agiffur)
 [D:pluie fine=nnnecc(539),anenzax(589)]
 [D252:pluie,forte pluie-ageffur]

8579.xàfec/averse	azfuf/iz'illid' (De)/ageffur(D252) (I:tiyti wenzar){De:pluie violente}
8580.neu/neige	adfer/adfel(+De,Tf,Sz)/adfel(D131) (I:adfer(X1);tacritta(Bq))
8581.glac,gel/glace	agris(+Sz)/aghritis(De),adfel(HA)/agris(D276) (I:ajris){De:tarté:adfel} (S9:adfer.agris){If:tel})
<i>Observacions referents a 8580 i 8581</i>	
Segons algunes fonts (SB,De) les designacions de "neu" i de "gel" no són clarament distintes en tots els parlars. Al Rif és corrent anomenar la neu "agris". I en taixelhit el gel és anomenat "adfel".	
8582.núvol/nuage	asinu/amedlu/asigna(D763) (I:asiynut(X1);asignu(Bq)) (De;tassegout)[If:tidil,tidilt,amedlu] (Tf:isigneu)[If:nube cargada de agua-nuwl] (Sz76:asigna)
8583.gota /goutte	tuddint(+I),tanqit'(I)/timeqqit/timeqqit(D509,689) (De:timeqqit')[D:tiweqqit,tiqit,tiqqit(689),taquddir't(D69): (D549;ənnfid-goutte d'un endroit chaud;tunfit'=goutte brillante) (Massan B:tuddint)
8584.polsequera /nuage de poussière	ta'ejjajt/aged'r'ur'(De)/agh'ebbar'(D601) (I:t'ajajt-polvareda){De:poussière}(D601;tagh'ebbar't)
8585.llamp /foudre	assam(I)/usem(HA)/ssi'qa(D803) (S78:ərmag,armug){D774:əufəmisme:ssaima} (De, If=e)[HA:pl-usman]{Hy:s'i'a'qa,s'iqa,r'ud}
8586.llampec /éclair	əburk / usman(De) / lebr'aq(D49,ar) (I:ərburk){S78:issim(C),usem(B)} ("usman":pl.de"usem"){If:əsman,usman}

8587.tro /tonnerre	ajjajj/iggiq/ex'r' n'' ud(D748,ar) (I:ajjajj)(De:iggiq;plus rarement-iggiq) (Sz80:iggiq);D748=gros coup de tonnerre=ex'r'e'degga] (CH84.177;Q:xx'ud)
8588.lloc,indret /lieu,endroit	amcan(I)/mmell, lmakan(SA)/amkan(D495) (LB:R:ar:amkan)(De:lmakan,demmel) (LB:B:adghar)(D495:tamkant-petit coin) (Sz82:amkan)
8589.nord/nord	agafa(SA)/iz'elmed'(SA)/d'ahra,juf,assman(Hy) (I,D-z)[If:carqi](De:az'z'el'med'=nord,gauche) (De:lh'arqet)[Hy:vent du nord-asmaui,abah'ri]
8590.sud/sud	anz'uL(SA)/iffus(SA)/qebla(Hy) (I=e)(De:iffuis)(If:atris)
8591.est/est	agmud'(SA)/ccerq(SA)/eccer'q(D111,Hy) (I=oriente-eccerq(ar,))(De,SA:lqebelt;orient-eccer'q) (If:eccerq;hacia la Maca=lqebelt;viento del e.=vining)
8592.oest/ouest	ataram(SA)/tagut(If)/lgherb(Hy) (I=ergharb)(De,3624;lgherb)
8593.dreta/droite /gauche	afusi(I)/afasi(De,O)/yeffus(D219) (D219:ayeffus=dreta,de droita)
8594.esquerre /gauche	azermad'(I,K1)/az'elmad'(De,O)/azelmad'(D944) (I:Bg:azeh'ad)(D944:zelmad'=la gauche)
8595.espai/espace	tallunt(SA)/lmakan(SA)/littse'(D877), lmudda(D485) (I:amcan)(If:espacio,lugar=lmakan)(De=e)(Hy:amkan)
8596.poble/village	dcar/aduar,tadart(O)/taddart(D152) (De:lmed'a')(CH84.136;C-lmed'a'(ar))

8597.ciutat/ville /ensemble de villages	tandint(+!)/lemdint(De,0)/tamdint(D901) [I:Bq=tamdint](S2296:agharam(NA),tamdint(ar));>> >> capital=tamaneght
8598.uniò de pobles /ensemble de villages	adwar/ taqbilt/ adrum(D156) [D156:groupe de familles et de clans] [De, If-&] D-& Hy:adux-groupe
8599.carrer/rue	aghlađ(NA)/zenqet/azniq(D950) [I:ezzaker] De:tasqkt] [D41:abrid-chemin,rue] [carreté=azzenqet(R6), zzenqet(NA);tazniket(I)] [ruelle=tazniqt(D950),aderbuz,azrib] [De5:zzenqet,tazniqt,hazniqt]
8600.plaça/place	asarag(NA)/abaraz(NA)/tajma't(D371),ag'ni(D263) [I:amcan n'essuq] D371:lieu de réunion;D263:terrain plat) [Hy:merked'=endroit foulé;tajm'at=place >> >>publique couverte;aquni=idem ouverte;
8601.llums,semàfors /feux(de signalisation)	tifawin/tifawin/tifawin (De:tufawin)
8602.fonda,hostal /auberge,hôtel	asenu(NA),rfunda/tigemmi wasunfu,lutill(NA)/nutir,lutil [De-&] D-& Hy:taberna,fenduq,fenduq!
8603.barris /quartier	agmam:NA1/igherem,derb(NA)/adciz(D131),lh'uma(D3231) [I:erh'umet] De, If-& NA:derb=terme modern;igherem=terme arcale [quartier,clan-adrum(D156),ah'r'um(D337)]
8604.abeurador /abreuvoir	award/uggug*(De)/asarij'(D792) (I:amcan uwared,tafarawet(Bq),tawerda(v.balsa))
8605.piscina/piscine	s's'axij/ssarij(IF)/asarij'(D792) (De-&) If:estanque,alberca) [D792-bassin,abreuvoir] [If:balsa,charco de aguas detenidas,lagos=tamda) (I:balsa=tanda(KL),tamda(Bq)) ; If:balsa artificial>> >>iferd';lago grande=amda]

8§106. <i>fleca, forn</i> /four, boulangerie	<i>afarran(+I)/aferran(HA)/lkuka(D429)</i> (De:tafarrnut(HA-peric forn tradicional) (v. 9§55 "forn tradicional")
8§107. <i>carnisseria</i> /boucherie	<i>rgwarnat/lemgezzert(De)/tagez'm'art(D283)</i> (I:tah'anet n egazzar(Kl);tah'anut...(Bq))
8§108. <i>oficina</i> /bureau	<i>teh'anet(I)/lbiru(HA)/lbiru(D38)</i> (I:tah'anet(Kl);teh'anut(Bq)) (Hassan B:tah'anet)
8§109. <i>despatx</i> /bureau(cabinet)	<i>zmekteb(SB)/lemkteb(De=e)/tah'anutt(D329), lbiru(D38)</i> (D329:bureau,boutique)
8§110. <i>hospital</i> /hôpital	<i>spitar/sbit'ax'(De)/ssbit'ar'(D756)</i> (I:espitar)
8§111. <i>cementiri</i> /cimetière	<i>imedran,timedran/lemdint(De,Ir)/timeq'ber't(D642)</i> (I:imedran)(De=lemdint)(De:vieux cimetièr-e-a'ammak') (Tf:fossoyeur;amadar)(Tf:c.antic-Imma'mara)
8§112. <i>tomba/tombe</i>	<i>amd'er/leqbar'(De)/az'ekka(D939), tant'alt(D583)</i> (I:zinxolttandert(Kl), tamdort(Bq))(D583:enterrement,tombe) (D939:petite tombe=taz'ekkaut,taz'ekkatt) (I:andar)(SB:and'e=(?1:Imadran))
8§113. <i>escola</i> /école	<i>tamezyida, agherbaz(HA)/timezgida(-De)/llakui(D452), leqr'aya(D621)</i> (I:tamzyida)(D99):école coranique=tim'əmmar't! (D621:lecture,école,classe)
8§114. <i>mesquita</i> /mosquée	<i>tamezyida/timezgida(+De)/ljame'(D371)</i> (I:tamzyida)(CH84.149:G:tamezgida)

8§115.déu/dieu	rebbi(+SB)/rebbi(De)/r'ebbi(D699) [I:rebbi](S204:ayuc(tamz'abit))(yakue(Bkr))
<i>Observacions referents a 8§113"escola", 8§114"mesquita" i 8§115"déu"</i>	
Les designacions per a l'escola i la mesquita són confoses en alguns parlars a causa de la tradicional escola alcorànica establerta a les mesquites; per aquesta raó es va estenent el neologisme corresponent per a la designació de l'escola.	
Pel que fa a la designació de "déu" la forma general és la d'origen àrab "rebbi" (en àrab "amo meu, senyor meu").	
8§116.universitat /université	taadawt(NA). Neologisme recollit per "RF" i consignat a Amawal(1990) i Boudriss(1993). (Segons HA l'ús a Agadir és "taadawt"-Facultat, "tizerzot"-Universitat)
8§117.llibre /livre	rketab, adlis(NA)/lektab(De)/taktabt(D428) (KB:rektab)
8§118.illetxa,missiva /lettre	tabrat(I)/tabratt(+HA)/tabratt(C984.154) (De,C984.154:tabratt)(D-e)
8§119.paraula/parole	awar(I)/awal(-De, If)/ameslay(D523), awal(D852) [D862:F:awāl]
8§120.estudi /étude	teghuri(I)/tighri(+De)/leh' fada(D311) [Hassan B: tghurī]
8§121.escrit /écrit	tira(I)/azza/tira(D697)
8§122.escriptura /écriture	tira(I)/tirra(+De, If)/tiza(D697) (De:écriture,façon d'écrire) (IfXXIV;IS:azza)
8§123.conte /conte	tanfust(LA,I:Bq)/umí(HA;pl:umin)/tadyant(D166), tah'kayt(D314) (I:teh'adjit(ki) (D684:conte,devinetce-tanfust) (De,L:B,C:lqist (D684-lqas's'a-conta,récit)

8§124.diners	
/argent	temenyat(I:K1),tina'acint(I:Bq)/lflues(HA),tmenyat/idrimen(D156) [Sg139:dinero-icemmen(Mazmata-Tunis); jDe:lflues,iqar'id'an,idrimen,ttemenyat,timzunis,>> >>izugg'aghen,izalaghien,tiuggqiyin,idbiten,id'biden; (D:argent(argot)-ih'emmutter(D326),as'ut'di(D816))
8§125.salari	
/salaire	rijaret(I)/tighrad'(+De)/taqdi't(D654),tajernant(D331) [I:saldo](D14;lbagas-salari,paga)(D654-salari,jornal) (T:tighrad')
8§126.monedes,canvi	
/monnaie	(I-e)/tamuzunt(HA),s'erf (NL60)/as'ur'di(D815),es's'er'f(D815) (I=8§124) Der petite monnaie=sser'f (D815:sou,monnaie (J:monnaie=tmaruf)
8§127.pren/prix	
	ttaman(I)/ttaman(HA),atig/azal(D941),ssuma(0797:ec) (De:atig) [D941:valeur,prix(tambe Yzab)]
8§128.botiga	
/boutique,magasin	th'ant/tah'anut(+SA,De),amari(HA)/tah'anut(D329) (I:ten'anet(K1)/teh'anut(Bq))
8§129.viatges	
/voyages	ssefarat/imudduten(sang:amuddu)/inigen(D554) (I:es'sefarat)(Sc=e)(D121:voyage-yrekba) (I:tambo recoll i'ls deabarid'-camí;>> >>tawra-Vegada, amb el sentit de "viatge"; (SA:isaferan)
8§130.carro	
/chariot,charrette	karru/lkar'r'u,akar'r'u/lkarrusa,takarrust (I:karrusa)(De:voiture-lker'r'u's'a) [D-e) (If:lkarrusa') [Ay:lkarrusa=chariot:takarrust=charrette]
8§131.cotxe,auto	
/voiture,auto	t'unubin/t'amubil/t'umubil(Hy),taker'r'ust(D420) (I:coche,tcia suerte de locomocion-erregdaci)(Hy:takarrust) (D):sceryul-chariot,tout ce qu'on fait rouler)
8§132.tiquet	
/billet,ticket	tawriqt(SB)/tawriqt.taofult(HA)/lkarta,tezkara(Hy),atiki (De=e)(D878:billet(argent),feuille.de.papier+tawriqt)
8§133.bicicleta	
/bicyclette,vélo	backlitt /backl'it(HA),basklit(HA)/belu(MT) (?,De,D=e)

8§134.motocicleta,moto /motocyclette,moto	amut'ar/lmut'ur(HA)/abusterter(D54) [I,De=m]
8§135.motor/moteur	amut'ar/lmut'ur(HA)/abusterter(D54) [I,De=o]
8§136.tren/train	macina/lmacina(HA)/tamacint(D484) [I:ferrocarril=abrid n wezzar];De,D=o]
8§137.autobús/autobus	t't'ubis/t'ubis/t't'ubis [I,De,D=o]
8§138.roda/roue	tajazzart(+I)/r'r'ud'a(ne)/tana'ur't(D595) [De:un rond=tamd'uwert] [D595:machine à puisez,notia,roue; [De:un rond,cercneau=tazzayest] (v. 9§45."politzja")
8§139.vaixell /bateau,vaisseau	aghaz'r'abu/babbur'(De),aghazzabu(HA)/eccqaf(D101) [I:aghazzabu](De:b.à voiles=tanaut) (De:aghazzabu=barque)
8§140.barca,bot /barque	taghar'r'abut/tanflukt(HA)/taflukt(S206),asfina(D760) [I:taghazzabut][S205:barca=tiroft;barco pequeño=taghazzabut]
8§141.rems /rames,avirons	xemqadef/taglut(pl:tig'la) (De)/ameqdaf(Hy) [I:crmeqadef(pl);xem-crmeqdaf] (D-o)
8§142.farcell /balluchon	acemmus(+I)/uk'xis(De)/ayemmus(D407),awemmus(D866) [Rf:farcell de vestits=reh'nud']
8§143.maleta /valise	malita/lbaliza(IF,HA)/tabalizt,as'enduq(Hy) [I:maleta de pañito-agerrab](D-s)(Hy-malle) [De=m]
8§144.sarro /sacoche	aqrab/aq'rab(HA)/aq'x'ab(D674),ag'rab(271) [I:zur,ta-taxrit'](De:aqrab)[D428:ek'ettef] [D529-tamuz'it'=sac en toile portatif! [Rf:bossa/sac à main-borse] (v. 9§42"sac")

Secció 9* Treballs manuals i eines

(v. també per a alguns instruments la Secció 1: "la casa", i el final de la Secció 8: "viatges")

951.eina/outil	afus/azaku(L)/dduzan(D167) (I:erh'ajet)(De:imassen(pil))
952.mànec/manche	fus/afus(L,De)/afus,afettus(D232,240) [I:mango:fus,tagharict,taqbbilt; (D232:manche,poignée,anse,,"agafedor") (De:manche de pioche=tagħruct,tagħellabt) [I':mango-tirgħejt;
953.bastó/bâton	akeccud/akuray/te'ekk'azt(D983) [I:palo=akeccud][I:palo,cayado=tagħarict; [I:cayado,báculo:a'mud(Kl):tagħarict(Bq)] [If:palo=akeccud,a'mud][If:p.grande=igejdi;>> >>para remover=uffal][If:baston,cayado-akuray;>> >>más grueso-agħellab,ada'da':báculo-a'akkazi (De:pour marcher=a'akkazi(Hy:peric b.-aqcad') (De:pour frapper=akur'ay,asghar) (De:bâton,massue=afejxix) (D130:gros bâton=addebbuz,iqwi,amezzaq,>> amezzagħu,a'ekk'azl(D791:long bâton-amezzraf) (estaca per romper el foc/bâton de feu)>> >>isfed/aferkhan(D301:/aseffud) (D30:tisonniex/atidior=D760-aseffud)

Observacions referents a 951, 952, 953

Les nocions d'"eina" i de "mànec" no es troben designades de manera distinta i precisa en els diferents parlars i existeix a més alguna intersecció entre una noció i l'altra en l'ús del nom "afus". Pel que fa a la noció "bastó" les arrels "k-c-d/q-c-d" i "-k-z" semblen les més esteses.

954.corda	
/corde	asghun(+?) /izeker,tizekert,asghun(L37) /aqer'neb(D6791,iziker(D939) [O:iziker](De:asghun=a tirer,à porter)(Tf:asghun)[D6791:iger'neb] [If:de palmito c esparto-iziker:de pelo de camello o cabra-azazu] [If:corde,cordelette=iziker](D325:ah'mil,tah'milt-corce pour une charge) [morceau de corde(cap) :De-agt't'u,akttus,D746:azarez,tazaraxt] (De5:d'alfa-asghun:de palmer-nain=acbiyu;tamejriti(Hy-asħallu,asħallu)>> >>en alfa-asghun:en chanvre-qernieb:en trix-aziker,tirikart] (D807:(a)s'ebbwali;r:asħlu]

955.cordill/ficelle   **tifest/tizikert**(De)/ilni(D457), tamrart(D513)
[I:aegħha,tazra](D939:petite corde-tizikert)
[Tf:corde,cordelette-iziker]
(D59);inzix-ficelle fine,cordelette)
(D457:tilenni,tinelli-bout de fil)
(D894:bout de ficelle=lexfed')
(D790:asaru=tresse,cordon décoratif)

Observacions referents a 954 i 955

Tal com s'esdevé en moltes llengües, les nocions de "corda" i "cordill" estan relacionades i en algun parlar un mateix nom pot designar ambdues nocions.

956.vidre/vitre   **ezzaż(I)/jjaj(De,Ifi)/j'j'aj(D357)**
(Tf:jjaj)(D513:iemri)(Hy:zjaj)

957.post/planche de bois   **tarwah't(I)/tailluh't(L,De)/lluh'(D468;ar)**
(D468:talwah't,talwih't)

958.aixada/houe   **qabu/amadir(L273,De)/atceppun,tcapa(D75)**
[I:K1:ariyzim,ayerzim](L274-algun,talgant)
[I:Bq:arigzim,agorzim](If:azzada-amadir,tabba>>
[I:a'appa,akeruc]>>ajerra,agelzim
(De:hache européenne:zapa,tappa)

959.fanga/bêche   **akruc/taglut(De)/amangac(Hy)**
(If:isaya-a')(Hy:agelzim,amengac,taluah't)

9610.aixadó,càvec,arpíots
/petite pioche, binette
      tqabut/tagelzimt,tamenqact,talgadumt(L274)/taqabact(D638)

9511.pic,magall
/pic axiyzim/agelzim,tagelzimt(if,SA)/amenghac,amenqac(D568)
[Hy:atcebun]

9512.magall6/pioche taryzimt/agelzim(+De)/aqabac(D628)
(D568;amenghac,amenqac-picche,outil pour piocher)
(D259:agelzim,aylizim,agelhim-hache,pioche)
(L273:Sud:Amadir=pioche,hose)
(If:pico de hoja ancha=uferad')

9513.destral/hache eccaqur/acaqqur/acaqur(D102)
(I:Bq:ackur;màs petit=tagelzimt)
(I:Kl:caqur;màs petit=tagelzimt)
(De:grande hache=acaqqur;petite-tagelzimt)
(D102:grande hache)(D259:agelzim=hache)
(D259:tagelzim=hachette)
(O77-acetit'ab=hache pur élaguer)
(Hassan B:ccaqur)

Observacions referents a 958.... 9513

Hi ha una important confusió en la designació d'aquests instruments en diferents parlars: per exemple el nom "agelzim" (i formes pròximes) és aplicat tant a l'"aixada", com a la "fanga", com al "pic" o "magall" o al "magalló" i és usat també per a designar la "destral". De fet es tracta d'una àrea que en totes les llengües (incloent-hi la catalana) té una important variació dialectal: una estandardització hauria d'ordenar i regularitzar aquesta diversitat de designacions.

9514.picassa,destral grossa /cognée imegdi/acaqqur(D61/ament'as(D506)

9515.podall/serpe remges/tameskert(1)/timez'ber't(D928)
(I:tarebbart;(De:talakkasut)
(De:talakkasunganda serpe)
(D928:amez'bar'=à long manche)

9516.falc /faucille amjar(-I)/imger,asemmawd(l,De)/amger(D490),amez'bar'(D928)
(De:imger=mot qui substitue "asemmawd",de mauvais augure;
(D490:amger=pour couper l'herbe)

9517. abastefigues /roseau de cueillette	rmexdaf/aleqqam(D11a)/D=m
9518. martell/marteau	afd'is(+I)/tsemmart'(De)/tafd'ist(D193) [Rf:mall]-wmas's'at] (D193; afd'is=nasse pour casse les pierres) (De:mall=tamalint, igilem) (De:gros marteau:lmme's'ta, amenqac, amenqar)
9519. clau(per a clavar) /clou	aklabu/amesmar(+De)/amesmar(D780) [i:amesmir]
9519bis. force/fourche	tazzart/tazzert(I)/tazzert(D954) (I:maidu)(De:à deux cornes=acawc, abawc) (I:de hierro=tazzart:teforket(Xl):teforka(Eq)) (De:à trois cornes=tazert)
9520. pala /pelle	lbala/luh', tagelut(L361)/lbala(D21), talwah't(D468) (I:erbara)(D52); lmesh'a)(D468;pstite planche,pelle;zambé-talwih't) (I:en las eras=tuh')(De:tagglut)(De:des européens=lbala) (If:pala de trabajo-lbala:para el grano-taçlut) v.9553."pala per a coure el ps"
9520bis. paleta /truelle	taghanjajt/talmellast(De)/taghenjaut(Hy) (I=e)(De:talh'er'r'act)(D52)-taloche-lmesh'a) (D:truelle-e)(Hy:truelle-taghenjaut ubennai) (Hy:taloche=abqa, abqid')
9521. carretó/brouette	barwita/leberuit(De)/taber'wit'(D50)
9522. jou/joug	zayru/azzaglu(De)/azaglu(D935) (I:zagru)(Hy:azaglu, azagel, azugel) (Tf:azzaglu)[If:azzaglut, azzaglu]
9523. bast, albarda /bât	tbanda/ah'lais/tabarda(D42)

9524.ferradura /fex à cheval	tacdeect/tasila(De)/tas'fih't(D810,Hy) [I:tacdeect][O:tiſilat][If:tasila,tasih't] [Tf:tiſila]
9525.bride /brida	aryam(I) /algamu(M) /algam(D447) (R:arrryem)(De:b.avec mors-lijam;>> >>b.sans mors-tauryit!(Hy=aljom,algam) (D815:es's'r'ima)(Tf:alyamu,algamu) (If:issal(pl);becada-llejem.tauryit)
9526.arada /charrue	asghar(+SB)/aggalu(LN)/lmi'un, lma'un(D1009,Hy) (I:arado-as'ghar)(De:tirée par une bête=aggalu,askarz) (De:charrue tirée par deux bêtes=tayersa)(De:soc-taq'ersa) (I:rella-tayers'a(Bq),tayers'a(KI))(If:arado-imassen(pl)) (LN:B,Tf:charrue-imassen(pl);L:Aurès)(D276:soc-taq'ersa) (L277:awallu,awallu,tawallut,wallu,aggalu(C) (L:willi(Tunisia), iwan(Nfusa))(Tf,D276:rella-taq'ersa) (Sz121:awallu,agallu,reja del arado-tayersa)
9527.llaurada(feina de llaurar) /labour	acraz/taizza(L257)/ad'r'ef(D181). (I:labor de campo=tayerza(Bq);tayerza(KI)) (De:tayerza)
9528.agricultura /agriculture	tafedjah't(I)/tafellah't/tafellah't(D206) (I:labranza-tafeliah't)(De-s)
9529.sega /moisson	tameyra/tamgra(+De)/tamegra(D490) (I:tanegra(Bq);tameyra(KI):tamejera)
9530.collita /récolte	anebdu(=)/leghellet(De)/lghella(D611) (Rf:collita de les olives=arwad) (D826=production abondante,récolte-ttemr'a)
9531.feina col.lectiva /corvée	twiza/tiwizi(L)/tiwizi(D883) (I:ayuda(prestación personal voluntaria-tuiza)
9532.degolla(acció de degollar) /égorgement	tagħarst(+I)/tighersi(De)/timezliwt(D951)

[I:Bq:tsqqarst] [Sz198:timezliwt]

9533.fil/fil

fizu(I)/ifili/anz'ad(0591)
[D457:about de fil ou de ficelle-tilenni,tinelli:
(Sz240:tinelli)|Detifili.ifili)
v.955"cordill"

9534.agulles(de cap)
/épingles,fibules

tisiyneft(I:X1)/tizerzay/ameessak,tamessakt(D522)
[De:lensask]|ameessak:Hy,D522|[D83=grande épingle-amech'ud]
[HA:épinle=lfifilfil][D:tanat't'aff(836),ixabbic(B80)|
(I:Bq:tisigneft){If:broche=taz'erz'it;pi=tiz'erz'ay]
v.10577"agulla de pit/agrafe"

9535.agulla
/aiguille

tisiyneft(I)/tasmi(ML19)/tissegnit(0587)
[L39:Rif=isigni,tisigneft:Tomsamam-isigni]
[De:taqcacbit][L39:C:petite aiguille=tasmi)
(If:tisegnit,isegni:pequona=tasmit]
(If:aquia de hilo grueso=taqcacbit)

9536.agulla de sac
/grande aiguille

isayni,isiyni(I:X1)/isgeni(L39)/issegni(0587)
[De:issegni;pl:tissegnatin o tasmi]
(I:Bq:lsigni)

Observacions referents a 9534, 9535 i 9536

La mateixa arrel "s-g-n" apareix en aquestes tres nocions precedents.

9537.llana
/laine

tad'uft(I)/tad'ut'/tad'ut'(0131),caci(0711)
[Det:tad'et't'] [Det:tadut']

9538.seda/soie

rh'erir(I)/lah'mir(+3c)/leh'rir(D332)

9539.palangana,gibrell
/cuvette

rbanyu/lmeghsel(L,De)/aqaleb,taqalebt(D662)
[It:aljofaina,barreho=takeqlct,aqharraf](Hy:tabaqit)
(De:terrine);If[barreho]:timkilt)

9540.bot
/outre

aydid(I:X1),ja(I:8q)/siddid(De,If)/ayeddid(0919)
[D:pour aliments-acullid'(88),aqnuc(668),taylawt]
[De:tagaccult,agerd',aulak,aghazbut][C:aga]
[If:ageddid,ayeddid] (Hy:siddid)

9641.cistell
/corbeille   aqebbut(I)/tarialt(M),tasellit,ticict(L)/tagewalt(D647)
                      [De:ssetlet,tagrut][D647:aqecwal-grande corbeille]
                      [D834:et't'beg]

9642.sac
/sac   txanct(I,Rf)/aulk,izenct(+De)/tacekkar't(D87),ak'ttaf(D428)
                      [De:sac en peau-aulek][D:gros sac-acekkar'(87),asaku(766)]
                      [D87-sac,petite outre-tacullit']|D623:gros sac double=taghr'ar't]
                      (v.1547"coixi"-aulk, 85143"sarró" i 9540"bot"-aulek,acullid')

Observacions referents a 9639, 9640 i 9642 (v.també: 1547...1551)

En primer lloc cal observar les coincidències en les designacions de "gibreli".9639 en rifeny="agharrarf" i "gerra".1548 en taixelhit="aghurraf"; i de "gibreli".9639 en rifeny="tabeqcit" i "càntir" en el mateix parlar="tabeqqict".

D'altres coincidències a remarcar són entre "bot".9640 en rifeny ("ja") i en taixelhit ("aga") i "galleda".1550 en taixelhit="aga"; i entre "bot".9640 en cabilenc="acullid" i "sac".9642 en el mateix parlar="tacullit"; i entre "bot".9640 en taixelhit="aulek" i "sac".9642 i "coixi".1547 en el mateix parlar="aulk","aulek".

L'estandardització hauria d'ordenar aquests camps semàntics establint les designacions més distintives per a les diferents nocions.

9643.mozzal/
musette(mangeoire)   isegres(L)/asgers(De)/asegres(D763)

9644.caixa
/caisse   tasendukt(I)/send'uq/asenduq(D784)
                      [De:ssenduq]

9645.corriola,politja
/poulie   tajarrart(+L)/tajerrart(L,De)/tajer'x'ar't(D378)
                      [De:també:tanne'urt][D378:ajer'x'ar'-grossa pollie]
                      (v.85138"zeda"- (R:tajarrart:D595:taxa'ur't)

9646.escala(de mà)
/échelle   asanen/taskala(L)/sscllumi(D774)
                      [I;essetlum][De:sscllumi][D839:imedie']

9547. sedàs/tamis   **asifif/tallunt(+De, If), etatu(L31)/tallumt (D455)**
[I:cedazo,tamiz=muy cupido=tallunt;muy fino=ectat't'u]
[Ef:atuell de passer i sodassejar-tadjunct] |Hy-agherbal>>
[De:ct'at't'u-fond en tissu]>>;tres fin-to'ida,tallumt|
[Tf:ct'at'u] (D624:tamis,petit tamis=tagherbalt)

9548. garbell/crible   **ctatu,busiyar/busyar(L31)/agherbal (D624, Hy)**
[I:criba=tallunt,assajar,ecct'at'u,busiyar]
[De:s's'iyar'] (If:criba=tessuguit,ticict)
[HA:tasuqqwit-plat de pellarne "criba"]
[Ef:c.à sable-agherbal] (Bkr:nezar)

Observacions referents a 9547 i 9548

Existeix una certa confusió en la designació d'aquestes dues nocions en la coincidència dels noms "ctatu" i "tallunt" per a ambdues designacions de manera poc distintiva. D'altra banda, "tagherbalt" és "sedàs petit" mentre que "agherbal" és el nom del "garbell".

Finalment cal assenyalar la coincidència de les arrels entre "tallunt" ("sedàs" o "garbell", segons el parlar) i "allum", 10595="tambori".

9549. escombra,granera
/balai   **tassafat,tacat'abt/tass'eft't' (De)/tamezzirt (D53c)**
[I:tamedwest(Kl);tisewwas(Bq);tisfart',timesrah't]
[De:talact](D164:petit balai de palmier main-tamedwest]
[D530:balai rond de fabrication domestique-amazzir]
[D812:imes'leh',times'leh't]

9550. senalla de palla (per a ventar el gra)
/plat de paille   **andu/ aselli (HA)/ igni(D783)**
[I:cenacho:asennaj] [I:tazyarst(Kl),tisgarst(Bq)]
[I:respuerta-taziajwot,ta'allift,taqabbuzt:Bq]
[De:taryalt-petit couffin à anses]
[D783;igni-grand couffin en alfarisnitt=couffin en alfa)

9551. pastera
/pétrin   **tabqect/tikint(De, If)/taxbut n tuggwin(Hy)**
[I:tabeqqict](D34:tabaqect=plat de terre)(D=e)
[De5:tabkekt,tabqesit=plat à couscous]
[Hy:tabaquct=garelle:tabaqsit=grand plat à couscous]

9552. placa tipica per cuire el pa
/plat pour cuire le pain   **anxdam,axdim/taflunnt(HA)/ad'ajin(Hy,D175)**
[I:plato para coser pan=amsaxkar,anxadam]
[Hy:plat pour cuire la galette:ad'ajin.timserbah'>>
>> aferrah'](D:ustir(768),bufr'eh'(13))

9653.pala (per acoure el pa)	
pelle	tefara (i), tadarrab't (i)/ afala (Se)/ taluih't,lbala (Ky) v.9620"pala" [If:pala de panadero=tafala] [D-o]
9654.forn tradicional (per a fer pa)	
/four traditionnel	tafqunt/afaznu (L)/ afarnu (D225) (I:tafqunt(Kl);taminurt(Bq)) (De:tafarnut,afarnu) v.95106"fleca")
9655.manxa	
/soufflet	arrabuz(+i)/x'x'abuz (i)/ ar'abuz,tar'abuz (D703) (I: poco usado entre los rifenos) [De:x'x'abus] (I:gras dels ferrers-asdar(Bq);erkir) (De:de forge-wlkir) [D248=de forgeron-ageccul!]
9656.bastida	
/échafaudage	acafud/sdda (BA)/ sd'ah' (Ky) (I:aricti)(If:andamio=a) (D-o)
9657.trampa,parany	
/trappe,piège	taxcaft/taz'eqqr't (Se)/ tifexxett (D242), tasmer'd'est (D515) (I:taxcoft(Kl);taxceft(Bq)) (D:tsenur'd'est(515),taqelle't(665),taqer'r'est(675))
9658.xarxa(de pescar)	
/filets	tracca/ccebekt (Se)/ tacebbakt (D74) (I:tesaccia)(I:per a caçar-tineymert(Kl);tinegmet(Bq)) (D:petit filet-tibiz'it't(6),iz'inz'er',tiz'inz'er't(593))
9659.escopeta,fusell	
/fusil,carabine	tazwict/lemk'h'elt,l'adda (Se)/ tamek'h'elt (D406) (I:aspanyu,aspanyut,ekerata,maysa,macuka) (D:tameg'h'elt(406),abcockid(6),afer'd'as(221)) (I:fusell francès-sasbu,tarb'actl) [De:ritain-buh'afra,buqers'ain) (I:de dos trons-tesejult) (De:as'mah'l,ar'whal,ar'umb,ingliz,s'as'bu)

Secció 10* Professions, nacionalitats, vestits, festes i jocs

10§1.professions /professions	isudar(NA) [Sz154:profesión-asudar;pl:isudar]
10§2.feina /travail,besogne	rxedmet(+I)/tawwuxi(NA)/ccgh^el(D100),lx^edma(D891) I:ocupación,tarea("trabajo")=mccgher (De:ccghul)
10§3.caça,cacera /chasse	tayemrawt(I:K1)/tag^mert(+If)/s's'yada(D817,Hy:act (I:Bq:tagemrawt)(De:tag^mert) [Rf:caça-aymar](Sz90:pesca.caza-tagmert)
10§4.pesca/pêche	tayemrawt(I:K1)/tag^mert(+If)/s's'yada(Hy) (I:Bq:tagemrawt)(Rf:ah'edjeq)(Sz90:tagmert=pesca)
10§5.treballador /travailleur	anmahal(NA),axeddam/amecghal(Dc1/acegh^li(D100) (Sz154:anmahal)(ML(p18).De,HA:axeddam=cuvrier) (D891:cuvrier:ax^eddam,axdim)
10§6.paleta,mestre de cases /maçó	abennay(Rf,I)/abepnay(+If)/abennay(D28,Hy),amas's'ut(D524,Hy) (De:abannaw)
10§7.ferrer/forgeron	amzir/ah'eddad(ML),amzil(Be)/ah'eddad(D3C5:act) (I:amzir(Bq),ah'eddad(K1) (Hy:ah'eddad,vulgaire-amasut) If:herrero=omzil,umzil}(Tatined')
10§8.fuster/menuisier	anejjjar(I)/anejjjar(ML,De,It)/anejj'j'ar(D561) (Ta-aserqi) (Hy:nejer,necer)
10§9.pintor/peintre	rma'allem(I)/asebbagh/asebbagh(D755)
10§10.sastre /tailleur	axiyad'(I)/axeyyat'/afes's'al(D235),axeggad'(D914) (De:axiyad')
10§10.bis.pescador /pêcheur	ah'adjak/anugmar(+ML)/as'eggad(D817),ah'ewwat(D348:act) (I:aneymer,anagmer) [De:tabah'ri] (Sz91:anagmer) (Sz8:pescador-ag^mer)

10511.	agricultor, pagès	
/agriculteur		afedjah' / afellah' , amkkerz (if) / afellah' (D206) (i:afellah') [De:paysan=aber'r'an]
10512.	pastor	
/berger		anitci (+1H), amcta (LH) / ameksaa (KL, LH) / ameksaa (D425) (I:paster=asirti, ameksa) (LH:ameksa (B)) (Sz149:asiliti, ameksa) (Tf:ameksa)
10513.	jornaler agricola	
/travailleur agricole		acewwar / amecghal (If, HA) , axeddam (HA) / amestajer' (D378)
10514.	marxant ambulant	
/colporteur, crieur		azewwaj / abexrah' / a'et't'ar (1006) (I:buhonero-adellar) [De:a'at't'ar (De)] (D139:adellal) [D332:ah'errar=marchand de sel] (D139:imdalek=marchand de bijoux)
10515.	marabut/marabout	
		amrabed' (sb) / agurram (ML, De) / amr'abed' (D702) (I=el) [De:ccaxi] (v. 1053), "ccaxi")
10516.	captaire	
/mendiant		amet't'ar / immentri (HA) / amattar (D827) , ssayel (D771) (I:amattar) [Sz151:amatatar] If=inemmetri, imenqer, and'slab: [De:inemmetri]
10517.	cameller	
/chamelier		buyraghman / arffak (De, If) / amenhar n ilughman (Hy) (I:hcireghman) [D=ø]
10518.	adroguer	
/épicier		bab n tah'ent (I) / abeqqal (De, If) / buta'at't'art (Hy) (If:comerciante de ultramarinos)
10519.	dependent	
/vendeur (de magasin)		imzenzi (NA) , axeddam / buth'anut (HA) / win-iznuzun (If=ø)
10520.	herbolari	
/herboriste		a'acbab (I) / a'et't'ar / a't't'ar v. 10514 "marxant" (Qia'et't'ar)
10521.	client	
/client		amsagh (SA), amectari / amsagh (If, De) / amectari (D104:ar) (HA:ikliyan)

- 10522.contrabandista
 /contrebandier   **asebbab**/ML, LH^u*ə*/amak^ərad' (D417)
 |Hy:contrebande,vol,tricherie:tukorda,tikerda;
 |(De, HA-s)   (D417:voleur,tricheur)
- 10523.lladre
 /voleur   **aceffar**/amexxar(+If), imikex(+De, If)/amak^əar (D415)
 |I:ajuwan, amexar; (Sz15C:amak^əxz)
 |(voleur,revisseur=ameh'was:D347;axet't'af,anexd'af:D843)
 |(bandoler=amenfi:D547;agat't'a':D654;lxayen:D914)|
 |(voleur de muraille-amak^ərad':D417)
- 10524.minyona
 /bonne   **tayya,taxeddant/tasexxart,taxeddamt**(HA)/tax^əddamt (D891)
 |I:jornalera=taxeddant) [D891:taxdimt=ouvrière,servante]
 |I:sirvienta doméstica=taterbict(Kl);tagarsurt(Bq)|
- 10525.cuiner
 /cuisinier   **ahemmas**(SB), ah'emma (XB) /amsenwa,kuzini(HA)/ad'ebbaz (D172, Hy)
 |I:ad'ebbaz)   (De-s)
 |(SB:ah'rmas=restaurant;HB:ahemmas=parceri)
- 10526.barber,perruquer
 /barbier,coiffeur   **aclal,ah'effaf**(I,K1,SB)/ah'ejjam(+De) /ah'effaf (D310)
 |I:Bq;ah'assan) [H9:ah'ejjam=barber,sagnador]
 |If:barbero=mah'ejjam) [Hy:coiffeur,barbier=ah'effaf]
 |(De=barbier(rase,tire sang,arrache dents);+az'wbbi)
- 10527.bruixot,remeier,cuandero
 /sorcier   **amegzu/ash'h'ar**(De) /buikaruren (D414)
 |D769:=magicien,charceur=aseh'h'ar) (Hy:aseh'h'ar)
- 10528.pouater
 /puiseur(de puits)   **buyanawen/bowanu**(HA)/anag^əam (D260)
 |HA:també:amqqaz(de baix),anagg^əam(de dalt)|
- 10529.sabater(de vell),ataconador
 /cordonnier   **adarraf(+I)/axerraz(+De)/axer'r'az**(D908, Hy)
 |If:zapatero=ajbabdi,ss'maiti) [D908:+raccom.de bâts etc]
 |(If:zap.zapardón=axerraz|7f:axerraz|
 |D59:abuxerraz-cordonnier,fabricant de bâts)|
 |(SB:axerraz=sastre i sabater tradicional)
- 10530.fliquer,forner

10§30. <i>flaquer, former</i>	
/boulanger	<i>buaghrum, axebbaz(I)/axebbaz(+De)/akewwac(D429)</i> (D089:ax'ebbaz)
10§31. <i>mestre</i>	
/instituteur	<i>rmu'allim/lefqih(De)/ccix(D122)</i> (I:cm'm'allim) (A:asselmad) (S8:iustad'-professor) (S9:refqih=mestre en l'Alcorà;ccix=persona respectable) (S8:rmua'lllim=mestre de nens petits) /v."ccoix")0§15) (If:maestro=lm'allim;prof.letrado=t't'aleb) (Hy:maitre=m'allim)
10§32. <i>alumne</i>	
/élève	<i>anelmad(HA), ameh'dar/ameh'dtar'(De)/anelmad(MT)</i> (I:amxadar) De:écolier plus âgé=lmasset,t't'sleb (If:amh'ad'tar; Hy:també:arrac(enfant);ou Coran=aquitlab:>> >> des hautes écudes=t'aleb,anah'fud/disciple=telmid')
10§33. <i>interprét</i>	
/interprète	<i>atarjman/t't'erjman(De)/t't'r'ejman(D843)</i> (I:aturjeman) (S2153:t'reductor-amerraw(Tuareg))
10§34. <i>cantant, cantaire, poeta</i>	
/chanteur, poète	<i>amedyar/zraït umaragh(De)/afennan(D209), ameddah' [D486]</i> (I:izri) De:chanteur=amarir) D209=poète, chanteur; (I:cantador=ameghannuj) D486:chanteur ambulant, poète populaire)
10§35. <i>metge</i>	
/médecin	<i>ad'bibi(+,S2:51)/at'bib/et't'bib(D933)</i> (If:ad'eb;bi) De:ad'bib
10§36. <i>jutge</i>	
/juge	<i>anezzarfut(A,S2:150), rqadi/lqad'i(De, If)/lqad'i(D652)</i> (I:rqad'i) D357:jui-juge de paix (colonial) (If:també-l'arell)
10§37. <i>governador</i>	
/gouverneur	<i>rqayd/lqayd(HA) /lh'akem,lwali(Hy)</i> (I:lbaca:gobernador de la ciudad) De,D-s (I:exarifet) De=s (HA:lbaca=batille)
10§38. <i>soci</i>	
/membre, associé	<i>amedduker, acrik/amccark(De), acrik(HA)/acrik(D309;</i> (I:acaric') S2138:amsertay! De;associé D913:membre d'un confrérie=axuni, lexwan)

10539.rei/roi	ajedjid/agellid(+De)/agellid(D257) [I,De5:ajellid][Bkr;agellid](D775:sselt'an)
10540.cap(del poble) /chef(du village)	amghar(+I)/amghar(+De)/amqq'ran(D315),aqer'r'u(D672) [I:jete=amaghara,arellif][D:aneh'kam,lamin,amqeddem,am'r'ay] [De:personnage influent=anemghur,amghar](CH84.141:Q-amghar) [If:jeferr's'ais,lmugaddem](CH84.141:C:amghar,lmugaddem)
10541.informador del govern /informateur	ajazzay/ajarray(RA)/ax'bar'j'i(D888),x'et't'ar'(D1006) [D1006:colporteur de nouvelles]
10542.soldat /soldat	a'skeri(I)/a'eskri/a'sekr'iw(D1003) [De:a'skril][Sz151:aserdas]
10543.vigilant,guàrdia /gardien	a'essas/a'ssas/a'essas(D)003),amh'areb(D333) [I:vigilante,Vigie=amehd'l(Bq),ameh'd'a(Xl)] [garde champêtre-ad'aff(De),ccambit'(D94)] [D33:protecteur,gardien](D1003:am'essi)
10544.treballador(municipal) /travailleur(de la commune)	cumara/ML,L-o/ D-o [I:jornaler=ameari][IT,RA,Hy,D-o] [En tuareg existeix el terme "cumera". Segons>> >> CLAUDOT,Hélène(1985) Du burin à la plume>> >>Atelier du triangle.Dauphin,"jeunes gens">> >>qui s'exilent... en Algérie ou en Libye"]
10545.cristià,europeu /chrétien,Européen	arumi(I)/arumi(+De)/amsib'i(D521) [D521:chrétien][D725:ar'umi=european] [Hy:chrétien,européen=arumi,nes'tanil]
10546.jueu /juif	uday(I)/uday(+De)/uday(D165)
10546bis.negre(persona) /noir	ismegh(I)/isemg,asuqi/akli(D402) [De:asuqq'i=nègre libre;issaq=nègre esclave;akaimu]

10547.vestit, roba	
/vêtement	arrud'(I:K1)/leksut(+De,art), ibdumen/llebsa(D443,ar) (I:Bq:teghda) D:vestits, robes:icet't'id'en, lkeswa, lbus
10548.calçotets	
/caleçon	qarsu/garsun/aqers'un(M1) (I:esserwer d'azedad, - d'amezian) (De, If-e) (D793:cuisse-taserwalt)
10549.samarreta	
/maillet de corps	qamisita/taqcabt(o)/tibsasin lekten(Hy) (HA;no D)(De-e) (Hy:maillet)
10550.vestit de dona	
/vêtement de femme	adfin/dfina(O)/tagendux't(D668) (R:vestit femeni tipic=aqaf't'an) (D654:caftan=tunique à manches longues-aqaf'd'an) (I:túnica=aqaf't'an) (Hy=e) (HA:dfina=dé dues peces)
10552.patrac/haillot	
	aderbar(I)/aderbal/aderbal(D154) (I:ijert'it'en) (De:aderbalt) (D154:guenille, habit rapiécé)
10553.camisa	
/chemise	taqmijat, tcamer(I)/lqamija, aqcab(O)/tasedrit(D758) (I:taqmijat=interior i europea) [De:tcamer] (R:vestit masculi-camar) (I:interior i d'home-tcamer(Bq); tcamer(K1))
10554.brusa	
/blouse	tablust, tagenduxt(I)/lbluza(HA)/tabluzt(D27) (I:tabancuriet) [B9:tibidit-petite blouse, petit bournous] (D367:tajallabt-blouse ample) [If:blusa de lana para hombres>>-aqcab: para nñches-taqcabt] (D668:aqendur=qandoura,tunique d'homme sans manches)
10555.màniga	
/manche	anfusa/afus(De)/afus(D232), lk'em, tak'mamt(D404,art) (I:fus)

10556.butxaca/poche	jjib/jib/lj'ib (D383) [I=e][De-ljib]
10557.col1/col	amqejdaw(ss) / amggerd/ag'er'd' (D273) (De=col:tamgar't't')
10558.davantal /tablier	tbanta/tabliyya(RA) / tabanta (D30) [I:-de cuir=tabant] [De:-de peau] (D30=sens non reprécé aux A.M.) (L355:recull:tabanka,tablinka,tabenda>> >>tabanta...de l'espagnol "devantal"??>> >>L'etimologie semble del català "davantal")
10559.pantalons /pantalons	ssarwaz/ sezwal/ asewral (D793) [I:calotte=asserwer] (D793=culotte=tasewalt)
10560.mitjons /chaussettes	tqacar/teqqacer/aqacir' (D646) [I=e][D646:col:ccqacir';dim:tqacir't]
10561.jaqueta /jaquette, veste	tcikita/tjaketta(RA) / abalt'u(nze) [I=e][De,I[chaqueta]=e]
10562.faldilles /jupe	farda/lfert'et'a(HA)/ijifer' (D362) [I:abehrur,abarbur,abassur] (HA:faldilla llarga)
10563.abric /manteau	abrighu/aselham(De,If) / abalt'u(D76) [SS=akpud'] If:albornoz,capote con capucha=aselham>> >>de lana gruesa=axnif:de lana fina y negra=axaiðus] [Ny:abernus,ibidi,tacluh't] O:eternus(4B)=birndes>> >>ibidi(9)=vêtement de laine;tacluh't(901=m.mot vieilli)
10564.gel-laba,ajel-lab /djellaba	ajedjab/tajellabit(De,o) / ajellab (D366) [I:tajellabi]

10665.	vestit exterior prim /vêtement extérieur léger	qubbu/tamelh'aft(HA)/timelh'aft(D450,Ry) [D450:timelh'aft-autref.pièce légère de dessus]
10666.	barnús /burnous	abarnus/aheddun(XL,Q) /aber'nus(04B),ibidi(09) [I:albernot, capa con capucha-aserham, axidua] [Q:aheddun=barnús, capa] [De:aselham, axnif, axidua] [D90:acluh' {mot vieilli})] [RA:amelham]
10667.	caputxa /capuchon	aqelmun/aqelnum(Dc),aqeddam(De)/aqelmun(D663) [I:aqebb,aqermus(Bq);més petita=taqebbit,taqetmust(Bq)] [I, HA:aqelmun] [D643:aqacuc]
10668.	turbant /turban	arrazzat/rzzia(O)/abakccu(De)/tabana(D820),a'mam(D988) (I:arrezzaz(Kl),ta'mmant(Bq)) [D:tabani(B20),ccac(71)] (I:de dona=ah'tau(Kl),aceddad(Bq))
10669.	cinturó /ceinture	tabyast>tagg'est(De)/agus(D278),tab'zamt(D351) [D943:azellum=c.legere] [D:agus(278),anagus(14)] [D631:en cuir-taghegg'at') [De:en cuir=tagg'est] [I:tacurzict] [De:large-land'emet] [I:militar=ermademet] [D920:tayuge n tisifin-ceinture tradition. des fermes] [D351:timh'ezzemt-ceinture de femme en argent-) [De:tasmet=pour femmes](I:de les rifenyes-,taghuggant) [I:de les rifenyes-tah'ezzant(Bq),taguant(Kl)]
10670.	gorra /chéchia	tcact/ticicit(De)/tacacit(D71) [I:tecacict](I:foltat=tetunsict)
10671.	mocador /mouchoir	remh'armet/tasebnit(De,15)/tih'aremt,tihendit(Ry) [I:tamh'irmart(Bq),ormeh'armet(Kl),tacembuet(Bq)] (I:f:pahuelo de seda que usar las mujeres>> Hy:en soie=fed'd'a,... en la cabeta=tasebnit;de algodón=a'abruqq;>> ...amendil] de lana fina=taxturt;de tela=akembuc;de tela>> >>tina=tacact;de color=azzif;para cubrirse>> el rostro-aghembur;(De;akbur) [D337:timeh'remt:serviette,fouta]

10572.mocador(de cap)	
/foulard typique	taṣṣabnact,funara/zrif(O)/tafunar't(D210),ccemla(D95) (I:de les rifeñyes=taṣṣabnact) (I:deis rifeñys=shetteu)(D544:amendil) (Desm.des femmes en soie:a'abruqq,akbur,akenbac) (Ny:foulard:amendil,sar)

Observacions referents a 10571 i 10572

Malgrat les coincidències en la designació de les dues nocions anteriors és possible d'establir una certa distinció entre les designacions de "mocador" i de "mocador de cap".

10573.botó/bouton	reqfer/afeskari(de)/taqeffalt (D655) (I:de vestit-taqfert;més gros-reqfer) (D655:taqeffilt)
10574.sabata/soulier	tsiritt/aduku(De)/asebbad' (D754) (I:sabata en general:pl:iherkasan:sing:aherkus) (Deschaussures:idukan)(D754-tasebbat';cc1:ssebbad')
10575.sandàlia/sandale	sandalia/turz'iyt(De)/tilisett(D770) (D770:sandale d'alça;F:tassell-serrilles de cuir; Des:sanda-fer à cheval)(D79:sandale de laboureur= acifud')(D938:sabet,sandaler=aqebqab,taqebqab) (D723:sandale rustique=arkas,tarkast; (I:s.d'espant-tesirit)(De:sandales=tur'z'iyin) (I:s.de cuir=aherkus;(I:s.d'una sola i amb corretges> >>de morgalló-arkas,bu'affas)
10576.babutxa /babouche	aherkus(:)/aduku(ML,O)/lbelgha(D25) (Des:parcoufle=ccerbill)

Observacions referents a 10574, 10575 i 10576

En la designació de la noció "sabata" alguns noms tenen una significació genèrica (de "calçat" o "calcer") i d'altres, una significació específica. D'altra banda, en la designació de "sandàlia", s'hi ha incloïs també algun tipus d'espardenya (és a dir, de calçex de sola d'espant o semblant).

10577. agulla de pit	
/agrafe	taseghnest/taz'erz'it(HA,if)/abr'im(D47),ixebbic(D888) [I:tabzint][épingle=messak(De),lifilifi(HA)][Ny:abzim,afzim,>> [If:alfiler grande=serselt]>>,takellalt;grande épingle=amch'ud] (v.9534"agville de cap/épingie")
10578. anell(de dit)	
/bague	txadent/talxatemb(De),leftel(De)/taxatemb(D910) (I:texad'ent(Ki);texutent(Bq))
10579. amulet	
/amulette	azh'az/lh'erz(De)/lh'erz(D340) (I:azh'erz)[D313;leh'tub=grande amulette] (D340:petite azh'erzett)
10580. esports/sports	
	addalen(HA) {sing: addai} (I,De,D-o)[Segons HA, "addai" és un jugador, corredor, patinador etc. femení]
10581. festa/fête	
	refurjet(I)/amusu/urar(D595),tameghra(D623) (De:ia'id)[D:fête,noce=tameghra,edrit(l59),lh'erz(k336)] (D:fest'st'l90),lmissat(520)][D595:jeu,fête avec danses] (Sz206:tafaaka)[D:nom de fêtes religieuses:ta'scur't,l'id] (HA: a Tiznit "urar" és el cant de les dones)
10582. joc/jeu	
	ixar/ila'iben(De)/li'eb(D473),urar(D595) (I:urar)[D473:jeu,récréation] (D595:jeu,fête avec danses) (Sz64:<urar>)[D666:leq'emer'=jeu de hasard]
10583. partida(de joc)	
/partie de jeu	tirart,tfust/afus(HA)/tagunit(Ny) (I,De,D-o)[MT:ddurt][D:tag'nic=moment]
10584. jugador	
/joueur	ale''ab/anla'ab(De,HA),ala'ab(HA)/imle''eb(D473) (Sz64:amarir)
10585. carta(de joc)	
/carte(de jeu)	rkatet/ikar't'a(De)/ikar't'a(D421) (I:erkatet)

10586. cursa/course	tazzra(+I)/tizzla(De)/tazzla(D940) De:tazzla D268:timenayugert=compétition, course D609:timenayeghient-concours, course Sz.62:amzittel,tazzla If:tizzela)
10587. pas, passa/pas	surif/azmmaz'el(De)/asurif(D791) Itas'urif D791:asurif=grand pas;asurift=pas D:pas,foulée:ameqda(648),aq'eddam,taq'eddirt(649)
10588. joc de cursa /jeu de course	arrata/cala(HA)/amzizzel(Ry) D940:faire la course=mzizzel
10591. ball, dansa /danse	acd'ih'/ah'wac(ML.O)/eccd'eh'(D78) [I:eccedih') O:ball tipic De:tah'wact De:hal-abaraz D707=danses, agitation-er'r'dan',er'r'dih' De:dances-iba'anr'ani,ahmailu,'awwed n irgazen, 'awwed n temgharin,ajrak,taqlaq,ahr'affa,tadukut
10592. cançó /chanson	izki(izran)/urar(De)/eccna,ccna(D97) (I:aghenni,j.ca'yaret D:chant,air=lfenn(137),legh'na(618) I:ezzehid=cancion,salrodia
10593. música /musique	muṣiqā/amarg(De)/lfenn(D137) (I:=e) D:air-amarg,ihawa D:air-tagħ'ebet(602),ihawa (D537:nnuba=musique,groupe musical,tour de musique)

Observacions referents a 10582, 10591 i 10592

El mot amazigh "urar" vol dir "joc" en rifeny, "joc i festa amb dansa" en cabilenc i "cançó" en taixelhit.

10594. tambor /tambour	et't'ber(I)/taganza(O),agual(De)/et't'bel(D833,Ry) J:t'bel=tambour I:t.rifeñ-allun De:t.long-ganga,>> I:aguwar(Sq)=tambor alargado de tierra>>aciya',t'arija' Tf:t't'bel=grand tambour à deux peaux Ifitambor,tamboriis>> >>t'ebal=muy alargado-agual,ağabal;se.toca.con.la.manc-allun (D504=t.larçé et piat=abendayer,Abendayer Ry:tambour basque>> (I:especie de pandero=a=abandaír,tsentsants,tcentscans)>>-abandaír (If:agganza,taganza=montura del tambor
---------------------------	--

10595.tambori	
/tambourin	arkut (LH:R) /allun(J,I) /allun(De,If,LK:B,C) /ameddah' (Hy)
	[I:tambor-allun;aguwar(Bq)]
	[J:adjuni Bkr:taqdimat]

Observacions referents a 19594 i 10595

Les designacions "allun" (o semblants: "adjun"...) i "agwal" (o "aguwar") es troben restringides a les dues nocions que comentem. Existeix, a més, alguna irregularitat en la informació d'algunes fonts.

Pel que fa a la noció de "tambori" la informació que dóna Lacoste (LH) referent al parlar rifeny no coincideix amb el que assenyalen Ibáñez (I) i Justinard (J).

Segons les diferents informacions, el nom "abendaix" es refereix concretament a un tambor de forma aplanada.

10596.futbol	
/football	tcamma/takurtt (HA) /ccir(D104)
	[I:juego de pelota;brax a tecama]
	[I:tecama-pelota] (D105:jeu de balle,balle)
	[J:tcamma-balle] (Hy:balle à jouer-ticirrt)
	(De:aujja-grasse balle) [De:takurt-petite balle]
	(If:pelota-takurt) (HA:pilota i joc de pilota)

10597.àrbitre	
/arbitre	arbitru/aneh'kam (HA) /amejjazi,ams'elab' (Hy)
	[I,De,D=ə] [If:aneflus:segons HA=tresorer]

Secció 11* Verbs i formacions paraverbals bàsics

Incluem en aquest capítol els verbs d'existència, locatius i d'atribució, les formacions prepositives (paraverbals) de caire possessiu i verbs d'estat.

11§1.ésser(existir)

/être(exister)   iri(+Cal36)/ili/ili(D439)
  (existeix la forma d'habitud:"lla" (RF;"dja")
  [D439;F:e])

11§2.ésser(en un lloc)

/être(dans un lieu)   dja/lla(De),ebb(ML)/lla(D439)
  [l:lia]
  (la idea de lloc és expressada també en caràfit per la
  partícula sufixada:"egga-"(+I), on tacelhit: "ikk-"(Det).
  En tacbaylit existeix també el verb "ekk"(D389).
  (la forma "tugha-"(R) de passat és pròpia de (R:K)).

11§3.ésser(atribució)

/être(attribution)   a'ns(I),egg(+I)/eg(+De)/eg(D247)

11§4.tenir(posseir)

/avoir(posséder)   ghar-/dax-(+De)/ghux'-(D620)
  [l:ghar(Kl),gher(Bq)]

11§5.tenir(un mal etc.)

/avoir (mal etc.)   day-/ingha-(L-81),yaghiy-(+De)/iqer'h'-(D677)
  [I:day-,xaf-(Kl);deg-,xaf-(Bq)]
  [ML-71;"yaghiyyi..." (frald,faim,sommeil)]
  [L-149;"yagh-i" (ingha-i) xsa"=je suis malade]

11§6.haver de,caldre

/devoir,falloir   ixes-/iqqan-(De,KA)/iwata-(D879),lazem(D472)
  [Cal36:xes's')|I:rabud|(De:)|ML-39,77:labudda]

Molts estats s'expressen en amazigh per mitjà d'un verb que es conjuga: (v.les seccions 16 i 17 corresponents als adjetius)

11§7.ésser gran

/être grand   megħar/imghur,imqqur(De)/imghur,umghur(D508)
  (I:emmħar)   (iv.1694.gran/grand)

11§8.ésser petit

/être petit   mez'i/mz'i(De)/imz'i(D591)
  (I:enzi) (CH04.86:C-imz'iy)
  (iv.1695.petit/petiti)

- 11§19.ésser fort
 /être fort   *seh'h'/seh'h'(De), duss(De)/seh'h'i(D911), ejhed(D363)*
                       [I:ejhed]
- 11§20.estar malalt
 /être malade   *hrec(I,LH:R)/ad'en;LH:S,C,RH), hrec(RA)/ehlek(D290)*
                       [De:hrec, ad'en]
- 11§21.ésser estret
 /être étroit   *h's'er/d'eyq/dyeq, d'yeq, idyiq(D166)*
                       [I:h'sar] (De:qsser) [D666:eqned']
- 11§22.ésser feixuc,pesant
 /être lourd *dger(+I)/z'd'i(De)/qgejmer' (D657), awen(D867), az'ay(D964)*
                       [D827:etgel-être lourd,péribile]
- 11§23.ésser lleuger
 /être léger   *fsus(+I)/fsus(De)/fsus(D231)*
- 11§24.ésser ple
 /être plein   *(e)ccar/' ammer(De)/acar' (D103)*
- 11§25.ésser calent
 /être chaud   *h'ma/ergh(De), h'mu(De)/z'ghil(D951), eh'mu(D322)*
                       [I:ch'ma] [De:v."chauffer"]
                       (v.calent/chaud.16943)
- 11§26.ésser bo
 /être bon   *sbeh'/'adel,fulk(i)(De)/ggerrez(D278), elhu(D448)*
                       [Gal38:s'bah'1[I:sbeh'1] [Bkr:iz'ill]
                       (CH84:C-fulk(i);Q:cbeh'(ar))
                       (v.16633,17526)
- 11§27.estar cansat
 /être fatigué   *ah'er(L,LH:R)/erm/ggeh'mari(D252), fferkes(D224)*
                       [LX-207:être fatigué-ermi(B,C)]
                       [L,De:rmi]
- 11§28.tenir fam(gana)
 /avoir faim   *elluz(I)/l'l'uz'(De)/ellaz'(D471)*
                       [(B:ellaz)]S3:djaz']v.4693. [fam/faim]
                       [D471:F:ulaz']
- 11§29.tenir set
 /avoir soif   *effad(I)/xufu(De)/fad(D190)*
                       (If:tener sed-fud,fad;tener mucha sed-ruta)
- 11§30.estar prest,a punt
 /être prêt   *ifsus(I),yefses(I)/h'iyll(HA)/ haggi(D289)*
                       [De,ML:ujid(ar)]
- 11§31.ésser rar,escassejar
 /être rare   *udrus(I)/nghubu,qallu(RA)/iqllil(D660)*
                       [BB:mudrus]   [De:drus]

Secció 12* Verbs de moviment i de treball

12§1. anar

/allez uyax, xuh', rah' (Ca136,LH:ar)/ddu (+De), ftu/ddu(D126), r'uh' (D738)
[I:cah'(Bq),xuh'(K1)][Ca:rah'][ML:ftu=eller,partir]
[I:uyuc(K1),xuh'(Bq)=ir,caminar, andar][De:zaid]
[I:ir,llegar,dixigirse-exx][Tf:ddu]

12§2. venir

/venir as-d, xah'-d(+I)/acki-d/as(D)52], r'uh' (D738)
[LH:venir=ddu-d(B),ack-d][Ca:as][De:acked] [ML:int;zeke-d]
[De:akk=venir,passer][D389:akk=provenir,passer,dépasser]
[v.12§5:Q="as"]

12§3. arribar

/arriver awud' (LH;R,B)/lekem{LH,EA}/awed' (D854)
[I:awed'][De:lekem][D854:atteindre]
[Ca:xwqa'(136),xacc(137),rah'h'ag(152)]
[Ca:parvenir=dark]

12§4. fer arribar

/faire parvenir siwed' (I)/selkem/saiwed' (D852)
[De:sselkem]

12§5. tornar/revenir

dwer/verri-d[ML,LH]/dwel(D162), as(D752)
[I:adwer:regresar=aqeb][De:ad'u,waxri]
[LH:revenir=edual(R),'aid(B)][D862:welli]
[Ca:'qab(139),wallah:(141),arje'(143)]
[Ca138:dwer=retourner][De:Sedwei,ughal,walled;
v.12§2:"as-d"(R),"as"(Q)]

12§6. passar/passer

ekk(+I)/xri,ekk(LH;R,C)/ekk(D389),cewwaq(D17)
[Ca:'da(138),ekk(153)][De:ekk=rester;xri=aller en marchant]

12§7. entrar

/entrer adef(+I,LH,Ca144) /kcom /ekcem(D393)
[LH:entrer=ekcom,ekcm][D131:adef=entrer(mar,attesté)][De:ekcom][It:ekcm][De9:adef,ekcm]

12§8. sortir

/sortir ffegh(-Ca136)/ffagh,ffugh/effegh(D213)
[effegh(I,De,LH;R,B,C)]

12§9. estar-se quiet,quedarse

/restar qqim(+Ca136)/quummui(+De)/qqim(D614)
[v. qim, qqim més endavant:seure]
[I:qqim][D614:F;r'aim]
[Ca:36:demeyrer-cer]

12§10. passar la nit /passer la nuit	eps() /əps /əns (D575) [I:pernestar] [Rf,De:nes] [D575:F:ens] [Ca139:ens,ssens]
12§11. moure's, bellugar-se /bouger	əbizz(sB) /muss /mb ⁹ iwei (D57) [I:hezz=mover] [D:h'arrak(335), mmimmed' (488)] [De:bouger=ndudi; remuer=mmas] [Ca158:remuer=harrec]
12§12. fer/faire	egg(+I,Ca14?) /sker(+De, If) /eg(D246) [D246:F:egh] [D:uqem(870), axdem(890)] [De:egg] [If:egg] [By:egg]
12§13. agafar /prendre, saisir	t't'ef, ecsi /amz(ML) /et't'ef (D835, By) [I:et't'ef] [Ca152:tcef,ksi] [D392:kacceab-att:raper] [Ca148:h'art=att:raper] [De,Tf:amez'] [Ca136:p.-agh] [Ca143:s,-qebbed'] [I:tomar, alzar=ecsi]
12§14. aguantar/tenir	et't'ef(i) /amz(HA) /et't'ef (D835) [Rf:wanta] [If:aguantar, sostener:snill] [If:tener, asir=et't'ef] [De:dus, et't'ef] [RA:et't'ef-posseir]
12§15. obrir/ouvrir	arzem(+Ca151) /rzem, anef(L,S) /elli, eldi (D455) [I:erzem] [LH:lacher-erzem(R,B,C)] [De:er'z'em]
12§16. tancar/fermer	qqen/qqan(O,De), rgel/belle' (D27), zemmam(D945) [I:eqgen] [Ca157:belle'] [D:aqfel(654); emdel(86)-sans verrou] [L:ñ:fermer à clef-argel] [L:msel=enduire, boucher] [ML:agezzar=boucher] [D86:qqen=attacher] [Ca146:bcucler-qfar]
12§17. pujar/monter	ari(+I,LH:R) /ghli (ML,LH) /ali (C470), a'lay (D987) (LH:monter=ali(B)) [Ca149:et't'le'] [D839:sur un bâteau:t'l': [D:monter, être en pente-ssiwen(797), 'elleq(986)] [Ca153-ni] [De:awn,aghli] [D399:monter=kuffot]
12§18. baixar /descendre	d'd'ar, hwa(+Ca1621/gg ⁹ ez, gg ⁹ iz(HA) /weddi (D850) [I:der, ehwa] [L:S:gquz,aj'u] [De:egg'ez] [D804:s'ubb]
12§19. apujar, alçar /lever, relever	sekkar(+I) /all/ssali (D471), [I:hacer levantar] [D:hausser-ssalí(987), 'erzec(999)] [Rf:alixocar/faire monter=síri] [ML:int:t-] [De:asi:int;tt-] [Rf:olixecar/hausser-kkar] [Ca145:soulever=hezz]

12§20.abaixar /baisser,abaisser	sehwa,seder(I)/zzugz,h'dex/ssider(D152) (I:hacer bajar) (De:baisser=Add,zdex) [D545:ssenduder]
12§21.travessar /traverser,franchir	zwa/ezger(De)/ezger(D935),qeddem(D649) (I:un riu etc:zwa:traspasar-effagh) (Cal56:z'wa)(D935:F:ejjer)
12§22.avançar,passar al davant /devancer	izwar/ezwur(De,If)/qeddem(D649) (L:zaid)(ML:précéder=zwaz)(Ml:int=taguz) (I:ezwar:avançar=erni)(I:preceder:izzar) (Cal54:izzar)
12§23.avançar,anar endavant /avancer	uyar għar zzat/itti,qeddem(I:)/qeddem(D649) (I:seguir adelante-ugax għar ezzat) (KA:izwir)
12§24.aturax-sc,estar dret /s'arrēter,être debout	bedd(+I,Cal44)/bedd+l-122/bedd(D7) (ML:bid-s'arrēter,être debout) (De:bedd,bidd)
12§25.aturax,fer posar dret /arrēter,mettre debout	bedd/bid/ssebdded(D8),sgen(D262) (I:detener:sebdded) [De:sbedd] D262:a.,laisser dormir
12§26.inclinhar /pencher	senned/knu(HA)/meggel(D489),mal(D496) (De:sc baisser, se pencher:knu) (I:adar) [D409:se pencher:knu] (D409:ekau-Għad)
12§27.caminar /marcher	uyar/zzigiz(LA,De)/ddu(D126),lh'u(D450) (I:uyar(X),ugur(Bq)) L:marcher-ugur(R),ddu(B,v.anar) (Cal.156:ujur) L:zduu,naegħ-marcher [e'urf(Ga.138)] (D126:F)
12§28.coixejar /boiter	zah'h'af(I)/sbid'er/squader'(D650) (I:zah'h'af(R);h'id'er(Bq)) D719:rejdel,srejdel (L,149:shirjdel,sbidix(Tlit,Taz) D335:sh'rijdel=ranguejar) (De:sbid'er') De:b.liegħement-squar/int:sgutu) If:sgutu)

12529.passejar
/promener sara(+I,Ca,140)/mmarri(De)/mezreh' (D515), b'ewwes' (D347)

12530.nedar
/nager fteh'/`aum(Be)/`aumi(D1008)
(SB-fdeh') [S290:slyef(tasiwit-Siwa)]
(De:le mot "aum" est grossier chez les Berabers)

12531.volar
/voler,s'envolerd'd'uw/firri(De),aill(Be)/fferfer(D216),afeg(D195)
[Ca162:d'u];!;st't'au) [D216:F:foreret]

12532.correr
/courir azzer(I,Ca144)/azzel(+De)/azzel(D940),crured(D105)
(D:courir,déaler,galer-cesser'ser(787),zzerzer(952))
[D940:F](D105:F:h'rured,mrured)

12533.correr/couler azzer(I) /ngi(RA) /azzel(D941)
(D:couler/cajar-sriddem(142),``enser''(993))
[D789:couler,affluer-sezzu]

Observacions entorn de 12532 i 12533

El verb "azzel" (i la variant "azzer") volen dir alhora "courir" i "couler".

12534.succeir,passar ms'ar/ej'r'u(De)/d'x'u(D180),jne'(D374)
/arriver,survenir [Ca136:arriver=msar](D:elfu(445);mel(495))
[I:(persona)cercer;mejor](DB14:advenir=s'ar',sir')

12535.posar,deixar sers(I)/sets(+LH,De)/sets(D733)
/poser,déposer [Rf:pesar-sars](D733:ambre:ssers,esres)
[Ca151:p,sars](I:H:poser-sers)(R,B,C)]

12536.deixar/laisser ejji(+I)/ajj,fel,xa/ej'j'(D356)
(De:I,,abandoner-fell)(D260-9;saig'er,ssag'ri)
(De:I,,permettre:ajj)(D356:F:ei)
(Ca159:abandonner(village)-xra)
[Ca162:hta]

12537. cobrir/recouvrir	dex(+I;/del+De)/del(D139) [I;5:del=couvrir] (D713:r., boucher=argel) [ML:del]; D359:r., d'un enduit-jabber)
12538. ficar/mettre	egg(+I)/eg(+De)/eg(D246) [I;fer encrar=videf,egg] (D246:F; D266:ger=m., introduire] (D696:ekk-mettre,placer;F [Ca149:xca]
12539. triste /tirer,enlever	jbed,kkes,ayem/kkes/ekkes(D422) [I:uitar=ekkes] (De:ster=kkes) [D422:ssukkes;F] [I:sacar=sufagh] (De:enlever tout-zunzu) (Ca,150:tirer-jar'r',jbed) [De:tirer=ssef] (Ca:enlever-hdef(150),kkes(146))
12540. començar /commencer	bda(+I,Ca156,136)/bdu(+CHB4.65,ar)/ebdu(D8) (De:ebdu) [De:c., naître:ekker(412),lal(437)]
12541. acabar /finir	kammer,qda/keml/kemmel(D406) (Ca:terminer;kammer(152);qd'a(136,147)) [I:terminer=qd'a, acabar=kammer] [D:ssali(471),extem(920)] [De:kemmel]
12542. omplir /remplir	ccar/ktur(HA)/acar',tctcar'(D103) [I:eccar] (De:ktur,'ammer) [D:ssanghel(570);swarwer(572);xlu(895)] (Ca,159:'ammar,car') [L:82:tkur]
12543. buidar /vidar	sexwa/xwu(ML)/efz'ed'(D20),amir(D511) [I:exwa,sexwa] (De:ssanghel(570);swarwer(572);xlu(895)) (Ca,148:ar) (De:ssugu)(H:ssugu,sxwu)
12544. abocar /verser	fazzeht(+I,Ca150)/ffl(I:82,HA)/fer'r'egh(D226) (Ca150:kabb) [Ca147:v.,épargiller=zegha'] (Ca152:renverser=negreb) [Ca151:nghr] [De:effi] (H:griwel =renverser;ffl-verser) [L:int:t-]
12545. tocar /toucher	h'ada(+I,Ca148)/gger(I:122)/ed's(D183) [De:egger] (D:mast(519);nnal(564)) [D183:F:ed's]
12546. portar(transportar) /portar	eysi,eysi/asi(-De,I:369)/bibb(D2) [I:eysi]

12547. portar (fer venir) /ramener, appporter	awi(+, I, Cal48) / awi(+De) / awi(DB81), awiwed' (DB52) [conjugat amb particules de direcció: "awi-d", "awi-n"] [LH: appporter=awwi-d(R, B, C)]
12548. agafar (cami, direcció) /prendre	ssudu / amez' (De) / ar' (Ry) (D696-err)
12549. llançar, tirar /jeter, lancer	ndur, nd'er (LH:R) / luh' (LH) / lewweh' (D467) (I: ender) (D:cit(103), lewwat'(468), t'eyyec(845)) [LH: jeter-ger (B)] [DB13=jeter_victim,-r'ella'] [d'egger-jeter:CH84,54:Q;d'egger'-jeter, repousset:D173] [Ca:137:tirer_brosquement-nder] [D583:nt'er'-jeter_a.terrel] [Cal48=jetar=razyed] [De:j.loin=tella';j.près-ger] (D967:l., envoyer promener-zze'lell, zze'lelli)
12550. colpejar, picar /frapper, battre	wwet(+Cal48) / ut (+De) / wet (D678) (I: uwet) D: debbez(130), demmer(144), sgerbe' (272), >> >>eh'bek(300), waddac(B51), zahhed(937) [Cal60:battre-fare] (CH84,32:Qteuwec) "farc" (v. 14542. castigar/punir)
12551. trencar /casser, briser	r'r'ez' / erz / e'r'z' (D795), q'rex'r'em (D677) (L424; er'r'z izmaz-briser l'izmaz) (D795:F:erz') [Ca: harrem(145), arr'(150), qdu(158), ceqqef(159)] (I: romper, quebrar, erz, arrez) Datec'z": rompre le pain=ferk'és) (O: se casser=er'r'ez'(794), erzetz'z'(794:F), eq"z'em(677))
12552. unir-se /s'unir	mun(+I) / mun(De) / ddukel(D)36 (I: rapiegar, reunir=garu, mun) (I: unir, juntar) (M: réunir-mun) [D136:F] (R: tafegir, unit=mun) (D: unir=erdi(931), sduk'e1) (ajouter-ernu(D720); arni(Cal52, R5)) (H: unir-se a alg'u, acompañar) 'v. 1392. marni-neixer; 1354. arni-augmentar)
12553. arrençar /arracher	kkes/ssukf(De) / eq1' (D664), ssent'eg (D582) (Cal43:h'ardeg) (De:tirer-ssef) (I: qata', sencaf)
12554. punxar, picar /piquer	jjuw/eqqes (De) / eqqes (D681) (I: pinchar-ejju; picar-reqqes) (D681: piquer, mordre) (Cal44:qqes) (L: 275:g'i-piquer, aiguillonner) (R: piquer(animal); qqes) (De: aiguillonner-anzal)

12555.fugir /fuir	arwer(+I) / rwel/erwel (D740) [De:rur,ruel] (D740;F:eruel)
12556.saltar /sauter	ndu/aki/ant'eg (D582), neggez (D557), x'eh'h'el (D717) [I:neggez:ndu(Bq)] (De:ond'er) [Cal37:nd'u] (L-122:md'u); l:rat'ox=bondir [Cal61:ngex]
12557.caure/tomber	ud'a(+LH:R) / d'er(+LH)/d'er (D179) [Cal62:wd'a] (De:d'er') (LH:tomber=tutti,hd'u) [I:swda] (D:t,s'abacce=q'anamc,g'henni(265)) [CK84.25:Q:ghli]
12558.allargar,parar /tendre	sigh/x'x'el(L-122) / ez'x'el (D940) [I:alargar,la.mano.para.saludar=sighd] [De:ged] (L-122,0940=allonger,tendre)
12559.recollir,aplegar /remasser	ecsi,jme'/ egrui(Be)/ ejme' (D370) (I:yaru(Xl),garu(Bq)) [D:ekkes(423),h'imect(3451)] (Ca;jru,jme' (150),reqd'(160)) (ML:remasser=amun=rasssembler;Cal48) (v.12546."ecsaipportar")
12560.vestir /vêtit,habiller	and',ired'(LE,I) / els(LH,XL)/ssels (D464) (LH:se vêtir=ars,ans(B)) [NL:la(int:lessal)] [Cal50:h'res] [De:se vêtir=els:habiller=ssln] [D:els=se vêtir]
12561.despullar /déshabiller	kkes arrud'(+I) / ékkis lh'awaic (De) / D= [I:f:despullar-se;kkes arrud'](I:Bq:reghda)
12562.lligar /attacher,nouer	qqen(+Cal49,I) / kerf,ass (ML),kerg (ML) / arez (D745),eqgen(D667) (LH:attacher=eqgen(R,B,C)) [L:5:aa,qqen] [D407;a.,seerrer=akmes] (L:364:aa-lier,accacher)[cidd-lier:CH64.55:Q;cudd-lier,attacher:D75] [De:attacher=kerf;nouer=keds;at,solidement=ass] [D407:F:ekmes]

12563. desligar /dénouer	efsi (I)/ fsi (ML,De)/ efsi (D234) dejixer ener,;lacher-arrxu(Rf),erzem(LS,De); I:soltar-erzem(K1),urzam(Bg); D;délier,défaire; Ca162:lâcher-draq(?)
12564. tallar /couper	qess(+I,Ca148)/bbi (ML,De,LS;B,C)/ ebbi (59),egzem(282) (LE:couper-gzem(R)) L:364: fb1 (D:676=eq'red',qr'ut'ef) (De:ghera)
12565. degollar /égorger	ghazs (Rf,I), ghera (LM,R)/ ghera (De,LM;B,C)/ sukk (D389) (Ca162:ghars') L:ghres(int:aqrus)-égorger D389:suk deg; (Sz198:ezlu;(D680:seqr'es-casser,d'echirer) v.1256(ekk,sukk=passer)
12566. acostar, apropar /rapprocher	qarreb(+Ca156)/az' (-d,-n)(De)/ az' (D9251,qer'r'eb(D6731) (I:acerarse-ad'es,qarreb)(D:eh'rur'zem(337),samit(778)) (I:acerca=ad'es)(De,D925:être proche) D925:f:shet')
12567. trobar/trouver	af(+Ca148,11)/af (De,LM;B,C)/ af (D)88 (I:hallar)(ML:affilat:taff)
12568. perder /perdre	weddar(+I)/jlu(+De),lah' (+De)/ aser (D814), wedder' (D851) (Ca155:d'myye'(ML:jlu,lah'-égarer,perdre) D719:er'jeh') (Ca147-xe'sar') (De:on dit quelquefois:udder)
12569. equivocar-se, errar/ se tromper	exdat(I)/mnezzxi(CH84.67,De)/eghled' (D610,CH84.67), esghel (D935) (Ca156:xda;(De;manquer,ne,pas,atteindre=ut sah') (I:equivocar-se,confundir-se;aghred; (I:f:equivocarse,sufrir error-mezzi)
12570. buscar, cercar /chercher	arzu(+Ca156)/seggel,segel,telli/ nadi(D542) (I:arzu,cuc(Bg));(D:r'z'egwi(936),qalleb(661),h'ewwes'(347); (LM:errzu(R),izir,xzu(B),siggal(C))(De:siggei) v.12570,(seggiu-aconseguir)
12571. aconseguir, assolir /atteindre, obtener	h'art,awed/elkem (De)/ awed' (D851),lah'eq(D451) (I:erh'eg,sah')(D234:ac..exportar-se-glu,segglu) (D851:F:aud')

12572. encendre /allumer	saregh/sergh (EA) / sigh (D598) (ML, De:ssergh) [Cal48, T:sigh] v. 12573. (ssergh=estalfer)
12573. apagar /éteindre	sesi(+z)/esxi(z-81)/ssensi (D575), ssensi (D909) (ML:seens:éteindre-xsi) (D909:s'éteindre:esxi) (Cal40:s'éteindre-xsi) (De:ssensi) (D909:F:eghs)
12574. escalfar /chauffer	sih'mat(I)/sh'amu(L-81)/eh'mu(D322), ez'z'ghel (D951) (I:també:ezgar, weqqah'=quitar el frio! (Cal40:se chauffor=z'gher) [De:ssergh] (I:també:zizman(Bq) (D949:z'z'iz'en=se.chauffer) (De:étra, chfe, fortement=h'mu)
12575. cremar, encendre's /brûler	sh'arq/jder (ML, De)/r'egh (D730), ezzu (D925) (Cal41:être brûlé=cméd') (D429, 430:ekwu, ekwl) (I:encmed', seh'arq) (D:ced'(120), eh'req(3338)) (LM:être brûlé=argh(R, B, C,) D730; F:eragh) (D925; F:ezz) (Rf:cremar, calar foc a:saregh) (De:kméd') (I:exmed', seh'arq) (I:quemar una herida:eqqed) (Rf:cremar (fer una cremada):qqed) (CH64.12:Q-ergh) (De:rôtir sans précaution=knef)
12576. ballar, dansar /danser	ecdəh' / h'uç / ecd'eh' (D77), er'deh' (D707) (Cal38:cd'eh') (De, CH84.19:ziyyəs) (D732; er'qəs) (I:ecd'eh')
12577. cantar /chanter	cnu, ini izran, ghennej/ ttikir (De) / ecnu (D97), sənu (CH84.43) (I:ghennej(K1), 'yer(Bq)) (CH84.43:G-irir) (D:cəwweq(117), ghennit(618, ar1))
12578. jugar /jouer	irax / uxar (LH:B,C) / urar (D695) (I:izrar, urar(K1), a'yer(Bq)) (D973:əl'eb; Cal55, 162:uxar (LH:R)) (De:la'ab, eh'd'er)
12579. allunyar-se de /s'éloigner, être loin	ugg'ej(+I)/aggug (De) / exd'u (D892), t't'ixxerr' (D881) (Ca-ag'j)(139), be'ed(157), d'arrag(168))
12580. viure/habiter	ezdegh(I) / zd'egh / ezdegh (D930) (v. viure/vivre, 12511 (De:zdogh) + 13524)

12581. enterrar/enterer	ender(z)/md'el(+De)/ ent'el(D582) [I:int;net't'er] [Ca]55:nd'er]
12582. pesar/peser	wzen(+Ca147)/uzen(+De)/awzen(D884) [I:wozen](D884:ar.)
12583. separar/séparer	ebd'a(I)/bd'u/ebd'u(D11) [I:separar,divider D11:F:ebd'u] [Ca]48:zer (D51:s.,distinguer-ébrez) [D51:F:ébres]
12584. construir,bastir /bâtir	sizi,bna(+I,Ca157)/bnu(L:5,De)/ebnu(D28) [L:també:es'ite(Dj.Ne(ousa)) D28:ar.]
12585. malmenar,fer malbé/gâcher	erz(I)/sexser/mexsur'(D908) (D908:ar.)
12586. espatllar-se /se détraquer,se casser	rrez'(SB)/erz(HA)/mexxud'(D799) (D799:être gâché)
12587. adobar/réparer	'der(Ca147)/*del/r'eqqe'(D732) [Ca150:obar'1 R:endregar] [De:'adali]
12588. utilitzar/utiliser	sexkar/ eg (I*) / stenfa',sexdem(Hy) [I:es'rah',eh'ra](De=e)(D-e)(Hy:se servir de; [I:f:ser D!]) [D673:stenfe'=tirer profit] [HA:ga-s;(une personnel=xdem)]
12589. netejar /nettoyer	sezdeg/sghus(HA)/ebrez(D51),efred'(D220),zzizdeg(D929) [De:être nettoyé:gh*ə] [D227:n.,émonder/çndreçtar=efras] [I:estatlimpio=czdeg] [D51:v,12583][D929:n.,Vanner; [HA:netejar,rentar-allí] [D929:F:être propre-izzaq]
12590. banyar-se /se baigner	a'um(I)/*umm(De)/ucuf,ccucef(D78),`wm(D1008) [Ca143:'umm](D969:b.,plonger=e'bubad',e'lù'el) [L-150:'um,cef(C)] [D1008:sc b.,nager/ar.]

12691. <i>rentar/laver</i>	<i>sard/sired</i> (L:82), <i>ssird</i> (+De) / <i>ssired</i> (D706) (I:rentar-se,dutxar-se-sard arrimet)(D706:F:irred) (I:sired) rentarse:irid(I), ruc(ML:75)(D944:ez'lit)
12692. <i>esbandir/rincer</i>	<i>szir</i> (Ca146)/De-Ø / <i>alil</i> (D437) (I:serir)(D437:F:lelluet)
12693. <i>eixugar</i> <i>/essuyer</i>	<i>zeyyef</i> (Ca157) / <i>sfed'</i> (De), <i>ziyyef</i> (De, ar) / <i>esfed'</i> (D760) (I:emseh'=secar)
12694. <i>assecar</i> <i>/sécher</i>	<i>ncef</i> (Ca137) / <i>ghar, ezzwu</i> (De) / <i>encef</i> (D540) (I:azagh)
12695. <i>moldre</i> <i>/moudre</i>	<i>h'rii</i> (+Ca155) / <i>zad</i> (L:81), <i>ez'd'</i> (De) / <i>z'ed</i> (D928) (I:zed,h'erii) [D928:F:ez'ed]
12696. <i>cosir</i> <i>/coudre</i>	<i>xiyed</i> (I)(ar) / <i>gnut</i> (L:82) / <i>xid'</i> (D913, ar) (Ca145=xeyyed')(I:gnut)
12697. <i>emprovar, provar</i> <i>/essayer</i>	<i>jarreb, qelleb</i> (I) / <i>arem</i> (ML86, 88, De) / <i>jer'x'eb</i> (D378) [jarreb Ca157,qedjab Ca149,'ayarCa147]
12698. <i>escombrar</i> <i>/balayer</i>	<i>fard, sekk tamadwast</i> / <i>ars</i> (De), <i>es'fed'</i> (De) / <i>efz'ed'</i> (D222) (I:fared')(Ca157:fard') [D:d'umm(177);ens'eh'(579)]
12699. <i>guaxir/guérir</i>	<i>genfa</i> (I,LH:R,Ca139) / <i>jji</i> (De,LH:B,C) / <i>ssah'lu</i> (D317) (L-149;jji-être guéri,bien portant>>D79:acfu(intr.)>>jujji=guérir;
12700. <i>coure/cuire</i>	<i>seng°/snw</i> (L:81), <i>snw</i> (ML) / <i>ssabb°</i> (D3) (Ca161:seng°) [De:ssenu][De:rđtiz,cuire-snw] (I:sennen)(ML:ésser cuire-snw)
12701. <i>bullir</i> <i>/bouillir</i>	<i>seng° deg waman, stextex/sis</i> (De,L:81) / <i>erkem</i> (D722), <i>awel</i> (D862) (I:també:wus(Ghat),sues,sus(Touareg),>>(D830:bouillonner(intr.);stextex) aber(Hzab,Dj.Nefouss),terter, textex(B.Snows),>> D722:F:rukmet) barbex(Tiici),aizag(Zaouia),esfi(B.Iznaderi) (Ca139:dégager des bulles-stextex) (I:startet(trans.);stextex(intr.))

12§102. <i>fregir</i> /frirə	<i>qra(Cal51)/qlu(De)/ eqli(D664)</i> [I:aref]
12§103. <i>educar,pujar</i> /élever,éduquer	<i>syem/zebbu(De,LH) / ssenker(D413), x'ebbi(D698)</i> [I:ctier=magami(Bq),esyam(K1)] [De:él,també:rebbi] [LH:élever(enfant)-sign(R),sgem(B)] [I:educar,instruir=rebbha] [De:éduquer=uddeb]
12§104. <i>treballar</i> /travailler	<i>xdem / cghul;De/ axdem(D890)</i> [Cal56:xdm] [D100:ecgh'el=être occupé de:>> [I:xdem] >>personne qui travaille:acegh'li]
12§105. <i>caçar</i> /chasser(animaux)	<i>eymer / g°mer(De)/ s'egged(D817,att)</i> [Cal45:jmar] [B8:jemmar,eymar] [I:egmer(Bq),eymer(K1)]
12§106. <i>pescar</i> /pécher(poisson)	<i>h'adjeq,eymer / eg°mer(De)/ s'egged(D817)</i> [Cal45:jmar] [I:egner(Bq),eymer(K1)]
12§107. <i>disparar</i> /tirer(une arme)	<i>wwet / ssufeghi(Def)/ q'er'r'es' (D680)</i> [I:qara,wwet etqata,sufugh] [Def:tirer un coup.,*faire sortir]
12§108. <i>llaurar</i> /labourer	<i>cerz(+I)/ kerz (+I)/ ekxz(D422)</i> [L:280:també:kizz,ekrez,ekrez,ekrez] [Cal56:catz]
12§109. <i>poar/puiser</i>	<i>ajem(Cal56) / ag°em (De) / ag°em(D259)</i> [I:sacar...-agem(Bq),syem(K1)]
12§110. <i>regar,ruixar</i> /arroser	<i>ssau/ssu I+Def/ ssaw(D796)</i> [I:sesau];Def:une chambre,une cour=x'uoc] [Cal52:sw] [L423:irriguer] [D704:s.,esperger=x'ucc] [Cal58,I:rasperger-ruce] (v.beurre/boire 13§11)
12§111. <i>sembrar</i> /semer	<i>zar' (+Cal61)/sukfs(HA) / ezre' (D959)</i> [I:zara'] [L:272:també:quifs] [De:ger smud,zemzer]
12§112. <i>segar</i> /faucher	<i>mjar/ mger(HA) / h'ecc,h'ucc(D302)</i> [segar/moisonner=mjar(I)/mger(KL)/emger(D489)] [De:faucher=mger](L:364:moisonner=mger) [L:275:h'ecc:també:ku(B)]

12§113. plantar	
/planter	<i>z'z'u(+Ca161)/z'z'u(HA,L5:B,C) / ez'z'u(D925)</i> [LH;planter=zzu(R,B,C)][L:423;z'z'u,ader] [I:zzu][Oe;ez'z'u]
12§114. pasturar	
/paître	<i>arwes(+I)/eks(LH:B,C) / eks(D424)</i> [I:arwes=pacer;apacentar=arwes][LH;faire paître=ras(R) [I:pacer=ehda][L:364:gli=conduire les animaux,les pousser) (De:têtre au pâture=ferd;conduire au pâturage=eks]
12§115. batre la llet (per a mantega)	
/battre le lait	<i>sendu/sendu/ssend,asendu(D541)</i> [I:send,int:seneddu][L:ndu-être battu(lait)] [De:battre le beurre-send]
12§116. moudre,trinxar	
/moudre,broyer	<i>h'ri / ez'd'(De) / z'ed(D928)</i> [I:zed,h'erit:triturar=enghed]
12§117. barrejar	
/mélanger	<i>rwi/xelled'(L:5) / rewwen(D740),exled'(D896)</i> [I:essar,xelled';[ML:xeld'] [Ca148:xedjed'] DeS:semmerai]
12§118. triar	
/trier	<i>fazni(-Ca144)/g'es(L:821,fern(ML) / efren(D225)</i> [I:limpiar granos=fazni][De:estri][D929=zzizdag] [I:escoger,coger=xed'ari][L:g'es(int:uqas); [D929:F:izzag]
12§119. garbellar	
/cribler	<i>sifif/ siff(L:82) / ssistidi(D795)</i> [L:int:sifif] L:364:vanner-zuzzer,s'fu] [I:cribar,cerner grano=siyar:harina=siff,siffof] (D795:v.Dc12§118)
12§120. sedassejar	
/tamiser	<i>garber(Ca146) / sseff(De) / ssiff(D187)</i> [I:tarizar:siff][D624:ghgher'bel]
12§121. cavar/creuser	
	<i>ghez(+I) / ghez(HA,De,L:5) / eghz(D634)</i> [L423:piccher-xdem(ida Gounidif)][L423,CH94,22:ghez=creuser) [Ca149:aghz];[I:engac][D634:creuser,fouiller]

Secció 13* Verbs de funcions

13§1. viure

/vivre

ddar(+ca) / dder(LA) / edder(D151)
| LH:vivre=ddar(R,B,C) | [ML:dder-être vivant)
(De:être en vie;dder=mantenir-ser-'aic)
(I:pasar y mantener la vida.Ca;39:'aic)
(D97)=mantenir-se:'aic) | D151;F:edder|

13§2. néixer

/naître

marni/lal(De) / lal(D437)
(I:exrek) | D412:ekker=se lever,grandir;
'Ca138:xrek' v."erni";1364,"créixer",12522,"avancer"

13§3. parir

/accoucher, enfanter

aru(-I,Ca) / aru(+De,LA:B,C) / arew(736),nnufru(55);
(D698:erbu=accoucher,gåter) | D733;sars=accoucher,mettre bas|

13§4. créixer

/croître, grandir

megher/ imghur(EA) / imghur(D508)
| L:emgher | ;If:meqqur
(De:germer,pousser=amghi) | D484:med=grandir,grossir
(D509:mmghi=croître,pousser) | D729:nnarni=grandit,augmenter
(Ca137:mghar) | Ca137:jma] | Rf:arni-augmenter,afegir
(Ca137:pousser(bié)=ghmi) | Ca160:pousser-'arni
(L:275:fslu=croître,pousser,s'épanouir)
(v.118).ésser gran/être grandi

13§5. morir

/mourir

mmet(-Ca139) / emmet(De) / emmet(D524)
(I:emmet) | ML:mort=immut) | D524;F:emmet;
(Ca138:fna)

13§6. matar/tuer

negh(-I,Ca) / negh(De) / negh(D567)
(D940:ezlu=tuer,égorger)

13§7. dormir/dormir

t't'es/t't'es'(De) / t't'es'(D182),gen(D262)
| I:et't'es) | De:et't'es';(D182,D262:dormir,être couché)
| ML:gen) | De:se couche=g'en,g'un|
| D:dormir profondément-cax(118)eghr'ur'ed(625)|
| D889:xxuc=roncar,clapar,fier non-nat|

13§8. somiar/rêver

arj/ wzag/ azgu(D712)
(I:arja;urja(CL)) | De:wareg|
(De5:arji,num.,urja,ardji;

13§9. menjar/manger

ecc(+I,Ca) / ecc(+De) / etetc(D68)
(Ca146:manger goûtement=s'ard')

13§10. tenir gana,tenir fam

/avoir faim

djuz/l'l'uz(De) / ellaz'(D471)

		[I:eliaz=padecer hambre];D471:F:ulaz') [Ca)38;d:jaz']
13§11.beure /boire		su(+LH;R,Ca:55)/su(+De,LH;B,C)/ssew(D795) (I:suu,sw)(D795:Fre-su) (Ca:boire d'un trait-dardar(145).jghem(146)) (Rf,Ca143:boire (un animal):ward)
13§12.respirar /respirer		err ennefs(I)/sunfes(L:123)/enfes(D552) (HH:arr nnofs)[If:ennefs,(Tf:neffes) D:ennefs] (Tf:souffler-sunufs,ssunfus)
13§13.tastar /goñter		qedjab/md'i+-De)/e' r'ed' (D999) (I:qelleb)
13§14.olorar /sentir		camm(I)/kd'u(+C884.45)/camm(D941) (De:sentir,flairer-ekdú)(De:sentir bon-ejju) (SB:camm);D716:sentir.exhaler=rak',rih'(tar); (HH:camm) D716:faire sentir-stik')
13§15.padir /sentir mauvais		era'ed'(SA,DeS)/j'j'u(la)/ud'ud'(D171) (D:itte'te',tre'te')(831),dde'de'(167),iuh'(196) (I:heder-ura'ud') (LH:sentir mauvais-ers'ud'(3)) (DeS:ezfer)(De:sentir mauvais=ej'j'u)
13§16.beure(animal) /boire(animal)		ward /h'elb(if)/er'bet'(D702) (If:beber en el hueco de la mano a lenguetadas)
13§17.abeurar /abrever		sessu();ssu(De)/ssew(D796) (I,De,O;també "regar") De:ssum iv.beure/beire,13§11)
13§18.xuclar /sucar		zem(I)/ssumm/summ(D777) (I:també-sum(Bq)) De:ssum (SB:xuclar-sum;escorrer=zem);>> >>amb la llengua:zrah') v.13§19."ssum"
13§19.mamar/téter		et't'ed'(I)/ssumm(De)/et't'ed'(D835) (Ca158:t't'ed)

13§20. brostejar, pasturar
/paître, brouter   hda(-Ca.15c)/ferdir(De)/eks(D424), lemmem(D453)
[I:pacer=ehda] [D§29:Fteimer]

13§21. despertar-se
/se réveiller   kkár/ak^oi(L:122)/ekker(D412)
[Ca.136,137; se lever-kkár] [D412: se lever]
[Ca.138; se réveiller-faq] [De:duy]
[I:despertar-faq]

13§22. despertar, fer llevar
/réveiller, faire lever sekkar/seenker(HA)sak^oi(L:122)/seenker(D413)
[D413:ssker-lever, faire lever] [peu us. aux AM]
[De, HA:sduy]

13§23. llevar-se/se lever   nekkar(i)/nker(De,L:122)/ekker(D412)
[L:ncker,nker-] [D412;F:enker]

13§24. habitar, viure
/habiter   zdegh(+LH,Ca)18/zdegh(De,UK;B,C)/ezdegh(D930)
[I:ezdeğ]

13§25. cansar-se
/se fatiguer   ah'erx(+T)/xmi(De)/ursun(D734)
[Ca138:ah'ar] [D:être T:ğgeh'mer(252)immetate(70)
əfəəl(169),ə'yə(1010)] [D734;F]

13§26. descansar
/se reposer   aryyeh'/sunfu(De,L-82) /sgunfu(D264)
[I:artah'](D:reyyeh',er'tih',stertih',erəh'si(744)]
[Ca139:zyinfa] [D976:ate'fu] [D264;F:ğunfu]

13§27. seure
/s'asseoir   qqim(+Ca138)/qim(L:82), ggawz, skiws/qqim(D614)
[I:eqqim] [De:sekkus] [L-122:qim, gaur]
[CH84,74:C:qqim]

13§28. plorar

/pleurer	xu(+1H,i)/allat(+De,LB)//xu(D695) [I:erc,ru][I:E:pleurer-all(B)]D469:p.,crier=mmele] [L-149;emummel,ndex=gémie,sc plaidre) [D:pleurer un bâbê-wwe'we',swé'we'(885)]
13629.riure,somriuxe	
/rire,sourire	dh'ac /t's'a(L-123) /ed's'(0183) [I:edh'ac](ML:tes's'a)[CH84:35:C-d'essa;Q-ed's] [HB:dh'ac][De:d'es's'sa][D:ricaner,r.aux éclats-kkeh'keh'(399),>> [I:sourire=bissam,affirmer] >>kkexkex(430),xe'ke'(432),ske'kerr(434),>> [De:sourire,retenir envie rire-zamzagh]>>kke'weww(434),nnchneh(558),>> [De:ed'h'ec,ed'h'eç.ed's'][D183:F:et's]>>sneh'neh'(559)
13630.escopir	
/cracher	susef(+I) /suefs(L-123) /susef(0759) [Ca155:susf](ML:ssufs)[De:s's'ufes][0587:exam,nexxem]
13631.tossir	
/tousser	usu(+1,Ca138)/skuh'u(L-149)/ugu(D752) [D:tousser par quintes-ggeh'geh'(252),ske'keh'(399),>> [Ta:tusu][De:tétousser-k'h'h'u]>> sneh'neh'(559)]
13632.trémolar	
/trembler	arjiji/rigid(L-149)/ergigi(D714) [De:rigidy][D:eqfufi,qififi(655);er' ec(748)] [I:er'ij],eqiddi]
13633.vomiter	
/vomir	err() /mar(De) /err(D696),eqleb(0661) [I:també;nes't'at(Bq)][D:chercher,i.v.-en'uq(532),>> [Ca159:uqq][L-149:urigh-être pâle,vomir]>>ej'u(385)] [HB:arr]
13634.cagar/chier	
	bard'(+I,Ca137)/xxi(HA)/effegh(02121),e'fen(0978) [L-123,HAleufenisme)-mata][De-aller à la selle-exxi]
13635.pixaz	
/pisser	becc(+I,Ca139)/skér amancat, bzed'(L-123)/becc(05) [De:bez'd']
13636.mocar-se	
/se moucher	nsar(-Ca137)/nsax/nsar(0577),nzex(0592) [I:enser][De:enser][0592:F:enher,inslren,sinter]
13637.fumar	
/fumer(du tabac)	kiyyef/kemmi/sw(07951 [I:tabac=ekmak:kif etc.=kiyef) [Ca157:keyyef][De:j'ghem]

13638.illepar	
/lécher	erseh' (I), allegh(I) /allegh(L:123)/allegh(D458), elteh' (D476) (I:allegh=larer coses líquidas) [De:allegh] D482-amcoh' (Cal51,HB:djeqh) [Cal46:jær]
13639.mossegar	
/mordre	z'af(l) / ebbi (De) / ghez'z' [D634], ehber (D286) (Cal47:r'ef) L-123:gb1) D272-m., ronger-g'rec) (L:ger'-ronger) D634:F:egz'ez') De5:ronger-ghez'z')
13640.mossegar,mastegar	
/mordre,mâcher	ghet', ffex' (+Cal45) / ffex' (De, HA) / effex' (D244) (I:mascar-effex) De:mâcher,croquer-gaz'z' D447:elvez' (L:fez'z'-mâcher;gaz'-ronger) D244:F:egz'ez')
<i>Observacions referents a 13639 i 13640</i>	
Sembla que el verb "ghez'z'" vol dir "mossegar, rosejar" i que el verb "ffex'" vol dir més aviat "mastegar". El verb "bbi" sembla convenient de reservar-lo per al sentit de "tallar".	
13641.brillar	
/briller	isseq/smergha(De) /msergh(D730), zrurag(D957) (I:wessig, istyeq, ac'tay'ir(Bq)) D:958:zr'ur'eq (Cal52:segasq) D:cc'a'ce'(L211,cr'ur'eq;1:0),>> >> mmebar'r'eq(49) r'r'sqr'eq, ir'r'iq(731)
13642.podrir-se	
/se corrompre	urs'ed'(I) / mad'eqs(L-150) / erku(D719) (J:zambé:erca, exsar) De:xu)mu D719:F)
13643.sortir(el sol)	
/se lever(le soleil)	nqar/fau(?) / ali, ban, ccreq(Hy) (I:arid') De-o); "ali" vol dir pròpiament >> >>"pujar"/"monter"(v.12917), "ban"=apareixer(D28:at)>> >>"ccreq";cccr'eq:D10:tart=faire lever le soleil) (B:qred,ghri)(HA:taghlit tafukt(v."ghli".12917)) (If:"fau" v.13645)
13644.fer sol	
/faire chaud	wwet tfuct/semergha(I) / ettfejij(Hy) (D941:moment de la chaleure:azal;eu,m,us uzai) (De-s) If:brillar el sol Hy:le soleil brille-ittfejij (If:hacer calor-h'mu) D198:yettfejij' (EA:fa sol=tatuka;fa calor=iraga lh'all)

13545. clarezar
 /faire jour   effu:I)/tfu, ffu(LH:B,C)/attefzari, tafat(Hy)
                   [De:faire j.,être lumineux;ifu]
                   [KA;iffu lh'al(en 3e pers.sing.)]
13546. plourez
 /pleuvoir   wwat anz'az/lla unz'az(De)/ekkat lehwa(D)
                   [I:uwet anzaz] | D295:tugh-ed lehwa-il va pleuvoir
                   [D295:tekkat lehwa-il pieut];(ekkat=nt.de=wetr(D878);
                   [KA:illa unz'az(en 3e pers.sing.)]
13547. nevar
 /neiger   wwat adfer/lla udfel(De)/ekkat wedfel(C:31)
                   [I:uwet wedfer] | KA:illa udfallen 3e pers.sing.)
                   ("ekkat" ès l'int.de="wetr"(D878) || C:31;adfel yekkat)
13548. fer fred
 /faire froid   tesmed/illa usenmid',..,ukerram(HA.3e pers.sing.)/ismid'(D778)
                   [I:es'med;Iaz:es'mid'] ;(De:eg ukerram) | D778:F:ismid'
13549. bufar
 /souffler   s'ud'(I)/s'ud'(De)/s'ud'(BABA)
                   [Cal61:sud'(CH84,I1:C:Q=sud')]
13550. suar/suer   edded:I)/'ar'eg(HA, De)/eccef i- tidi(D78)
                   [Cal41:dded]
13551. dinar/déjeuner fed'ar(I)/imekli(-De)/eff'er'(D193), efter'(D239)
                   [Cal57:f'd'ar]
13552. sopar
 /diner   munau(I,Cal57)/mmensu(HA), ecc imensi(De,KA)/mmensu(D576)
                   [De:d,ct,passer,la.nuit:mmensu]

Secció 14* Verbs de percepció, comunicació i relacions

1451. veure

/voir   z'ar, wara, xem/zér(L.123, If)/z'er' (D953, Hy), wali (D863, Hy, ar)
[Ca:voir-z'ar(156), wara(1591)][De:zer']   [D863:veure-hi, percebre]
[I:zer][DeS:z'er, eqqel][?f=z'er']   [D198:voir, constater-fuj']
[ML:anney.zer, temnad][D230:voir, distinguer-er'rəzəl]
[De:apercevoir, voir=anney][D175:voir, apercevoir-d'ill]
[D340:s'efforcer de voir, fixat-s'hisseh'r'it't'ew]
[L.123:anney, manad, skaiu(rare)]

1452. mirar

/regarder   xzar, xem/smaqqal(De, If)/muqel (D509), smugel (D510)
[I:xer, suqqer(Bq), nad'ur(Bq)][D547:nad'er']
[ML:xer, smaqqal, tannay][D916:regarder, examiner-xzer'][C156:xzar][L.123:saqel][D767:regarder, chercher-sked]
[T:observar=xemmam(K1), er's(Bq), eswed']
[De:r.attentivament, r.d'en haut-agg', agg"-d]
[DeS:qel, eqqel, exzar]

Observacions referents a 1451 i 1452

Hi ha confusió semàntica en "xem" del (R) i a "anney" i "zer" del (C).
"D" també posa el sentit de "regarder" a "wali" i a "z'er".
Hi ha verbs d'origen àrab que no tenen un ús preponderant.
Els sentits fonamentals sembla, però, que es puguin estructurar.

1453. enlluernar

/éblouir   'ma(HB:ar) / 'ma(M1), sklulu(De)/ssewelles (D865)
[I:deslumbrar-ez][D865:éblouir, aveugler, assombrir]
[De:sillis=obscureir]

1454. sentir (per l'òida)

/entendre   ser(-i)/ sell(LA:B,C)/ sel(D71)
[I:H:entendre=qadj(R)][De:afeld, sella]
[M1:entendre=qfid, sella; sentir=qd'e]
[L.123:sella, afeld][CH84, 30; C=sella]

1455. escoltar

/écoutter   sh'es/sh'essu(L.123, De)/h'ess, h'esses (D340)
[I,Ca161=seri][LA:écoutter-qghed(R,B)][LH:afeld]
[I:escuchar, atender-esh'assu(K11, sennet[Bq])]
[Ca153=s'ennet'][D340:semh'ess, smah'ses=écoutter, obéir]
[D529:é.attentivament, suspesar=smugel]
[CH84, 31:Q=semh'ess(ar)]

Observacions referents a 1454 i 1455

Cal remarcar les clares i influències àrabs almenys als mots
D781:csme' i D:814:s'ennet).

14§6.parlar/parler	<i>siwer(+I)/sawl(+CH84.46,1f)/ent'eq(D583), selli (D812)</i> <i>(Ca142=ndaq) [O:sawel] (L:123:saul) [CH84.46:Q=meslay]</i> <i>(Ca156:siwr) [De:sawel,saul] [D522=mcoslay]</i> <i>[D862:siwel=dire,appeler;14§11,14§13]</i> <i>[D:siwel,sedrar,meslai:int:ssawal]</i> <i>[Tf:p..dire,exprimer=siwel,sawal]</i>
14§7.callar /se taire	<i>susem(LH,I:K1)/fiss(XL,LE)/ggugem(D259), ssusem(D777)</i> <i>(I:eghad,sqgar,estuk(Bq)) (LH:fest(B)) [D456:ivmmet]</i> <i>(L:123:fess) [De:fessa] (D839-ezekem) [D777:F:ssusem(p,1833)]</i> <i>(Ca139:sqar)</i>
14§8.lladrar /aboyer	<i>zu(+I,Ca.147), dzu(LH)/ttagh(LH,De,If)/aseaglef(D257)</i> <i>(I:ladrat-zu,eszen) (LH:aboyer-aghi+B1) [D295=shewhew]</i> <i> If:ttagh,ttagh)</i>
14§9.miolar/miauler	<i>smi`i+(-I)/sme`aiwwi(Dc)/smi`u(D781)</i>
14§10.bramar /braire	<i>sh`undart/sh`urru(De)/st`ah't`ah'(D837), sra`ra'(D748)</i> <i>(I:K1:esh`undart) [D953:z`i'er'z'er']</i>
14§11.dir/dire	<i>ini(+I,LH,Ca156)/ini(+De,LH:B,C)/ini(D5351, siwel(D852))</i> <i> forma intensiva:qqar(LH), eqqar(I)/tini(LH:B,C)</i> <i>[De5:ini:int:qar,tini]</i>
14§12.cridar/crier	<i>aghuy(Ca138)/aghuy(L:123)/sugh(D785), iz`z`if(D933)</i> <i>(I:seghuy)(D:ij`j`iq(376);et`ed'(967);sta`ta'(931);</i> <i>[L:123:c.,hurler] (De:gher) [D73]:r'r`aghwat-c.de douleur]</i> <i>[D371:f:reghuet]</i>
14§13.cridar(avisar,trucar) /appeler	<i>ragha(+I,Ca147)/ghex(+De)/siwel(D852), mmel(D496)</i> <i>[D620:gher':peu employé] (D620:eghr'et, lghr'it, ssighr'et)</i> <i>(D153:ap.,mentionner=ader) [D560:nuj]</i>

Observacions referents a 14§6, 14§11, 14§12 i 14§13

L'arrel "s-w-l" expressa preferentment la idea de "parlar" però també la podem trobar expressant "dir" (14§6:Tf), (14§11:D) i cridar (appeler) (14§13:D). D'altra banda, la forma "q-z"/"gh-z" es troba a 14§11, 14§12 i 14§13

14§14.demanar, preguntar	
/interroger	seqsa(I,Ca.147)/ seqsa(+De) /ini(D536),steqsi(D682) (D770:sal-interroger;torcuer) (Szi50:interroger,Investigar-sesten)
14§15.demanar	
/demander	etter(I)/d'alb(+De;SJ)/tter(D827),ed'leb,d'aleb(D838) (Ca.147:ttar){D927:ssuter}[D347:d..implorer-h'iwt] (Rf:exigir- ttar bazzaz) [Rf:preguntar,demanar- seqsa ,ttar]
14§16.dir-se	
/s'appeler	qqarn/ semmi(De) / eg (D246) (I:cqqar){De,D246:donner un nom (Hy,XT:li diuen=qqazan-as)
14§17.negar	
/nier, refuser	nkar/ag ^o i(HA)/enker(D562), ag ^o i(D281) (I:enkar){Dehaker'(HA:ac.=no confessari)
14§18.semblar	
/sembler, paraître tghir, arwes/exwus(De) / ed'her (D174)	[I:parecer, opinar, creer=tteghir][Hy:deher] (Ca144:d'här) [I.i.parait.que:ion,sent=fuh'(D197)] (Ca116:ghir)
14§19.mostrar	
/montrer	scen / mel / esken(D767) (I:emter (Bq);ecsən){D767:F;seken) (Ca157:scen) {De;smel,mel) (D:ezzi(963),werri(872),ssen'et(595)) (aparéixer,mostrar-scənnulif(D564))
14§20.amagar	
/cacher	xemmer(>Ca1491/h'd'u(+De)/ effer (D215) (I:se cacher-ffar(155),nuffar(137),durri(140)) (I:efferl)(De:se cacher-ergas;afegicons:egar',rkes) (D:egħbu,ghabbi(599),egħmed'(616),ermad(726)) (D215:F:effer)
14§21.adreçar	
/adresser	escen(I;Kl),emer(I)/s'efd'/enni(D992) (I:ditigħi,quiar){De=adresse}{D992:s'adresser à) v.14§19"mostrar"
14§22.desaparéixer	
/disparaître	weddar/ud'd'er(88,De)/blileh'(D24),ttwaghbu(D599) (I:zeċċil:ocultarse-ghab;esconderscennufer) (De)IV.perdre:t:mmajj[de "ju"]{D851:weddar-negħiġer,perdre} (Ca143:ghab; (I:se perdre-wec'd'art(186),tmieħ(154)) v.12§68."perdre"

14523.	acompanyar	
/accompagner		mun(I,Ca154) / mun(+De) / ddukel(D136) I:a'acaz, medduker [D136:aller ensemble] (D86:wanesi) Ca148:qubbad' [D136:f:ddukel] [D803:sc., suivre:sa'af] Ca145:suivre=d'far]
14524.	trobar (algú)	
/rencontrer		erqa(I), mun(I) / mnaggar/mmager(D490), mlil(D496) [Ca148:rqa] [De:mmigqir,miggir]
14525.	trobar (quelcom)	af(+I)/af(+De,LH:B,C)/af(D188) /trouver(qqch)
		[I:hallar]
14526.	casar-se	
/se marier		mrec/tabel(+De) / ejwej'(D382), ezwej'(D960) [I:mrec]
14527.	respondre	
/répondre		azz/wajeb(De) / wajeb(D858) [Ca152:wajeb] I:wajeb, ward xaf- err /ward xafi errid
14528.	sorprender	
/surprendre		snexre'/z'mu(HA) / afe'fe' (D245) [I:af] (De=ø)
14529.	reconèixer	
/reconnaitre		a'qer(I) / akez / e'qel(D995) [I:conocer] (De:ak'ez)
14530.	assemblar-se	
/reassembler		cebbeh(I), arwea(I) / zwaa/eg(D247) (De:irwus,rwus) [D:ecbu,cabu(71-72), ejbed(358),> > nu'e(S94), s'adi(807)]
14532.	mentir	
/mentir		skarreq/skars/skiddeb(D395) [I:skarreq] [De:skireks]
14533.	enganyar	
/tromper		h'ca/tnez'(De) / dnes(D147), eh'ci(D303), kellex(D404) [Ca145:cmet] [De:ci,, atrapar=k'and,ejlul] [I:cmet-engañar,faltando,a,juticia,o,tidelidad] [I:ghacc=engañar,faltando,a,verdad]

14634. jurar /jurer	zadj/ggall(+De) / ggall(D254) (I:ejjal)
14635. perdonar, permitir /pardonner, permettre	smeħ / s'ameħ (D154) / s'ameħ (De) / sameħ, sammeħ (D779) (I:esħħħiħ, a'fz, h'arr) [D978:t-e-fu]
14636. lliegix, estudiáx /lire, étudier	għax (+Ca155) / għex (De) / għex (D621) (I:gher) [De:étudier=aqra:int?]
14637. escriure/écrire ari(+I,Ca1521/axar+De) / aru(D697)	[D427:ekteb(ar)-escriure, dictar un document]
14638. enviar/envoyer sekki(+I,Ca1481/azien(+LH:B,C),s'afed' (ar.)/azien(D949)	[LH:envoyer=sqad(R1)] [I:enviar=sekk, mandar=sikk] (De:s's'afed', s's'lified') [ceqgħe]-enviar, engegar:D121,CH04.66]
14639. visitar /visiter	nuwju, arzef/ərzef(De) / erzu(D746), erzef(D746) (I:zer, sijjed) [Ca147:z'ur] [voir-zer'(De), z'er' (D953)] (I:v.ei.sopulcro.de.un.santħan-zur]
14640. saludar/saluer	sedjem(Ca154) / selliem(De) / sellam(D774) (I:seillem xaf-es-dar recuerdos:siwed esseram) (De:sellim fella-s)
14641. distreure, entretenir /amuser	sfarj / (De:amuser, divertir-Ø) / ssedħu(D130) (Ca140:se divertir==żhusse régaler=xarred) (I:serha) [D100:sneċi'sh, snesxa]
14642. castigar /punir	fare / `addeb, merret(De) / weddeb(D850), `aqeb(D995) (Ca160:farc=battre) [D:b'assef(342), Laqi(460)] (I:rabba, a'ddeb)
14643. ajudar/aider	a'wen() / `aun(+De) / all(D436), iwen(D1008) (Ca:'awn(148), a'edi(349)) [D436:f'ilal] [D773:titer d'embaras-sellek, salik]
14644. barallar-se /se quereller, se disputer	mnejħ/tze(ML), mmagh(ML) / emmnejħ(D567) (I:mnejħ) [De:txasxen, z'u, z'i, nnergħem] (CH84.26:O:se mattre-mmnejħ) [D567:F:nejħ]

14545. revoltar-se /se révolter	ghuewgh(:)/ghuwgh(+EA) /nafeg(D551) [De:ennafeg]
14546. esgarrapar /égratigner	zebec/zubbec/exbec(D287) [I:exbec] [De:Ø]
14547. escanyar /étrangler	jiyef(I)/eg taqqait(De)/jeyyef(D383), exneq(D903) [Ca149;jeyyef]
14548. acariciar /caresser	seh'inneb, sekk fus x/slef(L:122)/sself(D445) [I:seh'inneb] [De:h'ellei,sillef]
14549. besar, fer petons /embrasser	sudem(+ca149), mah'ac/ssuden, ssudem(De)/ssuden(D757) [I:sud'em(Bq), sud'en(K1), qemmec(Bq)] [D605], réconcilier-chafer) [De:me, la main:ssuden; au visage:ssudem)
14550. donar /donner	uc, ukc(LH)/ekf(LH, F), eff(De, LH)/efk(D200) [Ca161;ewc] [LH:donner-uc, ecf(B)] [D200;F:ekf) [I:we[uc, uk2c]] (ML:fk, xxa(int:akka))
14551. deixar, prestar /préter	ader/rdel(XL)/ttalas(D464), er'd'el(D709+F) [Ca148=ard'er] [De:er'd'el] [I:er'd'er]
14552. repartir/partager	ebd'a(:)/bd'u, at't'ay/ebd'u(D11+F) [I:tambe:rur(Bq)] [De:ebd'u]
14553. prendre/prendre	et't'eF(:)/amz(ML)/et't'ef(D835+F) [I:tomar,coger con la mano] [De:amez']

14554. faltar, mançar /manquer	enges' (I) / naqṣ, ḫeṣṣ/ḥaṣṣ'a' (D909), aqu (D637) [De:ḥeṣṣ's']
14555. tornar, retornar /rendre	err (I) / ṛar(+Det)/ṛir (D696+F)
14556. guanyar, vèncer /vaincre	arnu(LH:R) / ḥru(De,LH:C) / ḥarnu (D726+F) [I:ernu](LH:vaincre-ṛtu(B))
14557. comprar /acheter	segħi(+I,Ca152) / segħi(+De) / agh (D598), edd'u (D651)
14558. vendre /vendre	zenz(+I,Ca149) / zzenz(+De) / zzenz (D589), beyye' (D601) [D589:zenz-être vendu; F:énn]
14559. pagar/payer	xedjes(+Ca149) / fru, xels'/xelles' (D899) [I:xelles] [De:fru]
14560. cobrar /encaisser	xeres(I) / xels(ML) / xelles-d (D899) [De=Ø]
14561. comptar /compter	h'aseb(+Ca161) / h'aseb(De) / eh'seb (D341) [I:eh'seb]
14562. robar /voler (dérober)	acar(+Ca161) / akz/ak'er(D415), kur'z' (D414) [I:acer, accer] [De:ak'er] [D415; F:aker]
14563. apostar /parier	qemmar/seṣṣ(De) / xat'er' (D911) [I:xeṭṭarom, skid-]
14564. manar/commander	amar/nbed' (LH:B,C) / eh'kem (D315), k'ellef (D403) [LH:commander-h'kem(R)] [D742:t'ay] [I:=andar=eh'kem] [De:eh'kem]
14565. ordenar/ordonner	'adex/amer(De) / amer' (D511) [I:a'der]

14566.	obeir, obreure	
/obéir		ta'/d'a'u(De)/esemh'es(O340), du' (D184) [I:da'ri:t; t'a:]
14567.	servir	
/servir		sault, sexxer/eg(De)/enfe' (D553), eqdec (D648) [I:eh're]
14568.	dimitir	
/démissionner		ffegħ, smeh'/ smeh'(Ra)/sellem xallit(Ey [I, ce, D=Ø] [Hy:camha:tixer, ejjaman]

Secció 15* Verbs de reflexió, coneixements i sentiments

15§1.pensar

/pensar   xem(s uredjif).fekkat(Cal58)/kti.ghal(De)/xemmem(D900),fekker(D202)
[I=p.,reflexionar=xemmem] | D607:ghill,ghil-pensar,croire,conjecturer;
[Cal43;xem-] [Cal43-xarres'] [Ue:finna dugayyu nne="il se dit"]
[CHB4,53:C-xangem]

15§2.saber,conèixer

/saber,connaitre   ssen(+Cal49)/ssen(ML)/issin(C782,CHB4,34)
[I:ssen] | De:Imperatiu:essen,issin,issan;

15§3.creure

/croire   amen(+I,Ca157)/amen(+De)/amen(D501),enwu(D584),ghill(D607)

15§4.adonar-se,trobar

/s'apercevoir,trouver   af (v.af->(12667)
[De:s'apercevoir-fark]
[D:s'apercevoir=faq,fig(243),tkek(430);

15§5.poder

/pouvoir   zemmar(+Cal52)/zd'ar/exmer(D947)
[exmer(I,1H;R),ghil(B) | D561:enjem;ar]
[z'd'ar'(De),zder(DH)]

15§6.desitjar,voler,estimar

/désirer,vouloir   xes/iri(+De)/zesiram(D725),qelleb(D661),cayel(D120)
[I:xes];(ML,De:iri=vouloir) | D695:ira=avoir besoin
[De:désirer=z's'z'd') | D725:F:arem=essayer,goûter
[D695:F:rem=aimer,vouloir] | D120;F:keillel

15§7.agradar,plaire

/aimer,plaire   xes,(1H,I)/iri(LH),h'eml(ML)/ffeh'feh'(D196),e'jeb(D981)
[I:gustar=a'jeb] [ML:aimer-h'eml(69,72);plaire=e'jeb(51,85)]
[L8:aimer-exs(R),iri(B)] | D324:estimer,aimer-h'emml
[Cal52:plaire-'jeb]

15§8.témer,tenir por

/caindre   gg'ed/ks'ud(ML)/agad(D249),zaft(D912)
[I:wugged'(De:ks'ud') | D912=peu empl.(ar)]
[D249:tuksad']

15§9.fer por

/faire peur,effrayer   sig'ed/ssiud(De)/ssig'ed(D249)
[D:ssafge'(215);sesex'le'(900)]

15§10.espantar-so /s'effrayer	<i>nexxe`/egg`ed, z'mu(De)/efqe` (D215), ex`le` (D900) (I:asustarse=nexx'a')</i>
15§11.esperar /attendre	<i>xaja/tqel/ggani (D265), smaz'i (D964), erj'u (D728) (ca.147:ra) 'a, 'ayan! (D:a., rester-nuz'z'er' (593), qqim (614)) (De:qqel:int:t-) (D681:a., surveiller-qar'e')</i>
15§12.enyolar /regretter	<i>weh'h'ac/etg'z'ex(De)/ec`ef (D122) (I:desear, echar de menos:wah'ec) (D544;se répentir=endem) (De:répentir=etg'rez, endem) (D343:a., se plaindre=ah'issof)</i>
15§13.odian /hair	<i>carh (+I)/kerh (De)/ekr'm (D415) (Ca.147:détester=-iff) (3418:ekr'eh)</i>
15§14.necessitar /avoir besoin de	<i>h'daj(Ca.145), ixes/h'tijji (De)/d'r'ur'i (D180), eh'dij (D306) (I:eh'dat) (D:nt'er'r'i (180), eh'wi(j)346), eh'lij (320) (v.)159;"ixes")</i>
15§15.triar /choisir	<i>xd'ar,farn/xtar(De)/efren(D225), xtir' (D911) (I:xd'ari(Ca.149:ixd'ar) (D225:F)</i>
15§16.alegrar /se réjouir	<i>fash' (-I)/ferh' (De)/efzeh' (D222)</i>
15§17.gaudir, fruix /jouir	<i>ar mezzi/ferh' (II)/fer'z'ej (D232) (I:gozar, disfrutar=arrash')</i>
15§18.acostumar-se /s'habituer	<i>ennam/imyir(HA)/nnam, nnum(D565) (Ca136:nnam (De:miyir) (D864:walef)(D565:F:enem) (I:iennim(Bq), enam(K1))</i>
15§19.patir /souffrir	<i>tamar/ad'en(De)/ne'zz'ef (D591), eqz'eh' (D677) (I:er'bar) D764:sab', zih'1 (Ca159:t., causer souffrance=meh'h'en)</i>
15§20.reliar-se /compter sur	<i>tecer(II), amen(I)/`ewel/cbnu (D281), ttekki (D860) (De:'awel)</i>

15§21. estar gelos	
/être jaloux	asem(I,LH:B) / eh'sad(LH) / eh'sed(D342) (LH:être jaloux+ h'sed(B)) (De;eh'sid)
15§22. aprender	
/apprendre	xmed(+Cal46) / elmed(De) / eh'fed' (D310) (Cal50: h'fed') (I:ermed)
15§23. enseñar	
/enseigner	seghaz(I) / seghz(De) / sgħex' (D621) (I:e.los niñas) (De:sselmed) (Cal48:sqħar)
15§24. recordar	
/se souvenir, se rappeler	fekkar(+I), `qer/akti(De) / fekkar(D202) (De:ecfu(79), mmekti(429))
15§25. olvidar, descuidar-se	
/oublier	ttu(+Cal58) / ttu(CL,De) / ettu(D816) (LH:oublier=tu(R,B,C)) (I:ettu) (De:tambéettu)
15§26. fer morros/bouder	
	uff/suff/cuff(D78) (L:123:gonfler, bouder) (Cal52: 'anjeff) (De:enfant-fruru) (De:grandes personnes=uff)

Secció 16*. Adjectius de qualitats materials

Cal advertir que alguns dels adjetius són realment les terceres persones de verbs d'estat. (v. també 1157-11521)

(NOM-ADJECTIU ÈTNIC GENERAL)

1651.noble,lliure (?) {berber}

/noble,libre (?) (berbère) amazigh

{I-e}(De-e)(D-e)

Els autors del diccionari Dallet (1982:64) ensenyaven a l'article "leqbayel" sobre la denominació dels cabilencs que "per a la Cabilia de cultura tradicional, el terme amazigh és totalment desconegut"; però afageixen "remarquem, però, que d'uns anys encà (1974) aquesta denominació tendeix a estendre's... Assistim realment avui dia al naixement d'un veritable nom ètnic general aplicat al conjunt dels berberòfons".

(ADJECTIUS DE QUALITATS MATERIALES)

1652.viu

/vivant iddar(SB)/idder(8170)/amuddir(0151)
(De:être vivant-idder)

1653.mort/mort

immut(I)/immut/megget(v.), meyyet(v.) (0525)

(5220:amet't'an,inighi)(De:mayyit-mort{subst.m})
(0716:amerh'um-d'ciunt)(0525:imegget,imeyyet-{subst.m})

1654.gran,gros/grand

ameqran/imeqqur(CL)/ameq'r'an(0508)

(I:ameqran,ameqgran)(De:il est grand:imeqqr!
(0508:ameqq'r'an)

iv,1157,être gran/être grand)

1655.petit

/petit amez'yan(+i)/imezzay(CL)/amez'yan(0531), amejt't'uh'(0493)
(De:mez'i:iyen:il est petit-emez't'iy)(D:p..,jeune=531,493,at'ut'ah'(037))
(0531:imr'i(verb):mejt'uh'(verb))(D:aqmamad(666),ah'mecadi(303))
(D:petit de taille-ah'mecdi(299),ibalk'ecl(24),ur'ic(966)awerlan(884))
(v,1158,être petit/être petit)

1656.igual/pareil

aqrin();/zund(CL)/e'del,m'edel(verb:0975)

(De:gaddan(gaddi-être égal))

1657.llarg

/long azirax/aghzaif(+De)/agh'ezfan(0636)
(I:azegrar(Bq),azeyrar(CL)) [être I.-agh'zif(635),izdiw(931);
(CE95:27:ughzif);être long:CH84,B7:C-ighzif;Q-ighzif;
(De:être long-ighazzif)

Secció 16*. Adjectius de qualitats materials

Cal advertir que alguns dels adjetius són realment les terceres persones de verbs d'estat. (v. també 1157-11521)

(NOM-ADJECTIU ÈTNIC GENERAL)

1651. noble, lliure (berber)

/noble, libre (berbère) amazigh

[I-ə] [De-ə] [Də-ə]

Els autors del diccionari Dallet (1982:641) assenyalen a l'article "leqbayel" sobre la denominació dels cabilencs que "per a la Cabilia de cultura tradicional, el terme amazigh és totalment desconegut"; però afegueixen "remarquem, però, que d'una anys ençà (1974) aquesta denominació tendeix a estendre's... Assistim realment avui dia al naixement d'un veritable nom ètnic general aplicat al conjunt dels berberòfons".

(ADJECTIUS DE QUALITATS MATERIALES)

1652. viu

/vivant iddar (SB) / idder (ML70) / emuddir (0151)
(De:être vivant=Idder)

1653. mort/mort

immut (I) / immut / megget (v.), meyyet (v.) (0525)
(St20C:amet't'an,inighi) [De:1mayyit=mort (subst.m)
(0718:amerh'un-d'eʃnt) (0525;1-egget,1meyyet-(subst.m))

1654. gran, gros/grand

ameqran /imeqqur (ML) / ameq'r'an (0508)
(I:ameqran,ameqqran) [De:il est grand=imeqqur]
(0508:ameqqr'an)
(v.1157,ésser gran/être grand)

1655. petit

/petit amez'yan (+I) /imezzay (ML) / amez'yan (0531), amejt't'uh' (0493)
(De:mez'z'iyan=il est petit=emez'z'iyy) (0:p.,jeune=531,493,at'ut'ah'(837))
(0531:imz'i (verb);mejt'uh' (verb)) (C:aqmamad(566),ah'eccadi(303))
(D:petit de taille-sh'abci(299),ibalk'ec(24),uz'ic(966)awetlan(894))
(v.1158,ésser petit/être petit)

1656. igual/pareil

aqrin (I) / zund (ML) / e'del, m'edel (verb;0975)
(De:gaddan(qaddi=être égal))

1657. llarg

/long azirac / aghzzaiif (+De) / agh'ezfan (0636)
(I:azegzar (Eq), azyzar (K) | l'étre l.-agh'zif (635), izdiw (931))
(CH95:27:ughzif) | être long:CH84.8) :C-iqhzif:Q-iqhzif)
(De:être long-iqhezzif)

1658.court/court	aqud'ad'/aq^ozzal,igzul (verb) / aq ^o er'mad' (D678) [I:aqud'ad1(Bkr;gazzul);D6884:court,petit de taille-americain; CH84,88:être court:C:igzul;Q,D683:iwzil]
1659.alt/haut	izugaz/attuy (être haut:De) / a'layan (D987) [I:elevado;u'ara;de gran estatura;azirar] (XL:être haut(objet)-ghazzifen) (D377):être élevé-ijjar'jar'
16610.baix/bas	aqud'ad'/ (v.1658)court:De) / adudar (être b.:D153) [I:de poca altura-americano,iudar] (v.1655:petit)
16611.gruixut /gros,épais	is'eh'h'/id'nai/azuran (D954), aderdur (D152), aq ^o ebban (D686) [I:azwar;iuzhur(Bq1)] [De:être gras:quwwa;être gros-izur] [De:épais-is-izur]
16612.prim/mince	azdad,muzghiw/isdid(+De)/az'qaq (D731) [I:azedad];D:être mince-ilt'tif(467),z'z'emz'em(949)] (CH84,89:être mince:C:isdid;Q,D731:izqiq(er))
16613.ample/large	miriw(+I)/yus'a/ewse',iwsí` (D876) [De:usse'u] (D876:être ample) (CH84,90:être large:C:us'u(ar);Q,D294-ihziw)
16614.estret /étroit	ih's'ar/id'eyq/uqmid' (D666), udyiq (D156) [I:ichtsar] [D:être étroit-ek'mer(407),eqmed'(666),dyeq,idyiq(1661); [De:être étroit-qssar] (D407:F:ekmer);
16615.feixuc,pesant /lourd,dense	idqer(+I)/iz'diy(De)/qqejmer' (D657), awan (D867), ar'ay (D964) [Rf:annezzaw(NEOL7)] [D:gras,lourd:atextux(830),abarbuze(40); [De:être lourd]
16616.lleuger/léger	ifsus,yefaus(-I)/ifsus(+De)/afessas (D232) [D232:être léger:ifsus;F:ifssas] [D:04:être léger,agile,souple-lerim]
16617.ple/plein	yeccar,iccur/i'emmer(ML70)/l'ammar' (D991) [I:iccat,a'mmar](Deti'ammar);D103:atcaran,atcuran)
16618.buit/vide	ayyar,yexwa/ixwa(ML70)/ufriagh(D226),agerjuj (D274) (I:ixwa)[De:iug'a] [SA:yuga(fituga)];D455:ilem)

16519. obert/ouvert   *iarrzem(I)/irzjem(ML88,De)/yelli(D:70), yefteh' (D237)*
16520. blanc
/blanc   *acemrar(+I)/imellul,umlil/amellal(D497)*
 [LR: blanche- tamadjart/tamella(l)tumilli]
 (Bkr:imellu) (De:imil) (D497:être blanc-umlil,imil)
 (Rf:amellal(PA)) (D120:acibam-blanc,beau)
16521. negre
/noir   *abarcan/id'lat(id'lan,ML88), aseggan(De)/aberkant(D46)*
 [I:abercan] (Bkr:semgu,st'af,seggen(també C))
 (De:aseggan,ast't'af,id'lan,abexxan(peu employé))
 (D932:azazzad'=noir(de pèsu)) (D808:ast't'af=noir,grave)
 (CH84.196:C=aseggan)
16522. blau/bleu   *aziza,azegzew/azegza(De)/azegzaw,azegza(D936)*
 [Rt:també "gris"-azegzew] (D958:bleu(mill-azer'qasq))
 [I:azegzau(Bq),azeyzau(Kl)pli-awen,izigza(Bq),iziyza(Kl)]
 (De:bleu=vert; bleu-clair/bleu clair);azer'wal;
 (De:recul també ci participitizesgzu)
 (D936:Ftheuen, z'euz'eu)
16523. verd/vert   *aziza arbi'/azegza(De)/azegza,azegzaw(D936)*
 [I:azegza,azegzau(Bq);azeyza,aziyya,azeyza,aziyya(Kl)]
 (De:vert-bleu)   [D303:ah'cayci=vert herbe]
16524. vermelli/souge   *azeg'agh/azwagh,azugg'agh(De)/azegg'agh(D961)*
 [I:encarnado muy vivo-azuggagh(Bq),azugwagh(Rl)]
 (CH95:uzwigh) [D314:rouge de hontes-amh'mjwari]
 [D:rouge vif-ajih'bud(365),ilitaq(472)]
 [D326:rouge,carmiñah'emri] (D961:F:izwagh)
 (DeS:azugg'agh) (Detparticipi:izugg'agh)
 (CH84.198:C=azeg'agh)
16525. groc/jaune   *awragh / awragh / awr'agh(D874)*
 [I:awerngh] (De:awragh) [D874:F:iruagh]
 (DeS:auragh) [F:awragh] (If:awragh)
16526. clar/clair   *yerqq/ifiu(De,If)/ izdig(D929)*
 [I:isifa,esfan,esh'u] (D811:clair(tempsi=e's'h'u)]
 (CH89:clair-is'fan) (D929:clair,pur)

16527. fosc, obscur /sombre, noir	abercan/illaser(ne)/d'ullem(my-Verb) (Rf:obscur, foncé:yeh'deqq)(D400:bron-akeh'lue) (I:day-s etteram(Ki), day-s tallast(Bq)) (If:id'lun (coiser occupe+d'lun))
16528. descolorit /décoloré	yencef/ikcef(HA), izzeaf(HA)/yefsex(D234, Ry) (I-e)(De, If:Verb=ibeddel fellas llun)
16529. dret, recte/droit nican/agh'dise)/eqwed:être drdit:D686) (v.veritable:dreturer) I:iga'ad, iseggem (I:iga'd)(De-être droit)	
16530. tort/courbé	ifargh/ ik'na(De;knu)/eknu(D409-Verb) (De:être courbé:eknu,zizz) (jjelweh'-être tordu,volle:D368) (jjelweh'=tordu,gauchi:D368)
16531. dret/droit (côté) afusi(I)/afasi(+De)/ayeffus(D919)	
16532. esquerre/gauche azermad'/azelmad' (+De, HA)/azelmad'(D944) (De:també-az'el'kad',az'el'h'ad') (I:també-azerk'h'ad')	
16533. bo/bon	is'beh', as'ebh'an(I)/i'del/ucbih'(D73), uqem(D870) (C:delfen) [D:être bon,beau-terrez(278),elhu(448); (S213:afalkay(C)) [Bkr:iz'il-être bon] (De:i'adel,iz'il)(De,O:afulki) (v,11516,17526)
16534. dolent /mauvais	waryeh'zi/gari+De)/ir, yir(D694) (I:waryeh'zi-malo,as 0 <i>lli</i>)
16535. dolent /méchant	is'reb,a'fan/iceqqa/buzays'u(D5), amcum(D94) (I:també:yaqbeh'!) [De:icqqa,iddær] [D149:amedghul]
16536. bonic /beau	ienat(+), is'beh'/ifulki/agraraz(D278), aksas(D424) (C:delfen)[D:acebh'an,ucbih'(73),ack+841 [D667:aqmamas] (I:is'beh',mighis,d'erif) [De:ebab,zzin,afalkay] (être beau:CH84,79;C:fulki;C:beh'(ar))
16537. ileig /laid	a'fan/ixcen(HL69)/afegnum(D195),bu zenfur(D903) (I:a'ffan,iurhur) [HL:ixcen-mauvais,oposat.a."joli"] (De:amexcun,ix*cen)

16538.nou	
/nouveau	amaynut (NA), ejdid/lejdid/ajdid (D350) (I:ejidid)
16539.antic	
/ancien	awessar, aqdim/aqdim/aqdim (D649) (I:aqedim) (Det:être ancien=quer)
16540.car	
/cher	yegħra (I)/ighla/ghali (D613) (De:ighla) (D950:être.trop.c.-zannef)
16541.barat	
/pas cher,bon prix	axxes (I)/irxas' (XL,69) /yir'xis (D742)
16542.ferit	
/blessé	aniyżum (I)/amagħus/amejruh' (D380) (I:també:amejruh') (S199:amagħus) (De:amagħus) (D:être blessé-ffudi, fej'jix-xi!)
16543.calent	
/chaud	yeh'ma, icamad/irgha, ih'ma++Dei /ah'mayan (D323) (I:ieħ'ma) (D:être chaud-awel (D862), is'ghil (951)) iv, être calent/être chaud, it's15!
16544.fred	
/froid	as'emmadi' (-)/iberd/ismid' (D:être f.-778,C484,82) (De:ekerra/être froid-k'rem) (D41:être,f.-abrad) être froid=ismid':C484,82:C;Dei"plus rarement" is'mid'"
16545.salat	
/salé	amedjah'/ilan tisent+Dei /amelh'an (D499) (I:arellah')
16546.dolç	
/douce,sucré	miz'id'/immim/az'idan, imz'id (D929) (I:mzid') (ML:pas sucré-in'erra) (Det:il est doux=immim, ad'fut)
16547.fat	
/fade	amessas /amersal (De)/amessas (D519) (I:aressas)

16548.net /propre(net)	amezdag(i+)/ineqqi(-HA)/azedgan, azedyan(D929) (De:ighus=net, purificat(HA))
16549.brut /sale	imarregh,yumes/irkat(-De)/umsim(D523), amerku(D720) [I:iwassex] (ML:saleté, impureté=irkat) [être sale:Q-ames:C=rku]
16550.espès /dense	yeqsah'/izemmeden(De)/aderdur(D152) [I:espessir:ejmed]
16551.clair,liquid /liquide	yuzzer/ifaw(HA,De)/ah'zir(D332) [I:is'fa] [I:becerse liquide:efsi]
16552.sec,assècat /séché	yuzghen/iqqur(IF), ighaz(HA)/iquaren(HY) [I:uzogh] (HA; assècat) [De:être sec-ghar, mzzwu] [O:être sec-kaw(429), qqecqeq(643)] [D:faire s.-sgher'(622), qeccact(643)]
16553.madur /mûr	yeng'an/inwa,iuwa(De)/yebb'a(D3) [I:madutar=uwa(Bg), unwa(KL)] (HY:ibbyan) [If:estar madutaranwa] (D3:être mûr-ebb')
16554.mig /mi,moitié	azyen/azgen(De)/azgen(D935) [I:azyen(XL), azgen(Bg)]
16555.sencer,tot /entier,tout	mazza/ikemmien(De)/ s timmad-is(D465), kamel(D406) [I:yekmer] [D:ambé;s lekmal,s ottmar-is; D406:être e.-ekmei,onekmal]
16556.atapeit,compacte /compact	imun/imun(HA)/yez'deh' (D932) [I:leh's'et] [D932:être e.-ez'deh']

16957.	trençat, separat /cassé, divisé	yarrez' (-i)/ir'z'a(De)/amer'z'u(0745)
16958.	dur, fort /dur, solide	aquraz(NB), yeqseh'/icqur(HA,De), idussa(HA)/aqur'an(D622) (I:d..,no blando-ieqs'ah') (De:is'emma) (D622:sur,sec)
16959.	tou, bla, suau /mou, suave, doux	areqqagh(+i)/alugg'agh(De)/aleghlugh(D458) (D461:mou,tendre=alaqqaq) (D469:mou=alexlux) (D458:mou,humide)
16960.	fort /fort	yejhad/is'h'a, amduwas(De)/uzmir(D948), is'eh'h'a(DB11), yejhad(D363) (I:f.,que tiene fuerza-ijhed) (D948:fortuit) (I:f.,vigoroso,activo-ieqsah')
16961.	feble /faible	anamum(NB), yed`ef/and`af, andda`afu(HA)/amd`afu(D185) (I:ied'a' I)(De:anda`af, amaddiyya'u) (D185:être f.=d'ef)
16962.	apagat, desinflat /éteint, dégonflé	yexsi(+i)/yexsi(De)/yensa(0575), yexsi(D909)
16963.	fàcil/facile	ihwen/irxat(-De)/ushil(D764) (CH84.83:être facile;C,De=rxx(ar);Q=rishil(ar)) (I:iehwu)
16964.	dificil, terrible, esquerp /difficile, revêche	agremam(NB), iw`ar/iceqqa/as'e'ban(D817) (I:iw`ar)(De:être d.-eqqa => icqqa) (CH84.84:être difficile;C:eqqa(ar);Q-iw`ir(ar))
16965.	possible /possible	{I-ser possible}/imken(+De)/(être p.-emken(0494) [I:ser possible-atagh,ansah'] (De:iwalem,ieh'tmel)
16966.	vèritable /vrai	nican/is'h'a(De), ih'eqqa(De)/s'i's'ah', s'ah'ih'(D811), ah'eqqani(0330) (I:dah'qiqi,s tidad) v.vérite(16929);v.veritable(persona)(17535)

16567.faux/faux	n ixarriqen/iz'uwr'(HA)/amzuuer(iy), n ezzur(ay)	[I:mentir-sexarreq,carcos,carcus(Bq),cetteh']
		[D395:mentida;lakdeb] v,mentida(5545)
16568.complex		
/complexe	asamlal:se/iccqa(HA) / être complexe-éxnez(0934)	
	(I=Ø)	[Hy:icmecker]
16569.simple,senzill		
/simple	aferazi(NE)/yerxa(HA) / amr'ad'i(0709)	
		[I:d maniyat]
16570.suivant		
/suivant	wenni ad yassen /yuckan(i)/ ud'fir', amed'fir'(0173)	
	(I=Ø) [HA:lliid yuckan]	
16571.proximo,proper		
/prochain	aqrīb,yudes/yuckan,yad'nen(CL) / ag id iteddun(Hy)	
	[I:agrib=prtxico,cercano](De:ad d yuckan)(Hy:+gercb,addv)	
		[CL-suivant]
16572.passat		
/passé,dernier	ye'dun /ad izrin(De)/agi i'addan(Hy)	
	(I:ia'dutpasar)	
16573.llunyà		
/lointain	ig'ej/iaggug(De)/ibe''ad(065)	
	[I:esßer llunyà=ugg'ej]	
16574.amagat		
/caché	innufar(SA) /ntel/uffir(0215)	
	[I:esconder-effer](De:cacher)(h'adose cacher+erges)	
		[I:esconder,enterramiento]
16575.present		
/présent	eh'd'ar(:)/ih'ad'r'/ieh'der(0307)	
	[I:estar presente=eh'd'ar](De:h'ad'er)	

Secció 17*. Adjectius de qualitats personals i noms abstractes

Cal advertir que alguns dels adjetius són realment les terceres persones de verbs d'estat. (v. 1157-11521)

1751. jove/jeune amez'yan/cbab(De)/amejt'ub'(D493), amez'yan(D531)
[I;amezian] (KA:també-a'zzi) (De:être).-imz'iy) (D:jewe,petit)

1752. vell/vieux awessaar(I)/afqqix(HA)/awessaux(DB76), aqdim(D649)
(De:personne âgée,respectable:afqqix)
(De:aussar)
[Rf:gran,vell=maqrani]

Observacions referents a 1751 i 1752

Cal remarcar les coincidències entre petit i jove(1655); i entre gran i vell(1654) en alguns parlaxs.

1753. valent
/courageux aryaz(+I)/caj'a(De)/abergaz(D44), ljid(D381)
[I:Bq;argaz] (D:homme courageux:abergaz,aghilas')

1754. covard
/lâche, couard amegg'ad/amdallu(De), aher'bub(De)/abrabri(D36)
[I:maugwad]

1755. sord
/sourd adahcar/ad'erd'ur/a'ez'z'ug(D1014)
[I:adard'ur(K1);adahcar] (De;sd'erder')

1756. boig,foll
/fou abuhari(+I)/amsud/aderzwic(D158), ameslub(D772)
(De:anafail)[L-;am'sdur,ah'siud',uxli.>>
>>afgul,h'arram,anufl,beddu)

1757. cec
/aveugle aderghar/abukad'(+HA)/aderghal(D157,Gl.26)
[I:aderghar] (De:abukad')

1758. mut/muet azeynun/agnau(De)/agugam(D259)
[I:aziynun] (Gl.27:taçuçem)

17§9. quec, tartamut /bègue	atewtaw/atitaw, agnaw(MA) / aqewqaw(D686) [I:anaghnaugh;ceceoso-atuctau] (De:wacata) [L-147;tarté:hedenden(Tovareg),agnaw(Tens.1, aina(Bett.),aqeqaw(Zouaoua)] [L-147;atetamtam(at.,.)]
<i>Observacions referents a 17§8 i 17§9</i>	
El mateix mot "agnaw" apareix amb el sentit de mut a 17§8 i de quec a 17§9.	
17§10. coix /boiteux	aqejdah/arejdal(L-147)/aqudar(Gl.27,D650),arejdal(Gl.27,D719) [I:azah'h'af(RI),sh'id'ar(Bq)] (De:abid'ar') [L:també:aridel,aridal,abid'ar,ufrigh] [persona que tanqueja=azah'h'af(Rf),aqutat(De)] [invalid/handicapé,intime=aqeydar(Rf)/akucam;L-147],>> >>a'iban,ane''aybu(D1011)]
17§11. geperut /bossu	buta'rurt(I)/butayyut(L-147)/bu ta'rurt(D997) (Gl.27:butta'rurt)
17§12. dretà/droitier	afusi(I,SA)/afasi/ayeffus(D919)
17§13. esquerra /gaucher	azermad'/azelkad', azelmad'/azelmadi(D944) (By:gauche-azelmad',azeryad',gaucher=uzelmad',>> [I:+azeh'ad'] if:azelmad' >> buzeih'ad' (Deraz'elmad',az'elkad',az'elh'ad') [Si,DeS=azelmad']
17§14. espavilat, llest /doué,vif,malin	yegd''a(I)/icat'er/afehham(D196),uh'ric(D334) (De:sinc malin-ct'ret)
17§15. intel·ligent /intelligent	fat'en, amegzu(R3)/afhim(De)/afehham(D196),uh'diq(D306),a'aqli(D9961) [I:issen,bab n twengint,...tigitt,...er'a qer] (R1:intel·ligència-la qel)

Observacions referents a 17§14 i 17§15

Els adjetius 17§4 i 17§15 expressen idees pròximes amb un mateix mot en algun parlar com "afehham".

17§16.ruc,totxo	
/idiot,bête	a ^{ghyur, anju} f/ams'ud'(10e)/ajeghluf(0375), a'egguna(0980) [I:tonto-amegnun(8q), amaynun(K1) D:abuhal(15), abel'ud(375) >> [I:tonto-afghur, aqfuh'] De:imbécile>>aderwic(198), aghbub(600)] [I:bobs-abuhari]
17§17.alegre,content,felic	
/gai,content,heureux	anammar(NB), ifarh'/ifr'eh', ifjjijj(HA) /imnecri'eh', ecr'ayh'i(0108) (I:iefereh', xerkad'ar) De:anfr'uh') D:amqenna'(670), ase'di, amase'ed(802)] [D:être...=ef'reh'(222), ecr'eh'(108), kkunti(411), ellez(471)]
17§18.trist	
/triste	agacur, ih'zen/amqelleq(Del) /ameh' zun(0352) [D:être t,=m ^{aq} ghlulom(573), m ^{aq} h ^b an, m ^{aq} h ^b en(603) >> [I:ighiyer;ighuref(2q)] >>, rundu(729), isin(782)] (HA: iqelleq(ar.))
17§19.espatat,astorat	
/ébahi,étonné	abehd'an(segonsB) /izzma(HA) /yewhem(3y) [I:asustar-enjerfa] De:effrayert-asius, egg'ed, z'mu; D:avoir peur-fazza'(245), ag'ad(249), ewh'ec(856) >> [D:être étonné-ebhat(16), bat(35) >>, ex'le'(903), xaf(912)]
17§20.distret	
/distrait	amazlal(NB) /yeghfel(1f) /yeghfel(0605) [I:iaghfer, adahwar] De:il, est, d.=ur ih'sd'mr; [D:être d:yeghtel(605), zzeyell(969)] D:965;r:chleli
17§22.tranquil,calmos	
/calme,tranquille	yarsa/ iah'a(De) / yers(0733) [I:iehna] [0733:étre calme-ers]
17§23.neguités,inquiet	
/inquiet	innughejf/anenughecf(0o) /yettugellaq(0663) [I:day-s arham, is'reb] De:il, est, inquiet=innughecf; D:être inquiet-en'diqer'(306), ttuqelleq(663) D:engh'ec-erbellir,déguiser; cf.ttugelled -> amqelleq(17§18), qelleq(17§24)
17§24.enrabiat,enfadat	
/fâché	is'e''ax/igellaq,t't'iyras(HA) /idleq(0140) [I:enfadat-xiyeq, ghuref, adiyeq, egħdeb] [De:se fâcher=qalleq, d'iyyeq, fqa's, >> >> sfurreg, sfuzzeg, suffi Iy-amaheer) [D:se fâcher=tatceh'(63), idleq(140), orfu(710); If:ecolocitzar so-fega'arenfadarse=m'iġiż; >> >>disquistarsə-qalleql(02)5, NT:yafqa'; (HA:taġħid tgħid'i-sent pena,tristes)

17625.estimat	
/aimé, estimé, chéri	itwaxes/i'ezza dax-s(esJ)/ame'zuz,a'ziz(D1613) I=Ø
17626.bo/bon	
	amalagh(NB), is'bah'/i'del(+De)/igerrzen(D278), ucbih'(D73), yelban(D448) (l:asebh'an,inbah') CH84:78,C:être bon-z'il,'adel) (D:uwqim(87C),l'ali(987)) C:être bon-elhu(448),gerret(278): (J:delfen(v.bonie) Det:també-ifulki,is'il,rras,ihiyya) (v.16933,J:616)
17627.millor	
/meilleur	h'sen/ iuf (De) / yif(D186) (i:ser sejor;if) De:surpasser=af D186=surpasser, valoir mieux;if
17628.dolent	
/mauvais, ignoble	anebrur(NB), war-yeh'ri/gar:Də / I:a'fan,ieqbah';no ûtil=war ieh'eri) (De:désagréable au goût-ux immam,ur iad fut: (S8ta'ffen;war-yeh'ri-no valid)(NB:ignoble)
17629.dolent	
/méchant	is'reb(I),a'fan(I)/iceqqa(+De)/amedghul(D149),burays'v(D51),amcum(D99) (I:també:yeqbah') De;també=amddar
17630.xafarder, informador	
/rapporteur, cancanier	acekkam/anwec,acekkam(SA)/bu tx°ebbir'in(D889) (I:chismoso=xakellad;scplón=aqarrad)(Hy:cancanier;xebbirien)
17631.adolescent	
/adolescent	anubi/a'zeri(IF,EA) / ilemz'i(D457,Hy),imh'ej'j'el(D313) (I:a'zeri) O:a'zeri=solter (EA:-a'yyal)
17632.adult	
/adulte	a'ezzi/anaz'um(De)/imh'ej'j'el(D313) (I:iwed'=que s'ha fet adult) (De:capable de jefner(az'un))

Observacions referents a 17631 i 17632

Hi ha alguns mots com "a'zeri" i "imh'ej'j'el" que s'apliquen a ambdues nocions.

17933.ric	
/riche	ettajar/ajhad(De), amghar(De)/amerkanti(D516, Hy) Sz138:anesbaghur;riquesa=tabaghurt:[D:1ghani(618), aza'i(802)>> I:amaraktanti,day-z agra,ettajer;>> axeznaj'i(916) [Hy->aza'i] De5:aceba'an,amerk'atti,serrezqiw,selxiriw,imerfah) (De:aza'di [HA-afortunat],ijji(=ss),idbu(=solid)) (D822:ttajer(iar)=marchand,commercant)
17934.pobre	
/pauvre	ermeskin/amz'l'ud'(De) / afqir(D214).meskin(D768) (I:emazzrud', adderiweç, meskin:[D:abu'eryan(67), >> (MÜ-migallin)>>lfaqir(214), igellil(256), amazlud'(942)>> (De5:ruiné=amazlad') >> az'awali(960))
17935.veritable,vertader	
/véritable	n ttidet/ih'qqaqen(DcsJ)/ah'eqqani(D330) (I:s tidet,sh'qiqi:[D:s'a'eh'h'(811), anes'li(812);
17936.fals/faux	
	n ixarrigen/z'z'ur'(De)/yir l'ebd(D694, 969) (I:mentir=sexarreq, carces, carcus(Bq), cetteh') (I:tengalar,faltando a la verdad=ghacel v.16967
17937.lliure	
/libre	illeli(NA)/lh'ur'r'(De)/ah'er'r'i(D332),imserreh'(D792) (I:isartek') (D332:ih'er'r'-noble,de bonne race)
17938.independent	
/indépendant	imzizreg(NA), uzedjif nes/amz'luy(EA) / sab, sib(D754) (I=e) (HA:que.no.fa.cas.a.l'altra.gent-iwit gh-ugayyu-na(HA)) (Ii,De-e)
17939.simpatic,trempat	
/sympathique,gentil	is'beh'/d'erfen(VL)/ah'lawan(D322) (I:iecnal) (De:gentili-ifulk'i,i'sadel) (D322:sympathie-lh'anna,leh'nana)
17940.antipatic,esquerp	
/antipathique,maussade	yeh'ari/ix'en(EA) /ixaq(Hy) (Hy:être n.-teah')

- 17§41.prohibit**
/défendu   b'aram(I)/imn'a:s(.HN)/leh'ram(D337), ulilaq(D460)
                      [I:prohibi-h'aram,ekkes](D:són substantius)
                      (HA:hifand'i(frances-défendu))
- 17§42.licit**
/licite   b'erar(I)/h'lal(ML)/leh'lal(D316)
                      [De:lah'lall](D,De=substantius)
- 17§43.il.licit**
/illicite   b'aram(I)/hram(ML)/leh'ram(D337)
                      [De:interdire:eg'del]
                      [D:substantiu]
- 17§44.impossible**
/impossible
                      armuh'az(I)/muh'al(XL)/lmuh'al(D315)
                      (I:imposibilidad)
- 17§45.mandrós,peresós**
/paresseux amessinded(N3) / amxiyyen(De) / abexx'al(D58), ame'gazu(D980)
                      (I:ama'gaz)
- 17§46.actiu**
/actif   yesus,icdar(S8)   /iesus(?)   /aceghli,uh'xic(HY)
                      [(:iesus)|S3:icdar-rapid,>;[I:f:a,,digent];HY:vif-axrif,amghaul]
                      >>yesus-lleuger;ift'an-ametent,aixerit!(D136:être a.-ddeh'wel)

Servei de Biblioteques

Ref. 1500459759

Sig. TUAB1 4784

del 12/2001

